2026/2280

15.10.2026

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2026/2280 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 7ης Οκτωβρίου 2026

σχετικά με τη θέσπιση κοινού συστήματος για την επιστροφή των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν παράνομα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την κατάργηση της οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της οδηγίας 2001/40/ΕΚ του Συμβουλίου και της απόφασης 2004/191/ΕΚ του Συμβουλίου

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 79 παράγραφος 2 στοιχείο γ),

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής [1],

Αφού ζήτησαν τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία [2],

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Η Ένωση, ως χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, θα πρέπει να διαθέτει κοινή πολιτική για την επιστροφή των υπηκόων τρίτων χωρών που δεν έχουν δικαίωμα παραμονής στην Ένωση. Η αποτελεσματική πολιτική για τις επιστροφές αποτελεί βασική συνιστώσα ενός αξιόπιστου συστήματος διαχείρισης της μετανάστευσης.

(2) Ο παρών κανονισμός θεσπίζει κοινό σύστημα για την επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν παράνομα στα κράτη μέλη («παρανόμως διαμένοντες υπήκοοι τρίτων χωρών»), βασισμένο σε κοινή διαδικασία επιστροφής, αποτελεσματική συνεργασία με τρίτες χώρες, υποχρεώσεις για τους παρανόμως διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών, ένα σύνολο εργαλείων για τη διαχείριση αποτελεσματικών επιστροφών, το οποίο περιλαμβάνει μέτρα παροχής κινήτρων προς επιστροφή, και συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών.

(3) Σύμφωνα με το άρθρο 72 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), ο παρών κανονισμός δεν θίγει την άσκηση των αρμοδιοτήτων των κρατών μελών όσον αφορά τη διατήρηση της δημόσιας τάξης και τη διασφάλιση της εσωτερικής ασφάλειας.

(4) Για να υποστηριχθεί η εφαρμογή της συνολικής προσέγγισης που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1351 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [3], θα πρέπει να θεσπιστεί κοινό σύστημα για την αποτελεσματική διαχείριση της επιστροφής των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών. Το εν λόγω κοινό σύστημα θα πρέπει να βασίζεται σε ολοκληρωμένη χάραξη πολιτικής, ώστε να εξασφαλίζονται η συνοχή και η αποτελεσματικότητα των δράσεων και των μέτρων που λαμβάνονται από την Ένωση και τα κράτη μέλη της στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους.

[1] ΕΕ C, C/2026/33, 16.1.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/33/oj.

[2] Θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 17ης Ιουνίου 2026 (δεν έχει ακόμη δημοσιευτεί στην Επίσημη Εφημερίδα) και απόφαση του Συμβουλίου της 1ης Οκτωβρίου 2026.

[3] Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1351 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1147 και (ΕΕ) 2021/1060 και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013 (ΕΕ L, 2024/1351, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj).

(5) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχει επανειλημμένα υπογραμμίσει τη σημασία της ανάληψης αποφασιστικής δράσης σε όλα τα επίπεδα με σκοπό τη διευκόλυνση, την αύξηση και την επιτάχυνση των επιστροφών από την Ένωση. Τον Οκτώβριο του 2024, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει επειγόντως νέα νομοθετική πρόταση για τις επιστροφές.

(6) Οι στρατηγικοί προσανατολισμοί του νομοθετικού και επιχειρησιακού προγραμματισμού στον τομέα της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης, οι οποίοι εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων στις 12 Δεκεμβρίου 2024, υπενθύμισαν ότι μια επιτυχής πολιτική για τις επιστροφές αποτελεί θεμελιώδη πυλώνα ενός ολοκληρωμένου και αξιόπιστου συστήματος ασύλου και μετανάστευσης της Ένωσης. Για τον σκοπό αυτόν, οι στρατηγικοί προσανατολισμοί ζήτησαν να αναπτυχθεί και να εφαρμοστεί μια πιο δυναμική και σφαιρική προσέγγιση των επιστροφών, με την επείγουσα αναβάθμιση του νομικού πλαισίου.

(7) Για να είναι αποτελεσματική μια πολιτική για τις επιστροφές θα πρέπει να συνάδει με το σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο και να συμβάλλει στην ακεραιότητά του και θα πρέπει να συμβάλλει στη διαχείριση της παράνομης μετανάστευσης προς την Ένωση και στην αποτροπή μη επιτρεπόμενων μετακινήσεων παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών μεταξύ των κρατών μελών, με παράλληλο σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

(8) Η Ένωση και τα κράτη μέλη της εντείνουν τις προσπάθειές τους προκειμένου να καταστήσουν αποτελεσματικότερες τις πολιτικές για τις επιστροφές. Παρά τις εν λόγω προσπάθειες, το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο, που αποτελείται από την οδηγία 2001/40/ΕΚ του Συμβουλίου ([4]) και την οδηγία 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([5]), δεν ανταποκρίνεται πλέον στις ανάγκες της μεταναστευτικής πολιτικής της Ένωσης και στις νομοθετικές και επιχειρησιακές ανάγκες ώστε να διασφαλιστούν αποτελεσματικές επιστροφές. Μετά την έκδοση της οδηγίας 2008/115/ΕΚ το 2008, ο χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, καθώς και η μεταναστευτική πολιτική της Ένωσης, έχουν εξελιχθεί σημαντικά. Η νομοθεσία της Ένωσης στον τομέα της μετανάστευσης έχει μετατοπιστεί από νομοθεσία που θεσπίζει ελάχιστα πρότυπα σε νομοθεσία που αποσκοπεί στην προσέγγιση των πρακτικών των κρατών μελών. Η Επιτροπή επιδίωξε να μεταρρυθμίσει τους κανόνες για τις επιστροφές το 2018 με την πρόταση αναδιατύπωσης της οδηγίας 2008/115/ΕΚ. Επιπλέον, μέσω των συστάσεων (ΕΕ) 2017/2338 ([6]) και (ΕΕ) 2023/682 της Επιτροπής ([7]), στόχος της Επιτροπής ήταν να στηρίξει τα κράτη μέλη προκειμένου να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες ευελιξίας που παρείχε η οδηγία 2008/115/ΕΚ. Ωστόσο, έχουν εξαντληθεί οι δυνατότητες του ισχύοντος νομικού πλαισίου.

(9) Θα πρέπει να θεσπιστεί αυστηρή κοινή διαδικασία για αποτελεσματικές επιστροφές, ώστε να διασφαλίζεται η επιστροφή των υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι δεν πληρούν ή δεν πληρούν πλέον τις προϋποθέσεις εισόδου, παραμονής ή διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών, με σεβασμό στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, με βιώσιμο τρόπο και με απόλυτη τήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και του διεθνούς δικαίου, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση. Θα πρέπει να θεσπιστούν σαφείς και διαφανείς κανόνες που να ισχύουν σε όλα τα κράτη μέλη και να παρέχουν βεβαιότητα στον ενδιαφερόμενο υπήκοο τρίτης χώρας και στις αρμόδιες αρχές. Είναι σημαντικό να απλουστευθούν, να διευκολυνθούν και να επιταχυνθούν οι διαδικασίες επιστροφής και να διασφαλιστεί ότι η επιστροφή δεν παρεμποδίζεται, μεταξύ άλλων από μη επιτρεπόμενες μετακινήσεις σε άλλα κράτη μέλη.

([4]) Οδηγία 2001/40/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση αποφάσεων απομάκρυνσης υπηκόων τρίτων χωρών (ΕΕ L 149 της 2.6.2001, σ. 34, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/40/oj)

([5]) Οδηγία 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών (ΕΕ L 348 της 24.12.2008, σ. 98, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/115/oj).

([6]) Σύσταση (ΕΕ) 2017/2338 της Επιτροπής, της 16ης Νοεμβρίου 2017, για την καθιέρωση κοινού «εγχειριδίου περί επιστροφής» προς χρήση από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών κατά την εκτέλεση σχετικών με την επιστροφή καθηκόντων (ΕΕ L 339 της 19.12.2017, σ. 83, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2017/2338/oj).

([7]) Σύσταση (ΕΕ) 2023/682 της Επιτροπής της 16ης Μαρτίου 2023 σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων επιστροφής και την επίσπευση των επιστροφών κατά την εφαρμογή της οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 86 της 24.3.2023, σ. 58, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/682/oj).

(10) Η εφαρμογή των κανόνων στον παρόντα κανονισμό δεν θα πρέπει να θίγει τους κανόνες για την πρόσβαση σε διεθνή προστασία στον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1348 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([8]). Κατά περίπτωση, οι κανόνες του παρόντος κανονισμού συμπληρώνονται, αφενός, από τους ειδικούς κανόνες που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1348 και συνδέουν τις απορριπτικές αποφάσεις ασύλου με τις αποφάσεις επιστροφής, όσον αφορά την έκδοση και τα μέσα έννομης προστασίας, και, αφετέρου, από τη διαδικασία επιστροφής στα σύνορα που ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1349 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([9]).

(11) Ο παρών κανονισμός σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα των υπηκόων τρίτων χωρών και τηρεί τις αρχές που κατοχυρώνονται ιδίως στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης («Χάρτης»), καθώς και στη Σύμβαση της Γενεύης, της 28ης Ιουλίου 1951, περί του καθεστώτος των προσφύγων, όπως συμπληρώθηκε από το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης, της 31ης Ιανουαρίου 1967 («Σύμβαση της Γενεύης»). Θα πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τον Χάρτη, τις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης και το σχετικό διεθνές δίκαιο.

(12) Θα πρέπει να τηρούνται η αρχή της μη επαναπροώθησης και η απαγόρευση της ομαδικής απέλασης που προβλέπονται στο άρθρο 19 του Χάρτη. Σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο, κανείς δεν μπορεί να απομακρυνθεί, να απελαθεί ή να εκδοθεί προς τρίτη χώρα όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση.

(13) Το κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου εντοπίζεται ο παρανόμως διαμένων υπήκοος τρίτης χώρας είναι υπεύθυνο για τη διασφάλιση της επιστροφής του.

(14) Το δικαστήριο που ορίζεται ως αρμόδιο από το κράτος μέλος βάσει του εθνικού δικαίου θα πρέπει να είναι αρμόδιο για την προσφυγή κατά της απόφασης επιστροφής, της απαγόρευσης εισόδου και της απόφασης με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση. Θα πρέπει να ελέγχεται η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις που απορρέουν από την αρχή της μη επαναπροώθησης, όταν από τα στοιχεία της δικογραφίας τα οποία έχουν περιέλθει σε γνώση του δικαστηρίου που έχει οριστεί ως αρμόδιο βάσει του εθνικού δικαίου για την προσφυγή κατά της απόφασης επιστροφής ή της απόφασης με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση, όπως συμπληρώθηκαν ή διευκρινίστηκαν κατόπιν κατ' αντιμωλία διαδικασίας, προκύπτει ότι ενδέχεται να παραβιάζεται η αρχή της μη επαναπροώθησης.

(15) Με την επιφύλαξη του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής που προβλέπεται στο άρθρο 47 του Χάρτη, το οποίο διασφαλίζει ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας μπορεί να προσβάλει την προθεσμία ή την έλλειψη προθεσμίας αναχώρησης στην απόφαση επιστροφής, το τμήμα της απόφασης επιστροφής το οποίο επιβάλλει ή καταγράφει την υποχρέωση αναχώρησης από το έδαφος των κρατών μελών δεν θα πρέπει να επηρεάζεται από την ακύρωση ή ανάκληση της προθεσμίας αναχώρησης.

(16) Σε περίπτωση απομάκρυνσης, οι αρχές που έχουν οριστεί ως αρμόδιες βάσει του εθνικού δικαίου θα πρέπει να ελέγχουν τη συμμόρφωση με την αρχή της μη επαναπροώθησης βάσει ατομικής αξιολόγησης που θα λαμβάνει υπόψη όλες τις σχετικές περιστάσεις. Ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας θα πρέπει να υποβάλλει και να τεκμηριώνει το συντομότερο δυνατόν, και πριν από την απομάκρυνσή του, πληροφορίες σχετικά με την προσωπική του κατάσταση. Θα πρέπει να θεωρείται δυνατή η επίκληση υφιστάμενης αξιολόγησης όλων των σχετικών περιστάσεων η οποία έχει πραγματοποιηθεί σε προηγούμενα στάδια της διαδικασίας ή σε οποιαδήποτε άλλη προηγούμενη διαδικασία. Οποιαδήποτε συναφής μεταβολή των περιστάσεων και οποιοδήποτε νέο στοιχείο αποδεικνύει την ύπαρξη κινδύνου επαναπροώθησης θα πρέπει να εξετάζεται, μεταξύ άλλων ούτως ώστε να διαπιστώνεται εάν τεκμηριώνονται και εάν κρίνεται ότι δεν έχουν προβληθεί από τον ενδιαφερόμενο υπήκοο τρίτης χώρας απλώς και μόνο για να καθυστερήσει ή να εμποδίσει την απομάκρυνση.

([8]) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1348 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για τη θέσπιση κοινής διαδικασίας διεθνούς προστασίας στην Ένωση και την κατάργηση της οδηγίας 2013/32/ΕΕ (ΕΕ L, 2024/1348, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj).

([9]) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1349 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για τη θέσπιση διαδικασίας επιστροφής στα σύνορα και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1148 (ΕΕ L, 2024/1349, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1349/oj).

(17) Τα κράτη μέλη μπορούν να παραπέμπουν στην κατάλληλη διαδικασία υπηκόους τρίτων χωρών που δηλώνουν ότι η απομάκρυνση θα παραβίαζε την αρχή της μη επαναπροώθησης, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας ασύλου σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1348. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να παραπέμπουν τους εν λόγω υπηκόους τρίτων χωρών στην κατάλληλη διαδικασία και όταν οι αρχές τους που έχουν οριστεί ως αρμόδιες βάσει του εθνικού δικαίου λαμβάνουν γνώση σχετικών ενδείξεων ότι η απομάκρυνση θα παραβίαζε την αρχή της μη επαναπροώθησης.

(18) Είναι αναγκαίο τα κράτη μέλη να μπορούν να συνεργάζονται πιο ευέλικτα, μεταξύ άλλων μέσω νέων διμερών συμφωνιών ή ρυθμίσεων, και με πιο στοχευμένο τρόπο, για να ευνοούν τις αποτελεσματικές επιστροφές σε τρίτες χώρες.

(19) Μόλις διαπιστωθεί ότι υπήκοος τρίτης χώρας δεν πληροί ή δεν πληροί πλέον τις προϋποθέσεις εισόδου, παραμονής ή διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών, θα πρέπει να εκδίδεται γρήγορα απόφαση επιστροφής βάσει ατομικής αξιολόγησης που να λαμβάνει υπόψη όλα τα συναφή γεγονότα και τις περιστάσεις. Η απόφαση επιστροφής θα πρέπει να αναφέρει την υποχρέωση του υπηκόου τρίτης χώρας να αναχωρήσει από το έδαφος των κρατών μελών. Η απόφαση επιστροφής δεν θα πρέπει να απαιτείται να προσδιορίζει χώρα επιστροφής. Η χώρα επιστροφής θα πρέπει να προσδιορίζεται το αργότερο πριν από την απομάκρυνση, μπορεί δε να προσδιορίζεται είτε στην απόφαση επιστροφής είτε σε οποιαδήποτε άλλη απόφαση με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση, χωριστή από την απόφαση επιστροφής. Όταν εμποδίζεται η απομάκρυνση, θα πρέπει να αναβάλλεται η απομάκρυνση, χωρίς όμως να αποκλείεται η έκδοση απόφασης επιστροφής. Όταν, κατά τον χρόνο έκδοσης της απόφασης που καθορίζει τη χώρα επιστροφής, εξακολουθεί να είναι δυνατή η απομάκρυνση του υπηκόου τρίτης χώρας σε μία από διάφορες χώρες επιστροφής, μεταξύ άλλων λόγω διπλής ή πολλαπλής ιθαγένειας, στην εν λόγω απόφαση μπορούν να καθορίζονται όλες αυτές οι χώρες επιστροφής. Το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής που προβλέπεται στο άρθρο 47 του Χάρτη πρέπει να διασφαλίζεται για όλες τις χώρες επιστροφής που καθορίζονται στην απόφαση. Σε κάθε περίπτωση, όταν η αρμόδια αρχή προβαίνει στην απομάκρυνση, ο υπήκοος τρίτης χώρας θα πρέπει να ενημερώνεται αρκετά πριν από την απομάκρυνση για τη χώρα επιστροφής στην οποία θα απομακρυνθεί.

(20) Ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να εμποδίζει τα κράτη μέλη να προβλέπουν άλλους λόγους αναβολής της απομάκρυνσης για συγκεκριμένες ομάδες υπηκόων τρίτων χωρών στο εθνικό δίκαιο.

(21) Υπήκοοι τρίτων χωρών με υποχρέωση να αναχωρήσουν θα πρέπει να έχουν την πρωταρχική ευθύνη για την αναχώρηση από το έδαφος των κρατών μελών.

(22) Είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί ότι τα ουσιώδη στοιχεία μιας απόφασης επιστροφής που εκδίδεται από κράτος μέλος εισάγονται σε ειδικό έντυπο ως ευρωπαϊκή εντολή επιστροφής, που θεσπίζεται δυνάμει του παρόντος κανονισμού, και καθίστανται διαθέσιμα στο σύστημα πληροφοριών Σένγκεν μαζί με την καταχώριση με σκοπό την επιστροφή. Η ευρωπαϊκή εντολή επιστροφής θα πρέπει με τη σειρά της να στηρίζει την αναγνώριση και εκτέλεση εκτελεστών αποφάσεων επιστροφής και αποφάσεων με τις οποίες διατάσσεται απομάκρυνση, όπως εκδίδονται από άλλο κράτος μέλος σε περίπτωση που ο υπήκοος τρίτης χώρας μετακινείται χωρίς άδεια σε άλλο κράτος μέλος.

(23) Όταν υπήκοος τρίτης χώρας που βρίσκεται στο έδαφος κράτους μέλους υπόκειται σε εκτελεστή απόφαση επιστροφής η οποία έχει εκδοθεί από άλλο κράτος μέλος, η αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων επιστροφής θα πρέπει να διευκολύνει και να επιταχύνει τη διαδικασία επιστροφής στη βάση ενισχυμένης συνεργασίας και αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών. Η εν λόγω αναγνώριση και εκτέλεση μπορεί επίσης να συμβάλει στην αποτροπή της παράνομης μετανάστευσης και στην αποθάρρυνση των μη επιτρεπόμενων μετακινήσεων εντός της Ένωσης, καθώς και στον περιορισμό των καθυστερήσεων στη διαδικασία επιστροφής. Το μέσο έννομης προστασίας κατά απόφασης επιστροφής θα πρέπει να ασκείται μόνο στο κράτος μέλος έκδοσης.

(24) Η αναγνώριση απόφασης επιστροφής ή απόφασης με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση με βάση τις πληροφορίες που είναι διαθέσιμες στην ευρωπαϊκή εντολή επιστροφής δεν θα πρέπει να συνιστά πράξη ή απόφαση. Η μη αναγνώριση απόφασης επιστροφής ή απόφασης με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση επίσης δεν θα πρέπει να συνιστά πράξη ή απόφαση.

(25) Όταν ένα κράτος μέλος εξετάζει το ενδεχόμενο αναγνώρισης και εκτέλεσης εκτελεστής απόφασης επιστροφής ή απόφασης άλλου κράτους μέλους έκδοσης με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση (αμοιβαία αναγνώριση), τα ακόλουθα στοιχεία θα μπορούσαν να βοηθήσουν το κράτος μέλος στον εντοπισμό καταστάσεων στις οποίες δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται η αμοιβαία αναγνώριση και στις οποίες θα πρέπει αντ' αυτού να εκδίδει δική του απόφαση επιστροφής. Στις περιπτώσεις αυτές θα μπορούσαν να συγκαταλέγονται περιπτώσεις όπου η εκτέλεση αντίκειται στη δημόσια τάξη του κράτους μέλους εκτέλεσης σε σχέση με την επιστροφή ορισμένων κατηγοριών υπηκόων τρίτων χωρών, όπως ασυνόδευτοι ανήλικοι και θύματα εμπορίας ανθρώπων, για τους οποίους το εθνικό δίκαιο προβλέπει υψηλότερο επίπεδο προστασίας, περιπτώσεις όπου η έκδοση νέας απόφασης επιστροφής θα ήταν ταχύτερη, περιπτώσεις όπου οι πληροφορίες που διατίθενται στην ευρωπαϊκή εντολή επιστροφής είναι ελλιπείς, περιπτώσεις όπου ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει ασκήσει προσφυγή κατά της απόφασης επιστροφής στο κράτος μέλος έκδοσης, περιπτώσεις όπου ο υπήκοος τρίτης χώρας πρόκειται να απομακρυνθεί προς άλλη χώρα επιστροφής από εκείνη που ορίζεται στην απόφαση επιστροφής ή στην απόφαση του κράτους μέλους έκδοσης με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση ή περιπτώσεις όπου η χώρα επιστροφής δεν αναφέρεται στην απόφαση επιστροφής.

(26) Για τους σκοπούς της προετοιμασίας των ενεργειών προς την υποχρεωτική αμοιβαία αναγνώριση, η Επιτροπή και οι σχετικοί οργανισμοί της Ένωσης, όπως ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη λειτουργική διαχείριση συστημάτων ΤΠ μεγάλης κλίμακας στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (eu-LISA), που ιδρύθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1726 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([10]), θα πρέπει, κατά περίπτωση, να στηρίζουν τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων προσδιορίζοντας τις αναγκαίες ρυθμίσεις και προσαρμογές που απαιτούνται για τον σκοπό της διασφάλισης του αυτοματοποιημένου χειρισμού της ευρωπαϊκής εντολής επιστροφής.

(27) Το αργότερο έως την ημερομηνία έκδοσης της εκτελεστικής πράξης για τη θέσπιση της ευρωπαϊκής εντολής επιστροφής, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή και οι σχετικοί οργανισμοί της Ένωσης, όπως ο eu-LISA, θα πρέπει να αρχίσουν να θεσπίζουν νομικές και τεχνικές ρυθμίσεις για να εξασφαλίσουν ότι η ευρωπαϊκή εντολή επιστροφής μπορεί να καταστεί διαθέσιμη μέσω του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν.

(28) Έως τις 17 Οκτωβρίου 2029, η Επιτροπή θα πρέπει να αξιολογήσει την εφαρμογή της αμοιβαίας αναγνώρισης, και δη: εάν οι νομικές και οι τεχνικές ρυθμίσεις που καθιστούν διαθέσιμη την ευρωπαϊκή εντολή επιστροφής μέσω του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν δυνάμει του παρόντος κανονισμού έχουν θεσπιστεί από τα κράτη μέλη και είναι αποτελεσματικές· εάν τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει τις νομικές και τεχνικές ρυθμίσεις για τη διασφάλιση της αυτοματοποιημένης διεκπεραίωσης της ευρωπαϊκής εντολής επιστροφής δυνάμει του παρόντος κανονισμού· την αποτελεσματικότητα της αναγνώρισης και εκτέλεσης των αποφάσεων επιστροφής και των αποφάσεων με τις οποίες διατάσσεται η απομάκρυνση· τον φόρτο που προκύπτει για τα δικαστικά και διοικητικά εθνικά συστήματα· και τα αποτελέσματα των σχετικών δραστηριοτήτων κατάρτισης και πιλοτικών σχεδίων.

(29) Με βάση την αξιολόγηση της εφαρμογής της αμοιβαίας αναγνώρισης, η Επιτροπή θα πρέπει να υποβάλει, κατά περίπτωση, νομοθετικές προτάσεις, συμπεριλαμβανομένων τυχόν στοχευμένων τροποποιήσεων για να διασφαλίζονται αποτελεσματικές επιστροφές, με σκοπό τη θέσπιση υποχρεωτικής αμοιβαίας αναγνώρισης και εκτέλεσης των εκτελεστών αποφάσεων επιστροφής και των αποφάσεων με τις οποίες διατάσσεται η απομάκρυνση και έχουν εκδοθεί από άλλο κράτος μέλος. Όταν η Επιτροπή δεν υποβάλλει πρόταση, θα πρέπει να εξηγεί τον λόγο για τον οποίο δεν το έπραξε.

(30) Θα πρέπει να εξακολουθήσει να δίνεται ενωσιακή διάσταση στα αποτελέσματα των εθνικών μέτρων επιστροφής με τη θέσπιση απαγόρευσης εισόδου βάσει της οποίας θα απαγορεύεται η είσοδος και η παραμονή στο έδαφος όλων των κρατών μελών. Η διάρκεια της απαγόρευσης εισόδου θα πρέπει να καθορίζεται λαμβανομένων δεόντως υπόψη όλων των σχετικών παραμέτρων κάθε μεμονωμένης περίπτωσης. Όταν ένας παρανόμως διαμένων υπήκοος τρίτης χώρας εντοπίζεται κατά τη διάρκεια ελέγχων εξόδου στα εξωτερικά σύνορα, θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμο να επιβληθεί απαγόρευση εισόδου, προκειμένου να αποτραπεί η μελλοντική επανείσοδος και, ως εκ τούτου, να μειωθούν οι κίνδυνοι παράνομης μετανάστευσης, χωρίς να εμποδίζεται η ταχεία αναχώρηση του εν λόγω υπηκόου τρίτης χώρας.

([10]) Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1726 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, σχετικά με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη λειτουργική διαχείριση συστημάτων ΤΠ μεγάλης κλίμακας στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (eu-LISA), και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1987/2006 και της απόφασης 2007/533/ΔΕΥ του Συμβουλίου και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1077/2011 (ΕΕ L 295 της 21.11.2018, σ. 99, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1726/oj).

(31) Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που δεν έχουν συμμορφωθεί με την υποχρέωση αναχώρησης, ή στους οποίους δεν έχει χορηγηθεί προθεσμία αναχώρησης, μπορούν να απομακρυνθούν με τη χρήση μέτρων καταναγκασμού. Οι ενισχυμένοι κανόνες σχετικά με την απομάκρυνση θα πρέπει να επιδιώκουν να εξασφαλίζουν ευθείες και άμεσες συνέπειες σε περίπτωση που ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν έχει εγκαταλείψει την επικράτεια κατά τη λήξη της προθεσμίας αναχώρησης ή νωρίτερα, καθώς και να αποτρέψουν μη επιτρεπόμενες μετακινήσεις εντός της Ένωσης και κινδύνους για την ασφάλεια. Όταν δεν υπάρχουν λόγοι να πιστεύεται ότι η οικειοθελής επιστροφή θα υπονόμευε τον σκοπό της διαδικασίας επιστροφής, οι συνεργαζόμενοι υπήκοοι τρίτων χωρών θα πρέπει να μπορούν να συνεχίσουν να επιστρέφουν κυρίως μέσω οικειοθελούς επιστροφής. Τα μέτρα καταναγκασμού θα πρέπει να υπόκεινται στις αρχές της αναλογικότητας και της αποτελεσματικότητας όσον αφορά τα χρησιμοποιούμενα μέσα και τους επιδιωκόμενους στόχους.

(32) Δεδομένου ότι ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται αποκλειστικά σε υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν παράνομα στην Ένωση, δεν επηρεάζει την παροχή συμβουλών για την επιστροφή και την επανένταξη και άλλα προγράμματα για τη στήριξη της οικειοθελούς επιστροφής και της επανένταξης υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην Ένωση.

(33) Απαιτούνται κοινοί κανόνες για να εξασφαλιστεί ότι οι παρανόμως διαμένοντες υπήκοοι τρίτων χωρών που συνιστούν κίνδυνο για την ασφάλεια ταυτοποιούνται αποτελεσματικά και επιστρέφουν γρήγορα. Είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί ότι διενεργούνται σχετικοί έλεγχοι για την ταυτοποίηση και τη σήμανση υπηκόων τρίτων χωρών που συνιστούν κίνδυνο για την ασφάλεια, μεταξύ άλλων με βάση τη διαδικασία ελέγχου διαλογής που ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1356 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([11]). Για υπηκόους τρίτων χωρών που συνιστούν κίνδυνο για την ασφάλεια, η απομάκρυνση θα πρέπει να αποτελεί γενικώς τον κανόνα και θα πρέπει να είναι δυνατή η παρέκκλιση από τους γενικούς κανόνες προκειμένου να προβλέπονται απαγορεύσεις εισόδου μεγαλύτερης ή αόριστης διάρκειας και μεγαλύτερες περίοδοι κράτησης, καθώς και η παρέκκλιση από τη χρήση ειδικών εγκαταστάσεων κράτησης, ώστε όσοι απειλούν την ασφάλεια των κρατών μελών να απομακρύνονται γρήγορα.

(34) Οι νέοι κανόνες θα πρέπει να επεκτείνουν τις δυνατότητες των κρατών μελών να διασφαλίζουν τις επιστροφές σε τρίτες χώρες μέσω πρόσθετων εργαλείων. Θα πρέπει να είναι δυνατή η θέσπιση ειδικών συμφωνιών ή ρυθμίσεων με τρίτες χώρες, ώστε να παρέχονται στα κράτη μέλη περισσότερες επιλογές όσον αφορά τις επιστροφές, υπό την προϋπόθεση ότι η οικεία τρίτη χώρα σέβεται τα διεθνή πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και, σε περίπτωση απομάκρυνσης, την αρχή της μη επαναπροώθησης. Τυχόν ελλείψεις σε σχέση με συγκεκριμένα τμήματα του εδάφους της τρίτης χώρας ή με κάποιες αναγνωρίσιμες κατηγορίες προσώπων δεν θα πρέπει να εμποδίζουν τη σύναψη τέτοιας συμφωνίας ή ρύθμισης, υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχουν επαρκείς εγγυήσεις για τη διασφάλιση του πλήρους σεβασμού των δικαιωμάτων των υπηκόων τρίτων χωρών τους οποίους αφορά μια τέτοια συμφωνία ή ρύθμιση. Ειδικότερα, η συμφωνία ή η ρύθμιση θα πρέπει να καθορίζει τις διαδικασίες που ισχύουν για την επιστροφή, τους όρους παραμονής στην οικεία χώρα, τις αντίστοιχες υποχρεώσεις και ευθύνες των μερών της συμφωνίας ή της ρύθμισης και τις συνέπειες σε περίπτωση παραβιάσεων της συμφωνίας ή της ρύθμισης. Όταν μια συμφωνία ή ρύθμιση περιλαμβάνει περαιτέρω επιστροφή από την τρίτη χώρα, η εν λόγω συμφωνία ή η ρύθμιση θα πρέπει επιπλέον να καθορίζει τις συνέπειες σε περίπτωση που δεν είναι δυνατή η περαιτέρω επιστροφή, τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες των μερών της συμφωνίας ή της ρύθμισης, τις συνέπειες σημαντικής αλλαγής που επηρεάζουν δυσμενώς την κατάσταση στην τρίτη χώρα, καθώς και έναν ανεξάρτητο φορέα ή μηχανισμό παρακολούθησης που θα αξιολογεί την εφαρμογή της συμφωνίας ή της ρύθμισης. Η εν λόγω συμφωνία ή ρύθμιση θα συνιστούσε εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης για τους σκοπούς του άρθρου 51 παράγραφος 1 του Χάρτη.

(35) Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα έννομα συμφέροντα που συνδέονται με τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων και την εσωτερική ασφάλεια των οικείων κρατών μελών προστατεύονται επαρκώς, σε περιπτώσεις όπου ένα κράτος μέλος διαπραγματεύεται συμφωνία ή ρύθμιση για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού με μία από τις γειτονικές τρίτες χώρες της Ένωσης, τα κράτη μέλη που συνορεύουν με τη συγκεκριμένη τρίτη χώρα θα πρέπει, σε εύθετο χρόνο πριν από τη θέσπιση της σχετικής συμφωνίας ή ρύθμισης, να ενημερώνονται για τις διαπραγματεύσεις αυτές, με πλήρη σεβασμό της αρχής της καλόπιστης συνεργασίας που ορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ). Αφού θεσπίσουν συμφωνία ή ρύθμιση με τρίτη χώρα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποχρεούνται να ενημερώνουν την Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη για την εν λόγω συμφωνία ή ρύθμιση πριν από την προσωρινή εφαρμογή ή την έναρξη ισχύος της, ανάλογα με το ποια ημερομηνία είναι προγενέστερη. Επιπλέον, προκειμένου να αποφευχθεί τυχόν μη συμμόρφωση με το δίκαιο της Ένωσης και να ενισχυθεί περαιτέρω η διαφάνεια όσον αφορά συμφωνίες ή ρυθμίσεις μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν, σε εθελοντική βάση, να ενημερώνουν την Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη για την πρόοδο των διαπραγματεύσεων με τρίτη χώρα σχετικά με συμφωνίες ή ρυθμίσεις που επιτρέπονται βάσει του παρόντος κανονισμού, προτού τα μέρη καταλήξουν σε τελική συμφωνία, μεταξύ άλλων με σκοπό να ζητηθεί η αξιολόγηση της Επιτροπής όσον αφορά τη συμβατότητα της προβλεπόμενης υπό διαπραγμάτευση συμφωνίας ή ρύθμισης με το ενωσιακό δίκαιο.

([11]) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1356 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για τη θέσπιση ελέγχου διαλογής υπηκόων τρίτων χωρών στα εξωτερικά σύνορα και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 767/2008, (ΕΕ) 2017/2226, (ΕΕ) 2018/1240 και (ΕΕ) 2019/817 (ΕΕ L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj).

(36) Η εύρυθμη λειτουργία του χώρου Σένγκεν χωρίς εσωτερικά σύνορα στηρίζεται στην αποτελεσματική και αποδοτική εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν από τα κράτη μέλη. Ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/922 του Συμβουλίου ([12]) θεσπίζει μηχανισμό αξιολόγησης και παρακολούθησης για την επαλήθευση της εφαρμογής του κεκτημένου του Σένγκεν, μεταξύ άλλων σε σχέση με την αποτελεσματική επιστροφή παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών και τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

(37) Σύμφωνα με το άρθρο 24 του Χάρτη και τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1989 για τα δικαιώματα του παιδιού, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού θα πρέπει να αποτελεί πρωταρχικό μέλημα των κρατών μελών κατά την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού. Κατά την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού σε μεμονωμένες περιπτώσεις, τα κράτη μέλη θα πρέπει, ειδικότερα, να λαμβάνουν δεόντως υπόψη την καλή διαβίωση και την κοινωνική ανάπτυξη του ανηλίκου βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, καθώς και ζητήματα ασφάλειας και προστασίας και τις απόψεις του ανηλίκου ανάλογα με την ηλικία του και την ωριμότητά του, συμπεριλαμβανομένου του ιστορικού του. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι θα πρέπει να καθοδηγούνται από εκπρόσωπο ή πρόσωπο που καθίσταται αρμόδιο για τη διαφύλαξη του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού σε όλα τα στάδια της διαδικασίας επιστροφής.

(38) Όταν υπάρχουν λόγοι αμφιβολίας για το κατά πόσο ο υπήκοος τρίτης χώρας είναι ανήλικος, η αρμόδια αρχή θα πρέπει να μπορεί να διενεργεί εκτίμηση της ηλικίας του ενδιαφερόμενου προσώπου σύμφωνα με το ενωσιακό ή εθνικό δίκαιο. Η αρμόδια αρχή θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να βασίζεται σε εκτιμήσεις της ηλικίας που ολοκληρώθηκαν στο πλαίσιο προηγούμενων διαδικασιών. Για να διασφαλιστεί η συνοχή σε ολόκληρη τη διαχείριση της μετανάστευσης στην Ένωση, οι αρμόδιες αρχές θα μπορούσαν να λαμβάνουν υπόψη τη διαδικασία που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1348.

(39) Για να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας επιστροφής, θα πρέπει να καθοριστούν σαφείς υποχρεώσεις των υπηκόων τρίτων χωρών. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών θα πρέπει να έχουν την υποχρέωση να αναχωρούν από το έδαφος των κρατών μελών και να συνεργάζονται με τις αρχές σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας επιστροφής. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών θα πρέπει να παραμένουν διαθέσιμοι και προσιτοί στις αρμόδιες αρχές και θα πρέπει να παρέχουν κάθε πληροφορία σχετική με την προετοιμασία και διενέργεια της επιστροφής. Επίσης, δεν θα πρέπει να παρεμποδίζουν την απομάκρυνση ούτε σωματικά ούτε λεκτικά. Για να θεωρηθεί ότι η παρεμπόδιση αποτελεί λεκτική παρεμπόδιση, η συμπεριφορά του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας θα πρέπει να είναι εντονότερη από απλή αντίρρηση. Θα πρέπει πρωτίστως να αποτελεί ευθύνη των υπηκόων τρίτων χωρών να αποδείξουν την ταυτότητά τους, καθώς και να αποκτήσουν και να προσκομίσουν τα ταξιδιωτικά έγγραφα που απαιτούνται για την επιστροφή. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις υποχρεώσεις αναχώρησης και συνεργασίας, θα πρέπει να επιβάλλονται αποτελεσματικές, αποτρεπτικές και αναλογικές συνέπειες, και οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν τα σχετικά μέτρα για τη διασφάλιση της επιστροφής, μεταξύ άλλων μέσω ερευνητικών μέτρων, κατά περίπτωση. Υπήκοοι τρίτων χωρών που δεν μπορούν να απομακρυνθούν, μεταξύ άλλων λόγω της αρχής της μη επαναπροώθησης ή λόγω έλλειψης συνεργασίας τους με τις αρμόδιες αρχές, δεν θα πρέπει να εξαιρούνται από την επιβολή γενικών υποχρεώσεων, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων παραμονής, διαμονής και αναφοράς. Οι συνέπειες σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με την υποχρέωση συνεργασίας θα πρέπει να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, μείωση των ευεργετημάτων και των επιδομάτων που χορηγούνται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο ή κατάσχεση ταξιδιωτικών εγγράφων.

(40) Ο παρών κανονισμός δεν επηρεάζει τις υποχρεώσεις και τα μέτρα που δεν σχετίζονται με την επιστροφή, ούτε τις διατάξεις που διέπουν τις κοινωνικές παροχές βάσει του εθνικού δικαίου.

(41) Ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να θίγει τη δυνατότητα των κρατών μελών να επιβάλλουν, κατά περίπτωση, ποινικές κυρώσεις, συμπεριλαμβανομένης της φυλάκισης, σύμφωνα με το εθνικό ποινικό δίκαιο σε υπηκόους τρίτων χωρών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού.

(42) Θα πρέπει να θεσπιστεί ένα σύνολο μέσων έννομης προστασίας όσον αφορά τις αποφάσεις επιστροφής, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων των ενδιαφερόμενων προσώπων. Η αναγκαία νομική συνδρομή θα πρέπει να παρέχεται, κατόπιν αιτήματος, σε περιπτώσεις προσφυγής ή επανεξέτασης ενώπιον δικαστηρίου, με την επιφύλαξη της δυνατότητας περιορισμού της πρόσβασης σε νομική συνδρομή και εκπροσώπηση.

([12]) Κανονισμός (ΕΕ) 2022/922 του Συμβουλίου, της 9ης Ιουνίου 2022, σχετικά με τη θέσπιση και τη λειτουργία μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης για την επαλήθευση της εφαρμογής του κεκτημένου του Σένγκεν και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1053/2013 (ΕΕ L 160 της 15.6.2022, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/922/oj).

(43) Η νομική συνδρομή και εκπροσώπηση περιλαμβάνει την προετοιμασία προσφυγής ή αίτησης επανεξέτασης, συμπεριλαμβανομένων της σύνταξης των διαδικαστικών εγγράφων που απαιτούνται από το εθνικό δίκαιο και, σε περίπτωση ακρόασης, της συμμετοχής στην εν λόγω ακρόαση ενώπιον δικαστηρίου, προκειμένου να διασφαλίζεται το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και δίκαιης δίκης.

(44) Η έννοια του δικαστηρίου είναι έννοια που διέπεται από το δίκαιο της Ένωσης, όπως ερμηνεύεται από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η έννοια αυτή, μεταξύ άλλων στοιχείων, μπορεί να σημαίνει μόνο την αρχή που ενεργεί ως τρίτος σε σχέση με την αρχή που εξέδωσε την επίδικη απόφαση. Η εν λόγω αρχή θα πρέπει να ασκεί δικαιοδοτικά καθήκοντα και δεν είναι καθοριστικό το εάν η αρχή αυτή αναγνωρίζεται ως δικαστήριο βάσει του εθνικού δικαίου. Ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να θίγει την αρμοδιότητα των κρατών μελών να οργανώνουν το εθνικό δικαστικό τους σύστημα και να καθορίζουν τον αριθμό των βαθμών δικαιοδοσίας. Όταν το εθνικό δίκαιο προβλέπει τη δυνατότητα άσκησης περαιτέρω προσφυγών κατά πρώτης ή μεταγενέστερης απόφασης προσφυγής και έχει ασκηθεί τέτοια προσφυγή, η απομάκρυνση δεν θα πρέπει να αναστέλλεται, εκτός εάν ο υπήκοος τρίτης χώρας αιτηθεί αναστολή και το δικαστήριο αποφασίσει να τη χορηγήσει, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις ειδικές περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης. Αυτό δεν θα πρέπει να θίγει το εθνικό δίκαιο που προβλέπει ανασταλτικό αποτέλεσμα των εν λόγω μέσων έννομης προστασίας.

(45) Για να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών επιστροφής, με παράλληλη διασφάλιση του σεβασμού του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής σύμφωνα με το άρθρο 47 του Χάρτη, οι προσφυγές κατά αποφάσεων που αφορούν την επιστροφή θα πρέπει να προσβάλλονται, στο μέτρο του δυνατού, ενώπιον ενός μόνο βαθμού δικαιοδοσίας. Οι κανόνες του παρόντος κανονισμού σχετικά με τις προσφυγές και η αναστολή εκτέλεσης των αποφάσεων θα πρέπει να συνάδουν με το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής, όπως προβλέπεται στο άρθρο 47 του Χάρτη.

(46) Μολονότι ο παρών κανονισμός δεν προβλέπει αυτόματο ανασταλτικό αποτέλεσμα της προσφυγής, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν, με πλήρη σεβασμό του άρθρου 47 του Χάρτη, ότι η απομάκρυνση μπορεί να ανασταλεί από το αρμόδιο πρωτοβάθμιο δικαστήριο πριν από την εκτέλεση της απόφασης επιστροφής ή της απόφασης με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση. Ο υπήκοος τρίτης χώρας θα πρέπει να μπορεί να υποβάλει αίτημα αναστολής της εκτέλεσης απόφασης επιστροφής ή απόφασης με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση, εκτός εάν το εθνικό δίκαιο προβλέπει επίσης τη δυνατότητα αυτεπάγγελτης αναστολής της από το αρμόδιο δικαστήριο. Τούτο θα πρέπει να ισχύει με την επιφύλαξη της δυνατότητας των κρατών μελών να προβλέπουν αυτόματο ανασταλτικό αποτέλεσμα της προσφυγής κατά το εθνικό τους δίκαιο. Προκειμένου να αποφευχθεί η αλληλεπικάλυψη κατά την αξιολόγηση του κινδύνου παραβίασης της αρχής της μη επαναπροώθησης, θα πρέπει να γίνεται επίκληση οποιουδήποτε υλικού του φακέλου, ιδίως προηγούμενων αξιολογήσεων, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, εκείνων που διενεργούνται στο πλαίσιο διαδικασίας ασύλου.

(47) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέτουν τα απαραίτητα εργαλεία για να διασφαλίζουν ταχείες και αποτελεσματικές επιστροφές, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων ως συνέπειας της μη συμμόρφωσης και των κινήτρων για τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις αναχώρησης και συνεργασίας, καθώς και των μέτρων για την πρόληψη του κινδύνου διαφυγής. Η διαφυγή περιλαμβάνει ενέργειες όπως η αναχώρηση από το έδαφος κρατών μελών χωρίς την άδεια των αρμόδιων αρχών, για λόγους που δεν εκφεύγουν του ελέγχου του υπηκόου τρίτης χώρας. Οι κοινοί κανόνες θα πρέπει να εξορθολογίζουν τις απαιτήσεις σχετικά με την υποχρέωση συνεργασία και τα κριτήρια για τον προσδιορισμό του κινδύνου διαφυγής, χωρίς να περιορίζεται το δικαίωμα των κρατών μελών να θεσπίζουν πρόσθετα μέτρα και κριτήρια στο εθνικό δίκαιο. Οι εν λόγω κοινοί κανόνες θα πρέπει επίσης να διασφαλίζουν ότι η κράτηση και οι εναλλακτικές λύσεις αντί της κράτησης εφαρμόζονται στα κράτη μέλη, με σκοπό την αποτελεσματική διαχείριση της διαδικασίας επιστροφής.

(48) Η επιβολή κράτησης θα πρέπει να είναι δυνατή μόνο με σκοπό την επιστροφή και εφόσον είναι αναλογική και αναγκαία, κατόπιν ατομικής αξιολόγησης κάθε περίπτωσης, μεταξύ άλλων για την προετοιμασία της επιστροφής, την επανεισδοχή ή την εκτέλεση της απομάκρυνσης. Οι αρχές θα πρέπει να ενεργούν με τη δέουσα επιμέλεια, ενώ η κράτηση θα πρέπει να διαρκεί μόνο για όσο το δυνατόν μικρότερο χρονικό διάστημα και δεν θα πρέπει γενικώς να υπερβαίνει τους 24 μήνες στο εκάστοτε κράτος μέλος. Σε περίπτωση που παρανόμως διαμένοντες υπήκοοι τρίτων χωρών διαφεύγουν σε άλλο κράτος μέλος, προηγούμενες περίοδοι κράτησης δεν θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό της μέγιστης περιόδου κράτησης. Περίοδοι κράτησης που προβλέπονται σε άλλους κανονισμούς ή οδηγίες που δεν αφορούν τη διαδικασία επιστροφής δεν θα πρέπει να περιλαμβάνονται στον υπολογισμό της μέγιστης περιόδου κράτησης. Ειδικές ανάγκες που προκύπτουν από την αξιολόγηση ευαλωτότητας θα πρέπει να αντιμετωπίζονται κατά τη διάρκεια της κράτησης. Όταν το εθνικό δίκαιο προβλέπει την κράτηση ανηλίκων, πρωταρχική σημασία θα πρέπει να δίνεται στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Άλλα λιγότερο καταναγκαστικά εναλλακτικά μέτρα αντί της κράτησης θα πρέπει να χρησιμοποιούνται όταν μπορούν να εφαρμοστούν αποτελεσματικά σε παρανόμως διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών.

(49) Όταν η κράτηση έχει διαρκέσει για περίοδο 24 μηνών, τα κράτη μέλη θα πρέπει υπό ορισμένες περιστάσεις να έχουν τη δυνατότητα να θέτουν τους παρανόμως διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών υπό κράτηση για περαιτέρω περιόδους, που δεν υπερβαίνουν συνολικά τους έξι μήνες, όταν υπάρχει κίνδυνος διαφυγής από τις μεταβολές των περιστάσεων προκύπτει εύλογη προοπτική απομάκρυνσης λόγω νέων σημαντικών πληροφοριών. Η κράτηση θα πρέπει να διατάσσεται σε συμμόρφωση με τις αρχές της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας και θα πρέπει να διαρκεί για όσο το δυνατό μικρότερο χρονικό διάστημα.

(50) Η επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών που συνιστούν κίνδυνο για την ασφάλεια απαιτεί ειδικά μέτρα που αποσκοπούν στην προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να είναι δυνατή η κράτηση των εν λόγω υπηκόων τρίτων χωρών για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 24 μηνών. Κάθε τέτοια κράτηση θα πρέπει να συμμορφώνεται με την αρχή της αναλογικότητας.

(51) Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που τελούν υπό κράτηση θα πρέπει να τυγχάνουν ανθρώπινης και αξιοπρεπούς μεταχείρισης, με σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους και σύμφωνα με το διεθνές και το εθνικό δίκαιο, λαμβανομένων υπόψη των πρακτικών κατευθυντήριων γραμμών της Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας. Κατά γενικό κανόνα, η κράτηση θα πρέπει να λαμβάνει χώρα σε ειδικές εγκαταστάσεις κράτησης ή σε ειδικά παραρτήματα άλλων εγκαταστάσεων. Όταν κράτος μέλος δεν μπορεί να παρέχει τέτοια εγκατάσταση, η κράτηση θα πρέπει να μπορεί να πραγματοποιείται σε σωφρονιστικό κατάστημα, μεριμνώντας, στο μέτρο του δυνατού, ώστε οι υπήκοοι των εν λόγω τρίτων χωρών να παραμένουν χωριστά από τους κρατουμένους του κοινού δικαίου. Θα πρέπει να είναι δυνατό οι υπήκοοι τρίτων χωρών που συνιστούν κίνδυνο για την ασφάλεια να μπορούν να υπαχθούν σε ενισχυμένες ρυθμίσεις ασφάλειας εντός των εγκαταστάσεων κράτησης.

(52) Οι λόγοι κράτησης που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό δεν θίγουν άλλους λόγους κράτησης, συμπεριλαμβανομένων των λόγων κράτησης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών, οι οποίοι ισχύουν βάσει του εθνικού δικαίου.

(53) Η υποχρέωση κάθε κράτους για επανεισδοχή των υπηκόων του αποτελεί θεμελιώδη αρχή της κρατικής κυριαρχίας και της διεθνούς συνεργασίας. Το καθήκον των κρατών για επανεισδοχή των υπηκόων τους θεωρείται αρχή του εθιμικού διεθνούς δικαίου και προβλέπεται στο παράρτημα 9 κεφάλαιο 5 της Σύμβασης για τη Διεθνή Πολιτική Αεροπορία και καθορίζεται στη Συμφωνία εταιρικής σχέσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, αφενός, και των μελών του Οργανισμού Κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού, αφετέρου (συμφωνία της Σαμόα). Αποτελεσματικές επιστροφές είναι δυνατές μόνο εάν τα κράτη συμμορφώνονται με την υποχρέωση επανεισδοχής των υπηκόων τους. Επομένως, τα κράτη μέλη εξαρτώνται από τη συνεργασία τρίτων χωρών προκειμένου να είναι σε θέση να εκτελούν αποτελεσματικές επιστροφές. Η Ένωση και τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν υφιστάμενα μέσα, όπως το άρθρο 25α του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 810/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([13]) και η στήριξη που παρέχει ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex) σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1896 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([14]), με σκοπό τη βελτίωση της συνεργασίας με τρίτες χώρες όπου απαιτείται.

([13]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 810/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, για τη θέσπιση κοινοτικού κώδικα θεωρήσεων (κώδικας θεωρήσεων) (ΕΕ L 243 της 15.9.2009, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/810/oj).

([14]) Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1896 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2019, για την Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή και για την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1052/2013 και (ΕΕ) 2016/1624 (ΕΕ L 295 της 14.11.2019, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1896/oj).

(54) Η εξωτερική διάσταση της πολιτικής επιστροφής αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της συνολικής προσέγγισης για τη διαχείριση της μετανάστευσης. Η αποτελεσματική συνεργασία για την επιστροφή και την επανεισδοχή αποτελεί βασική εξωτερική συνιστώσα ισορροπημένων και ολοκληρωμένων εταιρικών σχέσεων με τρίτες χώρες σε ευθυγράμμιση με τους στόχους που αναφέρονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1351. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, μεταξύ άλλων, στα από Οκτωβρίου του 2024 συμπεράσματά του, ζήτησε να αναληφθεί ταχέως δράση για τη διασφάλιση αποτελεσματικών επιστροφών, με χρήση όλων των σχετικών πολιτικών και εργαλείων της Ένωσης για σκοπούς μόχλευσης, συμπεριλαμβανομένων της πολιτικής θεωρήσεων, του εμπορίου, της ανάπτυξης και της διπλωματίας. Απαιτείται προσέγγιση στο επίπεδο του συνόλου της διοίκησης, τόσο εντός των κρατών μελών όσο και εντός των θεσμικών οργάνων της Ένωσης.

(55) Δεδομένου ότι η συνεργασία τρίτων χωρών στον τομέα της επιστροφής και της επανεισδοχής παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών μπορεί να αποδειχθεί δύσκολη στην πράξη, και με την επιφύλαξη της αξιολόγησης της συνεργασίας τρίτων χωρών όσον αφορά την επανεισδοχή που προβλέπεται στο άρθρο 25α του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 810/2009, όταν ένα ή περισσότερα κράτη μέλη βρίσκονται αντιμέτωπα με δυσκολίες στη συνεργασία τρίτων χωρών όσον αφορά την επανεισδοχή, μεταξύ άλλων για την επιβεβαίωση της ιθαγένειας, την απόκτηση των αναγκαίων ταξιδιωτικών εγγράφων από τις αρμόδιες αρχές τρίτων χωρών και τη διοργάνωση επιχειρήσεων επιστροφής, η Ένωση και τα κράτη μέλη θα πρέπει να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τα σχετικά και υφιστάμενα εργαλεία που προβλέπονται στο ενωσιακό δίκαιο, στον βαθμό που δεσμεύονται από τις νομοθετικές πράξεις οι οποίες θεσπίζουν τα εν λόγω εργαλεία, στο πλαίσιο συντονισμένης προσέγγισης της Ένωσης για τη βελτίωση της συνεργασίας στον τομέα της επιστροφής και της επανεισδοχής.

(56) Η συντονισμένη προσέγγιση της επανεισδοχής μεταξύ των κρατών μελών είναι καθοριστικής σημασίας για τη διευκόλυνση της επιστροφής υπηκόων τρίτων χωρών. Η ανεπαρκής παρακολούθηση των εκτελεστών αποφάσεων επιστροφής ενδέχεται να υπονομεύσει την αποτελεσματικότητα της κοινής προσέγγισης για τις επιστροφές. Οι εκτελεστές αποφάσεις επιστροφής θα πρέπει να συνοδεύονται συστηματικά από όλα τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή της επιστροφής, συμπεριλαμβανομένης, κατά περίπτωση, της υποβολής αιτήσεων επανεισδοχής στις αρχές τρίτων χωρών, σε περιπτώσεις αμφιβολίας ως προς την ιθαγένεια ή όταν είναι αναγκαία η απόκτηση ταξιδιωτικού εγγράφου.

(57) Οι αποτελεσματικές διαδικασίες επιστροφής βασίζονται στην αποδοτική διοικητική συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών. Η ανταλλαγή πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένης της κοινοχρησίας δεδομένων σχετικά με την ταυτότητα και την ιθαγένεια των υπηκόων τρίτων χωρών, τα ταξιδιωτικά τους έγγραφα και άλλες σχετικές πληροφορίες, θα πρέπει να βασίζεται σε σαφείς κανόνες, μεταξύ άλλων στους κανόνες που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1860 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([15]). Οι εν λόγω κανόνες θα πρέπει να σέβονται τις αρχές της προστασίας των δεδομένων και τα δικαιώματα του ενδιαφερόμενου προσώπου, διασφαλίζοντας ότι οι εν λόγω πληροφορίες είναι ακριβείς και χρησιμοποιούνται μόνο για σκοπούς επιστροφής, απομάκρυνσης, επανεισδοχής και επανένταξης και προστατεύονται από μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση, αποκάλυψη ή χρήση.

(58) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([16]) εφαρμόζεται στην επεξεργασία προσωπικών δεδομένων για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού. Ο κανονισμός (ΕΕ) 2018/1725 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([17]) εφαρμόζεται στην επεξεργασία προσωπικών δεδομένων από όργανα και οργανισμούς της Ένωσης για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού. Λαμβανομένων υπόψη των σημαντικών λόγων δημόσιου συμφέροντος που υπαγορεύουν την επανεισδοχή και την αποτελεσματική επιστροφή, η διαβίβαση προσωπικών δεδομένων υπηκόων τρίτων χωρών που υπόκεινται σε απόφαση επιστροφής, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων που αφορούν την ταυτότητά τους, των ταξιδιωτικών τους εγγράφων, άλλων σχετικών δεδομένων, καθώς και, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, δεδομένων που αφορούν τις ποινικές καταδίκες τους και την υγεία τους, θα μπορούσε να είναι αναγκαία για σκοπούς επιστροφής, απομάκρυνσης, επανεισδοχής και επανένταξης. Οι εν λόγω διαβιβάσεις πρέπει να πραγματοποιούνται σύμφωνα με το κεφάλαιο V του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 και το κεφάλαιο V του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1725, με σεβασμό προς τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων, καθώς και σύμφωνα με τις αρχές της μη επαναπροώθησης, της αναλογικότητας και της αναγκαιότητας και με τον Χάρτη.

([15]) Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1860 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2018, σχετικά με τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν για την επιστροφή παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών (ΕΕ L 312 της 7.12.2018, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1860/oj).

([16]) Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

([17]) Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1725 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 και της απόφασης αριθ. 1247/2002/ΕΚ (ΕΕ L 295 της 21.11.2018, σ. 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj).

(59) Οι αρμόδιες αρχές που είναι υπεύθυνες για τις διαδικασίες ασύλου και οι αρμόδιες αρχές που εμπλέκονται στις διάφορες φάσεις της διαδικασίας επιστροφής θα πρέπει να συνεργάζονται και να συντονίζονται στενά, ώστε να διασφαλίζονται αποτελεσματικές επιστροφές.

(60) Το κοινό σύστημα για τις επιστροφές θα πρέπει να αξιοποιεί πλήρως τα ψηφιακά συστήματα που υποστηρίζουν τη διαχείριση των επιστροφών, της επανεισδοχής και της επανένταξης, με έμφαση στην αποτελεσματική διοικητική διαδικασία, τη συνεργασία, την ανταλλαγή πληροφοριών και τη διαλειτουργικότητα.

(61) Τα κράτη μέλη θα πρέπει, κατά γενικό κανόνα, να συνεργάζονται και να συνδράμουν το ένα το άλλο, μεταξύ άλλων με σκοπό να επιτρέπεται η διέλευση μέσω του εδάφους τους, η παροχή υλικοτεχνικής ή άλλης υλικής βοήθειας ή βοήθειας σε είδος που συνδέεται με την εν λόγω διέλευση, η διευκόλυνση των μεταφορών σε άλλο κράτος μέλος, είτε δυνάμει διμερών συμφωνιών ή ρυθμίσεων είτε βάσει συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών, ή η υποστήριξη της αναχώρησης υπηκόων τρίτων χωρών προς κράτη μέλη στα οποία έχουν δικαίωμα παραμονής.

(62) Η Ένωση παρέχει χρηματοδοτική και επιχειρησιακή στήριξη με στόχο την αποτελεσματική εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, με την επιφύλαξη του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2028-2034. Στον βαθμό που οι δραστηριότητες θα πρέπει να χρηματοδοτούνται από το θεματικό μέσο του Ταμείου Ασύλου και Μετανάστευσης, μπορούν να υλοποιούνται στο πλαίσιο της άμεσης, έμμεσης ή επιμερισμένης διαχείρισης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιοποιούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τόσο τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά μέσα, προγράμματα και έργα της Ένωσης στον τομέα της επιστροφής, ιδίως δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1147 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [18], όσο και την επιχειρησιακή συνδρομή που παρέχεται από τον Frontex σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1896.

(63) Η υποβολή εκθέσεων όσον αφορά την αποτελεσματικότητα του παρόντος κανονισμού και ο εντοπισμός τομέων που επιδέχονται βελτίωση θα πρέπει να βασίζονται στη συλλογή και ανάλυση διαθέσιμων, αξιόπιστων και συγκρίσιμων στατιστικών στοιχείων σχετικά με την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών επιστροφής, τη συνεργασία τρίτων χωρών και τις προσπάθειες επανένταξης. Τα πρότυπα που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 862/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [19], στον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1896 και στο εθνικό δίκαιο θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και, όπου απαιτείται, να επανεξετάζονται, ώστε να εξασφαλίζεται η συνάφεια των στατιστικών στοιχείων. Θα πρέπει να θεσπιστούν κοινά πρότυπα και ορισμοί για τη συλλογή και υποβολή σχετικών δεδομένων, ώστε να καταστεί δυνατή η αξιολόγηση του αντικτύπου του παρόντος κανονισμού, καθώς και η συμβολή στη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων σχετικά με μελλοντικές εξελίξεις σε επίπεδο πολιτικής.

(64) Για να διασφαλιστούν ενιαίοι όροι εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, θα πρέπει να ανατεθούν στην Επιτροπή εκτελεστικές αρμοδιότητες για τη θέσπιση της ευρωπαϊκής εντολής επιστροφής. Οι εν λόγω αρμοδιότητες θα πρέπει να ασκούνται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [20].

(65) Ο παρών κανονισμός θεσπίζει ένα νέο κοινό σύστημα επιστροφής των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, το οποίο θα εφαρμόζεται άμεσα από τις εθνικές αρχές. Το νέο αυτό σύστημα επιφέρει σημαντικές καινοτομίες που αποσκοπούν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας επιστροφής, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις τρίτες χώρες επιστροφής και την εξωτερική διάσταση των επιστροφών. Για να καταστεί δυνατή η ταχεία εφαρμογή των μέτρων που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να αρχίσει να ισχύει την επομένη της δημοσίευσής του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Οι διατάξεις που δεν αναφέρονται στο άρθρο 50 παράγραφος 2 του παρόντος κανονισμού και οι οποίες θα διαδεχθούν την οδηγία 2008/115/ΕΚ και θα αποσκοπούν στην πλήρη αντικατάσταση του νομικού πλαισίου που προβλέπεται στην εν λόγω οδηγία θα πρέπει να εφαρμόζονται από τις 17 Οκτωβρίου 2027, με σκοπό να καταστεί δυνατή η λήψη όλων των αναγκαίων προπαρασκευαστικών και επιχειρησιακών μέτρων και να διασφαλιστεί η ομαλή, αποτελεσματική και συνεπής εφαρμογή του σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, καθώς και να αποφευχθούν τυχόν αλληλεπικαλύψεις μεταξύ της εν λόγω οδηγίας και του παρόντος κανονισμού. Οι οδηγίες 2001/40/ΕΚ και 2008/115/ΕΚ και η απόφαση 2004/191/ΕΚ του Συμβουλίου [21] θα πρέπει, επομένως, να καταργηθούν από την εν λόγω ημερομηνία.

---

[18] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1147 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Ιουλίου 2021 για τη θέσπιση του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (ΕΕ L 251 της 15.7.2021, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1147/oj).

[19] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 862/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, περί κοινοτικών στατιστικών για τη μετανάστευση και τη διεθνή προστασία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 311/76 του Συμβουλίου περί τηρήσεως στατιστικών για τους αλλοδαπούς εργαζόμενους (ΕΕ L 199 της 31.7.2007, σ. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2007/862/oj).

[20] Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για τη θέσπιση κανόνων και γενικών αρχών σχετικά με τους τρόπους ελέγχου από τα κράτη μέλη της άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή (ΕΕ L 55 της 28.2.2011, σ. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

[21] Απόφαση 2004/191/ΕΚ του Συμβουλίου, της 23ης Φεβρουαρίου 2004, σχετικά με τη θέσπιση των κριτηρίων και των πρακτικών λεπτομερειών εφαρμογής για την αντιστάθμιση των οικονομικών ανισορροπιών που προκύπτουν από την εφαρμογή της οδηγίας 2001/40/ΕΚ σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση αποφάσεων απομάκρυνσης υπηκόων τρίτων χωρών (ΕΕ L 60 της 27.2.2004, σ. 55, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2004/191/oj).

(66) Δεδομένου ότι ο στόχος του παρόντος κανονισμού, δηλαδή να βελτιωθεί η αποδοτικότητα των επιστροφών των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, δεν μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη, αλλά μπορεί, λόγω της κλίμακας ή των αποτελεσμάτων της δράσης που επιδιώκει να εξασφαλίσει κοινή και συνεκτική προσέγγιση μεταξύ των κρατών μελών, να επιτευχθεί καλύτερα σε ενωσιακό επίπεδο, η Ένωση μπορεί να θεσπίσει μέτρα, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας όπως ορίζεται στο άρθρο 5 ΣΕΕ. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας όπως διατυπώνεται στο ίδιο άρθρο, ο παρών κανονισμός δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη του στόχου αυτού.

(67) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 22 σχετικά με τη θέση της Δανίας, το οποίο προσαρτάται στη ΣΕΕ και στη ΣΛΕΕ, η Δανία δεν συμμετέχει στην έκδοση του παρόντος κανονισμού και δεν δεσμεύεται από αυτόν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή του. Δεδομένου ότι ο παρών κανονισμός αναπτύσσει περαιτέρω το κεκτημένο του Σένγκεν, η Δανία αποφασίζει, σύμφωνα με το άρθρο 4 του εν λόγω πρωτοκόλλου, εντός έξι μηνών αφότου το Συμβούλιο αποφασίσει επί του παρόντος κανονισμού, σχετικά με τη μεταφορά του στο εθνικό της δίκαιο.

(68) Ο παρών κανονισμός αποτελεί ανάπτυξη των διατάξεων του κεκτημένου του Σένγκεν στις οποίες δεν συμμετέχει η Ιρλανδία, σύμφωνα με το πρωτόκολλο αριθ. 19 σχετικά με το κεκτημένο του Σένγκεν το οποίο έχει ενσωματωθεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο προσαρτάται στη ΣΕΕ και στη ΣΛΕΕ, και, με την επιφύλαξη της εφαρμογής του άρθρου 4 του εν λόγω πρωτοκόλλου, η Ιρλανδία δεν δεσμεύεται από αυτόν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή του.

(69) Όσον αφορά την Ισλανδία και τη Νορβηγία, ο παρών κανονισμός αποτελεί ανάπτυξη των διατάξεων του κεκτημένου του Σένγκεν, κατά την έννοια της συμφωνίας η οποία συνάφθηκε από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη Δημοκρατία της Ισλανδίας και το Βασίλειο της Νορβηγίας σχετικά με τη σύνδεση των δύο αυτών χωρών με την υλοποίηση, την εφαρμογή και την ανάπτυξη του κεκτημένου του Σένγκεν ([22]), οι οποίες εμπίπτουν στον τομέα που αναφέρεται στο άρθρο 1 στοιχείο Γ της απόφασης 1999/437/ΕΚ του Συμβουλίου ([23]).

(70) Όσον αφορά την Ελβετία, ο παρών κανονισμός αποτελεί ανάπτυξη των διατάξεων του κεκτημένου του Σένγκεν, κατά την έννοια της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τη σύνδεση της Ελβετικής Συνομοσπονδίας προς την υλοποίηση, την εφαρμογή και την ανάπτυξη του κεκτημένου του Σένγκεν ([24]), οι οποίες εμπίπτουν στον τομέα που αναφέρεται στο άρθρο 1 στοιχείο Γ της απόφασης 1999/437/ΕΚ, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της απόφασης 2008/146/ΕΚ του Συμβουλίου ([25]).

(71) Όσον αφορά το Λιχτενστάιν, ο παρών κανονισμός αποτελεί ανάπτυξη των διατάξεων του κεκτημένου του Σένγκεν, κατά την έννοια του πρωτοκόλλου μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της Ελβετικής Συνομοσπονδίας και του Πριγκιπάτου του Λιχτενστάιν για την προσχώρηση του Πριγκιπάτου του Λιχτενστάιν στη συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τη σύνδεση της Ελβετικής Συνομοσπονδίας προς τη θέση σε ισχύ, την εφαρμογή και την ανάπτυξη του κεκτημένου Σένγκεν, οι οποίες διατάξεις εμπίπτουν στον τομέα που αναφέρεται στο άρθρο 1 στοιχείο Γ της απόφασης 1999/437/ΕΚ, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της απόφασης 2011/350/ΕΕ του Συμβουλίου ([26]).

([22]) ΕΕ L 176 της 10.7.1999, σ. 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/1999/439(1)/oj.

([23]) Απόφαση 1999/437/ΕΚ του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1999, σχετικά με ορισμένες λεπτομέρειες εφαρμογής της συμφωνίας που έχει συναφθεί από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη Δημοκρατία της Ισλανδίας και το Βασίλειο της Νορβηγίας για τη σύνδεση των δύο αυτών κρατών, με την υλοποίηση, την εφαρμογή και την ανάπτυξη του κεκτημένου του Σένγκεν (ΕΕ L 176 της 10.7.1999, σ. 31, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/1999/437/oj).

([24]) ΕΕ L 53 της 27.2.2008, σ. 52, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2008/178(1)/oj.

([25]) Απόφαση 2008/146/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2008, για τη σύναψη εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τη σύνδεση της Ελβετικής Συνομοσπονδίας προς την υλοποίηση, την εφαρμογή και την ανάπτυξη του κεκτημένου του Σένγκεν (ΕΕ L 53 της 27.2.2008, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2008/146/oj).

([26]) Απόφαση 2011/350/ΕΕ του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2011, για τη σύναψη, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του πρωτοκόλλου μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της Ελβετικής Συνομοσπονδίας και του Πριγκιπάτου του Λιχτενστάιν για την προσχώρηση του Πριγκιπάτου του Λιχτενστάιν στη συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τη σύνδεση της Ελβετικής Συνομοσπονδίας προς τη θέση σε ισχύ, την εφαρμογή και την ανάπτυξη του κεκτημένου του Σένγκεν, όσον αφορά την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα και την κυκλοφορία των προσώπων (ΕΕ L 160 της 18.6.2011, σ. 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj).

(72) Ο παρών κανονισμός συνιστά πράξη που βασίζεται στο κεκτημένο του Σένγκεν ή σχετίζεται άλλως με αυτό κατά την έννοια του άρθρου 3 παράγραφος 1 της Πράξης Προσχώρησης του 2003.

(73) Ζητήθηκε, σύμφωνα με το άρθρο 42 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1725, η γνώμη του Ευρωπαίου Επόπτη Προστασίας Δεδομένων, ο οποίος γνωμοδότησε στις 23 Μαΐου 2025,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Αντικείμενο

1. Ο παρών κανονισμός θεσπίζει κοινό σύστημα για την αποτελεσματική επιστροφή των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν παράνομα στο έδαφος των κρατών μελών («παρανόμως διαμένοντες υπήκοοι τρίτων χωρών»), σύμφωνα με τα θεμελιώδη δικαιώματα που αναγνωρίζονται από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης («Χάρτης») και τις γενικές αρχές του ενωσιακού δικαίου, καθώς και τις εφαρμοστέες διεθνείς υποχρεώσεις, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα.

2. Στόχος του παρόντος κανονισμού είναι να καταστήσει δυνατή τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων από τα κράτη μέλη, ώστε να διασφαλιστούν αποτελεσματικές επιστροφές παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, λαμβανομένης υπόψη της συνολικής προσέγγισης που καθορίζεται στο άρθρο 3, στο άρθρο 4 στοιχείο η) και στο άρθρο 5 στοιχείο ε) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1351.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής

1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στους παρανόμως διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών.

2. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται σε πρόσωπα που απολαύουν του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας βάσει του δικαίου της Ένωσης, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 5) του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([27]).

3. Ο παρών κανονισμός ισχύει με την επιφύλαξη των διατάξεων των κανονισμών (ΕΕ) 2024/1351, (ΕΕ) 2024/1348 και (ΕΕ) 2024/1349.

4. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 5 του παρόντος άρθρου, ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος:

α) υπόκειται σε άρνηση εισόδου στα εξωτερικά σύνορα σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 ή, σε περίπτωση που ένα κράτος μέλος δεν δεσμεύεται από τον εν λόγω κανονισμό, στον οποίο έχει απαγορευτεί η είσοδος στο έδαφος ενός τέτοιου κράτους μέλους σύμφωνα με το αντίστοιχο εθνικό δίκαιο·

β) συλλαμβάνεται ή παρακολουθείται από τις αρμόδιες αρχές σε σχέση με παράνομη χερσαία, θαλάσσια ή εναέρια διέλευση των εξωτερικών συνόρων κράτους μέλους και στον οποίο δεν έχει, εν συνεχεία, χορηγηθεί άδεια ή δικαίωμα παραμονής στο εν λόγω κράτος μέλος·

([27]) Κανονισμός (ΕΕ) 2016/399 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν) (ΕΕ L 77 της 23.3.2016, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/399/oj).

γ) υπόκειται σε απόφαση επιστροφής ως ποινική κύρωση ή ως συνέπεια ποινικής κύρωσης, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο·

δ) υπόκειται σε διαδικασία έκδοσης.

5. Κράτος μέλος μπορεί να αποφασίσει να εφαρμόσει τον παρόντα κανονισμό σε μία ή περισσότερες από τις κατηγορίες υπηκόων τρίτων χωρών που αναφέρονται στην παράγραφο 4 στοιχεία α), β) και γ). Στις περιπτώσεις αυτές, ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στις εν λόγω κατηγορίες υπηκόων τρίτων χωρών από την ημερομηνία κατά την οποία το κράτος μέλος κοινοποιεί την απόφασή του στα άλλα κράτη μέλη και στην Επιτροπή.

6. Όταν κράτος μέλος αποφασίζει να εφαρμόσει τον παρόντα κανονισμό σε υπηκόους τρίτων χωρών που υπόκεινται σε επιστροφή ως ποινική κύρωση, δεν εφαρμόζονται τα άρθρα 5, 7 και 8.

7. Όσον αφορά τους υπηκόους τρίτων χωρών που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού σύμφωνα με την παράγραφο 4 στοιχείο α) ή β), τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η μεταχείριση και το επίπεδο προστασίας τους δεν είναι λιγότερο ευνοϊκά από τα οριζόμενα στο άρθρο 10 παράγραφοι 9 και 10, στο άρθρο 11 παράγραφος 2, στο άρθρο 11 παράγραφος 6 στοιχεία γ) και ε), στο άρθρο 32 παράγραφοι 1 έως 6 και στο άρθρο 33 και συνάδουν με την αρχή της μη επαναπροώθησης.

8. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται με την επιφύλαξη του εθνικού ποινικού δικαίου των κρατών μελών, και ιδίως των διατάξεων που θεσπίζουν αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις, συμπεριλαμβανομένης της φυλάκισης, σε σχέση με την παράνομη διαμονή, υπό την προϋπόθεση ότι οι σχετικές ποινικές διαδικασίες και η επιβολή των εν λόγω κυρώσεων δεν θέτουν σε κίνδυνο την επίτευξη αποτελεσματικών επιστροφών.

Άρθρο 3

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού νοούνται ως:

1) «υπήκοος τρίτης χώρας»: κάθε πρόσωπο που δεν είναι πολίτης της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 20 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δεν είναι πρόσωπο που απολαύει του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας βάσει του δικαίου της Ένωσης, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 5) του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399·

2) «παράνομη διαμονή»: παρουσία, στο έδαφος κράτους μέλους, υπηκόου τρίτης χώρας που δεν πληροί, ή δεν πληροί πλέον, τις προϋποθέσεις εισόδου για υπηκόους τρίτων χωρών όπως ορίζονται στο άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 ή τις προϋποθέσεις παραμονής ή διαμονής στο εν λόγω κράτος μέλος ή, σε περίπτωση που κράτος μέλος δεν δεσμεύεται από τον εν λόγω κανονισμό, τις προϋποθέσεις εισόδου, παραμονής ή διαμονής που καθορίζονται στο αντίστοιχο εθνικό δίκαιο·

3) «χώρα επιστροφής»: μία από τις εξής χώρες:

α) τρίτη χώρα που είναι η χώρα καταγωγής του υπηκόου τρίτης χώρας·

β) τρίτη χώρα που είναι η χώρα της προηγούμενης συνήθους διαμονής του υπηκόου τρίτης χώρας·

γ) τρίτη χώρα διέλευσης στη διαδρομή προς την Ένωση σύμφωνα με συμφωνίες ή ρυθμίσεις επανεισδοχής που έχει συνάψει η Ένωση ή τα κράτη μέλη·

δ) τρίτη χώρα, πέραν εκείνης που αναφέρεται στα στοιχεία α) και β), όπου ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει δικαίωμα εισόδου και διαμονής·

ε) ασφαλής τρίτη χώρα σε σχέση με την οποία η αίτηση διεθνούς προστασίας υπηκόου τρίτης χώρας έχει απορριφθεί ως απαράδεκτη, δυνάμει του άρθρου 38 παράγραφος 1 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1348 ή, στην περίπτωση κρατών μελών που δεν δεσμεύονται από τον εν λόγω κανονισμό, σύμφωνα με αντίστοιχες διατάξεις, όταν έχουν θεσπίσει τέτοιες διατάξεις στο εθνικό δίκαιο·

στ) πρώτη χώρα ασύλου σε σχέση με την οποία η αίτηση διεθνούς προστασίας υπηκόου τρίτης χώρας έχει απορριφθεί ως απαράδεκτη, δυνάμει του άρθρου 38 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1348 ή, στην περίπτωση κρατών μελών που δεν δεσμεύονται από τον εν λόγω κανονισμό, σύμφωνα με αντίστοιχες διατάξεις, όταν έχουν θεσπίσει τέτοιες διατάξεις στο εθνικό δίκαιο·

ζ) τρίτη χώρα, εκτός από εκείνη που αναφέρεται στα στοιχείο α), β) ή δ), με την οποία υπάρχει συμφωνία ή ρύθμιση βάσει της οποίας ο υπήκοος τρίτης χώρας γίνεται δεκτός, σύμφωνα με το άρθρο 14 του παρόντος κανονισμού·

4) «απόφαση επιστροφής»: διοικητική ή δικαστική πράξη ή απόφαση με την οποία διαπιστώνεται ή κηρύσσεται παράνομη η διαμονή υπηκόου τρίτης χώρας και με την οποία διαπιστώνεται ή επιβάλλεται υποχρέωση αναχώρησης του εν λόγω υπηκόου τρίτης χώρας από το έδαφος των κρατών μελών·

5) «επιστροφή»: οι ενέργειες με τις οποίες ένας παρανόμως διαμένων υπήκοος τρίτης χώρας:

α) επιστρέφει οικειοθελώς, όπως ορίζεται στο σημείο 8)· ή

β) απομακρύνεται, από αρμόδιες αρχές, από το έδαφος των κρατών μελών σε χώρα επιστροφής που προσδιορίζεται σε απόφαση με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση ή, κατά περίπτωση, σε απόφαση επιστροφής·

6) «απόφαση με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση»: διοικητική ή δικαστική πράξη ή απόφαση με την οποία διαπιστώνεται ή ορίζεται ότι υπήκοος τρίτης χώρας μπορεί να απομακρυνθεί προς μία ή περισσότερες χώρες επιστροφής·

7) «απομάκρυνση»: η εκτέλεση απόφασης επιστροφής ή απόφασης με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση από τις αρμόδιες αρχές μέσω φυσικής μεταφοράς από τα κράτη μέλη σε χώρα επιστροφής·

8) «οικειοθελής επιστροφή»: η εθελοντική αναχώρηση από το έδαφος των κρατών μελών, με ή χωρίς συνδρομή, και χωρίς να εφαρμοστεί διαδικασία απομάκρυνσης, παρανόμως διαμένοντος υπηκόου τρίτης χώρας ο οποίος συμμορφώνεται με την υποχρέωση αναχώρησης εντός ή μετά τη λήξη της προθεσμίας αναχώρησης που ορίζεται στην απόφαση επιστροφής·

9) «διαφυγή»: η ενέργεια διά της οποίας υπήκοος τρίτης χώρας δεν παραμένει στη διάθεση των αρμόδιων διοικητικών ή δικαστικών αρχών·

10) «απαγόρευση εισόδου»: διοικητική ή δικαστική πράξη ή απόφαση με την οποία απαγορεύεται η είσοδος και παραμονή υπηκόου τρίτης χώρας στο έδαφος των κρατών μελών·

11) «επιχείρηση επιστροφής»: επιχείρηση που οργανώνεται ή συντονίζεται από αρμόδια αρχή ή υποστηρίζεται από τον Frontex και μέσω της οποίας επιστρέφουν υπήκοοι τρίτων χωρών από ένα ή περισσότερα κράτη μέλη.

Άρθρο 4

Θεμελιώδη δικαιώματα

Κατά την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, τα κράτη μέλη συμμορφώνονται πλήρως προς το συναφές ενωσιακό δίκαιο, συμπεριλαμβανομένου του Χάρτη, προς το συναφές διεθνές δίκαιο, προς τις υποχρεώσεις που σχετίζονται με την πρόσβαση σε διεθνή προστασία, προς την αρχή της μη επαναπροώθησης και προς τα θεμελιώδη δικαιώματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ

ΤΜΗΜΑ 1

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΔΙΑΤΑΣΣΕΤΑΙ Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

Άρθρο 5

Απόφαση επιστροφής

1. Οι αρμόδιες αρχές κράτους μέλους εκδίδουν απόφαση επιστροφής για κάθε παρανόμως διαμένοντα στο έδαφός του υπήκοο τρίτης χώρας, με την οποία διαπιστώνεται ή επιβάλλεται στον εν λόγω υπήκοο τρίτης χώρας υποχρέωση αναχώρησης από το έδαφος των κρατών μελών.

2. Οι αποφάσεις επιστροφής:

α) ορίζουν προθεσμία αναχώρησης, η οποία δεν υπερβαίνει τις 30 ημέρες, μέχρι τη λήξη της οποίας ο υπήκοος τρίτης χώρας αναχωρεί από το έδαφος των κρατών μελών· ή

β) ορίζουν ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας αναχωρεί άμεσα από το έδαφος των κρατών μελών.

Η μέγιστη προθεσμία αναχώρησης που αναφέρεται στο στοιχείο α) του πρώτου εδαφίου μπορεί να συντομευθεί όπως ειδικότερα ορίζεται στο εθνικό δίκαιο.

Τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίζουν στο εθνικό τους δίκαιο τις περιστάσεις κατά τις οποίες χορηγείται στον υπήκοο τρίτης χώρας προθεσμία αναχώρησης ή οφείλει να αναχωρήσει άμεσα.

3. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 2 πρώτο εδάφιο στοιχείο α), μια απόφαση επιστροφής μπορεί να ορίζει προθεσμία αναχώρησης η οποία να υπερβαίνει τις 30 ημέρες, λαμβανομένων δεόντως υπόψη των ειδικών περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης.

4. Οι αρμόδιες αρχές μπορούν να παρατείνουν την προθεσμία αναχώρησης που ορίζεται αρχικά σε απόφαση επιστροφής λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις ειδικές περιστάσεις της ατομικής περίπτωσης, ιδίως τη συμμετοχή σε πρόγραμμα επιστροφής και επανένταξης του άρθρου 44 παράγραφος 3 ή τη συμμόρφωση με την υποχρέωση συνεργασίας που ορίζεται στο άρθρο 18.

5. Οι αρμόδιες αρχές μπορούν να συντομεύσουν την προθεσμία αναχώρησης που ορίζεται αρχικά σε απόφαση επιστροφής στην περίπτωση μη συμμόρφωσης με την υποχρέωση συνεργασίας που ορίζεται στο άρθρο 18.

6. Η ημερομηνία από την οποία υπολογίζεται η προθεσμία αναχώρησης καθορίζεται στο εθνικό δίκαιο.

7. Η απόφαση επιστροφής εκδίδεται γραπτώς και αναφέρει τους πραγματικούς και νομικούς λόγους. Ο υπήκοος τρίτης χώρας ενημερώνεται σχετικά με τα διαθέσιμα μέσα έννομης προστασίας και τις προθεσμίες άσκησης των εν λόγω μέσων. Η απόφαση επιστροφής κοινοποιείται στον υπήκοο τρίτης χώρας το συντομότερο δυνατόν σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους έκδοσης. Όταν ο τόπος στον οποίο βρίσκεται ο υπήκοος τρίτης χώρας είναι άγνωστος, η απόφαση επιστροφής κοινοποιείται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

8. Οι αρμόδιες αρχές μπορούν να αποφασίσουν να μην παράσχουν ή να αποφασίσουν να περιορίσουν τους πραγματικούς λόγους που αναφέρονται στην παράγραφο 7, όταν το εθνικό δίκαιο προβλέπει τον περιορισμό του δικαιώματος ενημέρωσης ή σε περιπτώσεις όπου είναι αναγκαίο για τη διαφύλαξη της δημόσιας τάξης, της δημόσιας ασφάλειας ή της εθνικής ασφάλειας, και για την πρόληψη, τη διερεύνηση, την ανίχνευση και τη δίωξη ποινικών αδικημάτων. Στις περιπτώσεις αυτές, ο υπήκοος τρίτης χώρας ενημερώνεται για την ουσία των λόγων για τους οποίους έχει εκδοθεί η απόφαση επιστροφής, προκειμένου να αποκτήσει πρόσβαση σε πραγματική προσφυγή. Η υποχρέωση ενημέρωσης του υπηκόου τρίτης χώρας σχετικά με την ουσία των λόγων δεν περιλαμβάνει υποχρέωση κοινοποίησης οποιωνδήποτε διαβαθμισμένων πληροφοριών.

9. Είναι δυνατός ο καθορισμός της χώρας ή των χωρών επιστροφής στην απόφαση επιστροφής ή δυνάμει του άρθρου 10 παράγραφος 4 πριν από την εκτέλεση της απομάκρυνσης. Όταν ο υπήκοος τρίτης χώρας αποφασίζει να επιστρέψει οικειοθελώς σε χώρα επιστροφής διαφορετική από τη χώρα ή τις χώρες επιστροφής που καθορίζονται στην απόφαση επιστροφής ή στην απόφαση με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση, δεν απαιτείται η έκδοση νέας απόφασης για τον καθορισμό της χώρας επιστροφής.

10. Δεν αποκλείεται η έκδοση, από τις αρμόδιες αρχές, απόφασης επιστροφής, όταν υφίσταται λόγος που εμποδίζει την απομάκρυνση. Όταν η χώρα επιστροφής έχει προσδιοριστεί στην απόφαση επιστροφής και έχει εντοπιστεί κίνδυνος επαναπροώθησης, η απομάκρυνση προς την εν λόγω χώρα επιστροφής αναβάλλεται σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 1 στοιχείο α).

11. Ο υπήκοος τρίτης χώρας λαμβάνει, κατόπιν αιτήματος, γραπτή ή προφορική μετάφραση των βασικών σημείων της απόφασης επιστροφής, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών σχετικά με τα διαθέσιμα μέσα έννομης προστασίας σε γλώσσα που κατανοεί ή ευλόγως θεωρείται ότι κατανοεί. Για τον σκοπό αυτόν, οι αρμόδιες αρχές μπορούν, κατά περίπτωση, να χρησιμοποιούν τυποποιημένα υποδείγματα μετάφρασης ή εργαλεία αυτόματης μετάφρασης.

12. Η απόφαση επιστροφής εκδίδεται στην ίδια πράξη ή σε χωριστή πράξη ταυτόχρονα και μαζί με την απόφαση τερματισμού της νόμιμης διαμονής υπηκόου τρίτης χώρας ή κατόπιν αυτής χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, και χωρίς να θίγονται οι διαδικαστικές εγγυήσεις που προβλέπονται στο κεφάλαιο V και σε άλλες σχετικές διατάξεις του ενωσιακού και του διεθνούς δικαίου.

13. Η Επιτροπή εκδίδει το αργότερο έως τις 17 Απριλίου 2027 εκτελεστική πράξη για τον καθορισμό του εντύπου «Ευρωπαϊκή εντολή επιστροφής». Η ευρωπαϊκή εντολή επιστροφής περιλαμβάνει τα κύρια στοιχεία της απόφασης επιστροφής και, κατά περίπτωση, της απόφασης με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση. Η εν λόγω εκτελεστική πράξη εκδίδεται σύμφωνα με τη διαδικασία εξέτασης που αναφέρεται στο άρθρο 47 παράγραφος 2.

14. Κατά την έκδοση της απόφασης επιστροφής, τα κράτη μέλη κάνουν χρήση της ευρωπαϊκής εντολής επιστροφής και την καθιστούν διαθέσιμη μέσω του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1860.

15. Έως την ημερομηνία έκδοσης της εκτελεστικής πράξης που αναφέρεται στην παράγραφο 13, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή με τους σχετικούς οργανισμούς της Ένωσης, όπως ο eu-LISA, αρχίζουν να θεσπίζουν τις αναγκαίες νομικές και τεχνικές ρυθμίσεις, ώστε η ευρωπαϊκή εντολή επιστροφής να καταστεί διαθέσιμη μέσω του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν, προκειμένου να διευκολύνεται η εκπλήρωση της υποχρέωσης της παραγράφου 14. Η Επιτροπή και οι σχετικοί οργανισμοί της Ένωσης, όπως ο eu-LISA, υποστηρίζουν τα κράτη μέλη, κατά περίπτωση.

16. Έως τις 17 Οκτωβρίου 2027, η Επιτροπή και οι σχετικοί οργανισμοί της Ένωσης, όπως ο eu-LISA, εφαρμόζουν μέτρα για να διασφαλίσουν τη δυνατότητα αυτοματοποιημένης διεκπεραίωσης της ευρωπαϊκής εντολής επιστροφής, με σκοπό να καταστεί αποδοτικότερη η εφαρμογή του άρθρου 7.

17. Έως τις 17 Οκτωβρίου 2027, τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή τις αναγκαίες νομικές και τεχνικές ρυθμίσεις που έχουν θεσπιστεί για την εκπλήρωση της υποχρέωσης που αναφέρεται στην παράγραφο 14.

Άρθρο 6

Εξαιρέσεις από την υποχρέωση έκδοσης απόφασης επιστροφής

1. Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών μπορούν να αποφασίσουν να μην εκδώσουν απόφαση επιστροφής, όταν ο παρανόμως διαμένων υπήκοος τρίτης χώρας:

α) μεταφέρεται σε άλλο κράτος μέλος σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 23α του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399·

β) μεταφέρεται σε άλλο κράτος μέλος δυνάμει διμερών συμφωνιών ή ρυθμίσεων ή βάσει συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών σύμφωνα με το άρθρο 42·

γ) είναι πρόσωπο του οποίου η παράνομη διαμονή εντοπίστηκε στο πλαίσιο συνοριακών ελέγχων που διενεργούνται κατά την έξοδο σε εξωτερικά σύνορα σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 ή, στην περίπτωση κρατών μελών που δεν δεσμεύονται από τον εν λόγω κανονισμό, αντίστοιχων ελέγχων σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και με αποφυγή, κατά το δυνατόν, της αναβολής της αναχώρησης του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας.

2. Απόφαση επιστροφής δεν εκδίδεται αν ο υπήκοος τρίτης χώρας διαθέτει έγκυρο τίτλο διαμονής, θεώρηση μακράς διάρκειας ή άλλη άδεια που παρέχει δικαίωμα παραμονής και έχει εκδοθεί από άλλο κράτος μέλος.

3. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, το κράτος μέλος στου οποίου το έδαφος ο υπήκοος τρίτης χώρας διαμένει παράνομα απαιτεί από τον υπήκοο τρίτης χώρας να μεταβεί αμέσως στο έδαφος του άλλου κράτους μέλους. Όταν ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν συμμορφώνεται ή όταν απαιτείται η άμεση αναχώρηση του υπηκόου τρίτης χώρας για λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας ή εθνικής ασφάλειας, το κράτος μέλος στου οποίου το έδαφος ο εν λόγω υπήκοος τρίτης χώρας διαμένει παράνομα μπορεί να ζητεί από τα άλλα κράτη μέλη να συνεργαστούν κατ' εφαρμογή του άρθρου 42 ή να εκδώσουν απόφαση επιστροφής σύμφωνα με το άρθρο 5.

4. Απόφαση επιστροφής δεν εκδίδεται σε περιπτώσεις κατά τις οποίες εφαρμόζεται η διαδικασία του άρθρου 7.

Άρθρο 7

Αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων που εκδίδονται από άλλο κράτος μέλος

1. Το κράτος μέλος στο οποίο διαμένει παράνομα ο υπήκοος τρίτης χώρας («κράτος μέλος εκτέλεσης») μπορεί να αναγνωρίσει και να εκτελέσει εκτελεστή απόφαση επιστροφής και, κατά περίπτωση, απόφαση με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση που έχουν εκδοθεί για τον εν λόγω υπήκοο τρίτης χώρας από άλλο κράτος μέλος («κράτος μέλος έκδοσης») δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 1 και του άρθρου 10 παράγραφος 3. Η εν λόγω εκτέλεση βασίζεται στις πληροφορίες που διατίθενται στην ευρωπαϊκή εντολή επιστροφής και πραγματοποιείται σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες και τις διαδικασίες που καθορίζονται στο άρθρο 10.

2. Δεν απαιτείται η αναγνώριση να λαμβάνει τη μορφή διοικητικής διαδικασίας. Τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να εκδίδουν διοικητικές πράξεις ή αποφάσεις με σκοπό την αναγνώριση.

3. Όταν κράτος μέλος δεν αναγνωρίζει ή δεν εκτελεί απόφαση επιστροφής ή απόφαση με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση δυνάμει της παραγράφου 1, το εν λόγω κράτος μέλος εκδίδει απόφαση επιστροφής υπό τους όρους που καθορίζονται στο άρθρο 5 ή απόφαση με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση δυνάμει του άρθρου 10 παράγραφος 3.

4. Όταν κράτος μέλος αναγνωρίζει ή εκτελεί απόφαση επιστροφής ή απόφαση με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση δυνάμει της παραγράφου 1, αναστέλλει την απομάκρυνση, όταν τα αποτελέσματα της απόφασης επιστροφής ή της απόφασης με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση έχουν ανασταλεί στο κράτος μέλος έκδοσης, μπορεί δε να εκδώσει απόφαση επιστροφής υπό τους όρους που καθορίζονται στο άρθρο 5.

5. Αν το κράτος μέλος έκδοσης αναστείλει ή ανακαλέσει την απόφαση επιστροφής ή αν η απόφαση επιστροφής ακυρωθεί από διοικητική αρχή ή από δικαστήριο, το κράτος μέλος εκτέλεσης εκδίδει απόφαση επιστροφής υπό τους όρους του άρθρου 5.

6. Κατόπιν σχετικού αιτήματος, το κράτος μέλος έκδοσης παρέχει στο κράτος μέλος εκτέλεσης όλα τα διαθέσιμα δεδομένα και έγγραφα που απαιτούνται για τον σκοπό της επιστροφής ή της απομάκρυνσης, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1860.

7. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 6.

8. Έως την ημερομηνία έκδοσης της εκτελεστικής πράξης που αναφέρεται στο άρθρο 5 παράγραφος 13, τα κράτη μέλη αρχίζουν να λαμβάνουν προπαρασκευαστικά μέτρα που θα μπορούσαν να διευκολύνουν την αναγνώριση αποφάσεων επιστροφής ή αποφάσεων με τις οποίες διατάσσεται απομάκρυνση που έχουν εκδοθεί από άλλο κράτος μέλος, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, νομικών και τεχνικών ρυθμίσεων στα εθνικά τους συστήματα, αλλαγών στα εθνικά συστήματα ΤΠ, σχετικών δραστηριοτήτων κατάρτισης και πιλοτικών σχεδίων.

9. Έως τις 17 Οκτωβρίου 2029, η Επιτροπή αξιολογεί την εφαρμογή της αμοιβαίας αναγνώρισης της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, και δη:

α) εάν οι νομικές και οι τεχνικές ρυθμίσεις που αναφέρονται στο άρθρο 5 παράγραφος 15 για να καταστεί διαθέσιμη η ευρωπαϊκή εντολή επιστροφής μέσω του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν έχουν θεσπιστεί από τα κράτη μέλη και είναι αποτελεσματικές·

β) εάν τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει τις νομικές και τεχνικές ρυθμίσεις για τη διασφάλιση της αυτοματοποιημένης διεκπεραίωσης της ευρωπαϊκής εντολής επιστροφής που αναφέρεται στο άρθρο 5 παράγραφος 16·

γ) την αποτελεσματικότητα της αναγνώρισης και εκτέλεσης των αποφάσεων επιστροφής και των αποφάσεων με τις οποίες διατάσσεται απομάκρυνση·

δ) τον φόρτο που προκύπτει για τα δικαστικά και διοικητικά εθνικά συστήματα· και

ε) τα αποτελέσματα των σχετικών δραστηριοτήτων κατάρτισης και πιλοτικών σχεδίων.

10. Με βάση την αξιολόγηση που αναφέρεται στην παράγραφο 9, η Επιτροπή υποβάλλει, κατά περίπτωση, νομοθετικές προτάσεις, συμπεριλαμβανομένων τυχόν στοχευμένων τροποποιήσεων για να διασφαλίζονται αποτελεσματικές επιστροφές, με σκοπό τη θέσπιση υποχρεωτικής αναγνώρισης και εκτέλεσης των εκτελεστών αποφάσεων επιστροφής και των αποφάσεων με τις οποίες διατάσσεται απομάκρυνση που έχουν εκδοθεί από άλλο κράτος μέλος. Όταν η Επιτροπή δεν υποβάλλει πρόταση, εξηγεί τον λόγο για τον οποίο δεν το έπραξε.

ΤΜΗΜΑ 2

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΕΙΣΟΔΟΥ

Άρθρο 8

Έκδοση απαγόρευσης εισόδου

1. Οι αποφάσεις επιστροφής συνοδεύονται από απαγόρευση εισόδου, εάν:

α) ο υπήκοος τρίτης χώρας υπόκειται σε απομάκρυνση σύμφωνα με το άρθρο 10·

β) η υποχρέωση αναχώρησης από το έδαφος των κρατών μελών δεν εκπληρώθηκε εντός των προθεσμιών που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 5· ή

γ) ο υπήκοος τρίτης χώρας συνιστά κίνδυνο για την ασφάλεια κατά την έννοια του άρθρου 13.

2. Σε περιπτώσεις πέραν αυτών που απαριθμούνται στην παράγραφο 1, οι αρμόδιες αρχές μπορούν να συνοδεύουν την απόφαση επιστροφής ή την απόφαση με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση με απαγόρευση εισόδου, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές περιστάσεις, ιδίως το επίπεδο συνεργασίας του υπηκόου τρίτης χώρας.

3. Η απαγόρευση εισόδου εκδίδεται εγγράφως ως μέρος της απόφασης επιστροφής ή ως μέρος της απόφασης με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση ή χωριστά. Η απαγόρευση εισόδου κοινοποιείται στον υπήκοο τρίτης χώρας σε γλώσσα την οποία κατανοεί ή ευλόγως θεωρείται ότι κατανοεί. Για τον σκοπό αυτόν, οι αρμόδιες αρχές μπορούν, κατά περίπτωση, να χρησιμοποιούν τυποποιημένα υποδείγματα μετάφρασης ή εργαλεία αυτόματης μετάφρασης.

4. Οι αρμόδιες αρχές μπορούν να επιβάλουν απαγόρευση εισόδου, χωρίς να εκδώσουν απόφαση επιστροφής, σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος διαμένει παράνομα στο έδαφος των κρατών μελών και του οποίου η παράνομη διαμονή εντοπίστηκε στο πλαίσιο συνοριακών ελέγχων που διενεργούνται κατά την έξοδο σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 ή, σε περίπτωση κρατών μελών που δεν δεσμεύονται από τον εν λόγω κανονισμό, αντίστοιχων ελέγχων σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η απαγόρευση εισόδου μπορεί να επιβληθεί και να κοινοποιηθεί μετά την αναχώρηση του υπηκόου τρίτης χώρας από το έδαφος των κρατών μελών, με αποφυγή, κατά το δυνατόν, της αναβολής της αναχώρησης του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας.

5. Αν παρανόμως διαμένων υπήκοος τρίτης χώρας αναχωρήσει από το έδαφος των κρατών μελών πριν από την έκδοση απόφασης επιστροφής, οι αρμόδιες αρχές μπορούν να επιβάλουν απαγόρευση εισόδου χωρίς να εκδώσουν απόφαση επιστροφής.

6. Όταν οι λόγοι έκδοσης απαγόρευσης εισόδου έχουν προκύψει μετά την έκδοση απόφασης επιστροφής, οι αρμόδιες αρχές μπορούν να επιβάλουν απαγόρευση εισόδου χωρίς να εκδώσουν νέα απόφαση επιστροφής.

7. Οι αρμόδιες αρχές μπορούν να μην εκδώσουν απαγόρευση εισόδου σε μεμονωμένες περιπτώσεις για ανθρωπιστικούς λόγους, εάν ο υπήκοος τρίτης χώρας είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων ή εάν ο υπήκοος τρίτης χώρας συνεργαστεί δεόντως με τις αρμόδιες αρχές, όπως, για παράδειγμα, εάν εγγραφεί σε πρόγραμμα επιστροφής και επανένταξης.

8. Η διάρκεια απαγόρευσης εισόδου καθορίζεται σε 10 έτη κατά μέγιστο διάστημα, λαμβανομένων δεόντως υπόψη όλων των σχετικών περιστάσεων κάθε ατομικής περίπτωσης. Με την επιφύλαξη του άρθρου 13 παράγραφος 5 στοιχείο α), απαγόρευση εισόδου μπορεί να εκδοθεί για μέγιστο χρονικό διάστημα 20 ετών, για δεόντως τεκμηριωμένους λόγους, όποτε κρίνεται αναγκαίο για να αποτραπεί η είσοδος του υπηκόου τρίτης χώρας στο έδαφος των κρατών μελών.

9. Η περίοδος της απαγόρευσης εισόδου αρχίζει από την ημερομηνία κατά την οποία ο υπήκοος τρίτης χώρας αναχωρεί από το έδαφος των κρατών μελών.

Άρθρο 9

Ανάκληση, αναστολή ή συντόμευση της απαγόρευσης εισόδου

1. Η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους έκδοσης μπορεί να ανακαλέσει ή να αναστείλει την απαγόρευση εισόδου ή να συντομεύσει τη διάρκειά της, εάν ο υπήκοος τρίτης χώρας αποδείξει ότι έχει επιστρέψει οικειοθελώς, με την επιφύλαξη των παραγράφων 2 και 3.

2. Η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους έκδοσης μπορεί, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, να ανακαλέσει ή να αναστείλει την απαγόρευση εισόδου ή να συντομεύσει τη διάρκειά της σε δικαιολογημένες ατομικές περιπτώσεις, μεταξύ άλλων για ανθρωπιστικούς λόγους, λαμβανομένων υπόψη όλων των σχετικών περιστάσεων, με την επιφύλαξη της παραγράφου 3.

3. Ο υπήκοος τρίτης χώρας μπορεί να υποβάλει δεόντως αιτιολογημένο αίτημα για την ανάκληση ή αναστολή της απαγόρευσης εισόδου ή συντόμευση της διάρκειάς της, υπό την προϋπόθεση ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει αναχωρήσει από το έδαφος των κρατών μελών, με την επιφύλαξη της παραγράφου 4.

4. Υπήκοος τρίτης χώρας εις βάρος του οποίου έχει εκδοθεί απαγόρευση εισόδου που υπερβαίνει τα 10 έτη σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 8 ή το άρθρο 13 παράγραφος 5 στοιχείο α) μπορεί, 10 έτη μετά την αναχώρησή του από το έδαφος των κρατών μελών, να ζητήσει από το κράτος μέλος έκδοσης να εξετάσει αν η απαγόρευση εισόδου πρέπει να ανακληθεί, να ανασταλεί ή να συντομευθεί, λαμβανομένων δεόντως υπόψη όλων των σχετικών περιστάσεων, μεταξύ άλλων, κατά περίπτωση, του κατά πόσον ο υπήκοος τρίτης χώρας εξακολουθεί να αποτελεί κίνδυνο για την ασφάλεια κατά την έννοια του άρθρου 13 και του κατά πόσον η απαγόρευση εισόδου εξακολουθεί να είναι αναγκαία για την αποτροπή της εισόδου του υπηκόου τρίτης χώρας στο έδαφος των κρατών μελών. Το αίτημα εξέτασης αιτιολογείται δεόντως.

5. Τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν την επιστροφή των εξόδων απομάκρυνσης του υπηκόου τρίτης χώρας ως προϋπόθεση για την ανάκληση απαγόρευσης εισόδου.

ΤΜΗΜΑ 3

ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ

Άρθρο 10

Απομάκρυνση

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να απομακρύνουν υπήκοο τρίτης χώρας που υπόκειται σε απόφαση επιστροφής ή απόφαση με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση, εάν:

α) ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν έχει συμμορφωθεί με την υποχρέωση να αναχωρήσει από το έδαφος των κρατών μελών σύμφωνα με το άρθρο 5·

β) ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν συνεργάζεται με τις αρμόδιες αρχές·

γ) ο υπήκοος τρίτης χώρας εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 13·

δ) ο υπήκοος τρίτης χώρας μετακινηθεί σε άλλο κράτος μέλος χωρίς άδεια, μεταξύ άλλων κατά τη διάρκεια της περιόδου που καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 5·

ε) οι αρμόδιες αρχές θεωρούν ότι η απομάκρυνση είναι αναγκαία και αναλογική, όπως προβλέπεται στο εθνικό δίκαιο, για λόγους πέραν εκείνων που απαριθμούνται στα στοιχεία α) έως δ).

2. Ο παρών κανονισμός δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να επιτρέπουν ή να διευκολύνουν την οικειοθελή επιστροφή υπηκόου τρίτης χώρας ο οποίος υπόκειται άλλως σε απομάκρυνση δυνάμει της παραγράφου 1, ιδίως όταν θεωρείται ότι οδηγεί σε ταχύτερη και αποτελεσματικότερη επιστροφή.

3. Απόφαση με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση μπορεί να εκδοθεί από αρμόδιες αρχές σε σχέση με οποιονδήποτε υπήκοο τρίτης χώρας που υπόκειται σε επιστροφή. Όταν εκδίδεται απόφαση με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση, αυτή είναι γραπτή και μπορεί να εντάσσεται στην ίδια απόφαση με την απόφαση επιστροφής ή να εκδίδεται ως χωριστή διοικητική ή δικαστική πράξη ή απόφαση ή ως μέρος άλλης διοικητικής ή δικαστικής απόφασης.

4. Όταν η χώρα επιστροφής δεν έχει ακόμη καθοριστεί ή όταν διαφέρει από τη χώρα επιστροφής που είχε καθοριστεί προηγουμένως, η αρμόδια αρχή καθορίζει μία ή περισσότερες χώρες επιστροφής στην απόφαση επιστροφής ή στην απόφαση με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση πριν από την εκτέλεση της απομάκρυνσης.

5. Όταν εκδίδεται απόφαση με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση, αναφέρονται σε αυτήν πραγματικοί και νομικοί λόγοι. Ο υπήκοος τρίτης χώρας ενημερώνεται σχετικά με τα διαθέσιμα μέσα έννομης προστασίας και τις προθεσμίες άσκησης των εν λόγω μέσων. Η απόφαση με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση κοινοποιείται στον υπήκοο τρίτης χώρας το συντομότερο δυνατόν σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους έκδοσης.

6. Όταν εκδίδεται απόφαση με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση, ο υπήκοος τρίτης χώρας λαμβάνει, κατόπιν αιτήματος, γραπτή ή προφορική μετάφραση των βασικών σημείων της εν λόγω απόφασης, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σχετικά με τα διαθέσιμα μέσα έννομης προστασίας, σε γλώσσα που κατανοεί ή ευλόγως θεωρείται ότι κατανοεί. Για τον σκοπό αυτόν, οι αρμόδιες αρχές μπορούν, κατά περίπτωση, να χρησιμοποιούν τυποποιημένα υποδείγματα μετάφρασης ή εργαλεία αυτόματης μετάφρασης.

7. Αν ο υπήκοος τρίτης χώρας παράσχει ενδείξεις, ή αν περιέλθουν σε γνώση των αρχών του κράτους μέλους σχετικές ενδείξεις, ότι η απομάκρυνση θα συνιστούσε παραβίαση της αρχής της μη επαναπροώθησης, οι αρμόδιες αρχές παραπέμπουν τον υπήκοο τρίτης χώρας στην κατάλληλη διαδικασία, συμπεριλαμβανομένης, κατά περίπτωση, της διαδικασίας ασύλου σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1348 ή, σε περίπτωση κρατών μελών που δεν δεσμεύονται από τον εν λόγω κανονισμό, σύμφωνα με αντίστοιχες διατάξεις, όταν έχουν θεσπίσει τέτοιες διατάξεις στο εθνικό δίκαιο, ή αξιολογούν, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, αν η απομάκρυνση συνάδει με την αρχή της μη επαναπροώθησης. Ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας υποβάλλει το συντομότερο δυνατόν κάθε σχετική πληροφορία που αφορά την προσωπική του κατάσταση, προκειμένου να τεκμηριώσει τον ισχυρισμό του ότι η απομάκρυνση θα παραβίαζε την αρχή της μη επαναπροώθησης. Οι αρμόδιες αρχές μπορούν να βασίζονται σε τυχόν προηγούμενη αξιολόγηση του κινδύνου επαναπροώθησης του εν λόγω υπηκόου τρίτης χώρας ή να τη λαμβάνουν υπόψη. Περαιτέρω αξιολόγηση περί ύπαρξης κινδύνου επαναπροώθησης διενεργείται μόνο εάν έχουν τεκμηριωθεί σχετικές πληροφορίες.

8. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν ότι η αρχή της μη επαναπροώθησης μπορεί να αξιολογηθεί από αρχή διαφορετική από την αρμόδια αρχή που εκδίδει ή εκτελεί την απόφαση επιστροφής.

9. Τα μέτρα καταναγκασμού που λαμβάνονται για τη διασφάλιση της απομάκρυνσης είναι αναγκαία και αναλογικά και, σε κάθε περίπτωση, δεν υπερβαίνουν το όριο εύλογου εξαναγκασμού. Εφαρμόζονται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και με τα θεμελιώδη δικαιώματα και με τον δέοντα σεβασμό της αξιοπρέπειας και της σωματικής ακεραιότητας του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας.

10. Σε περίπτωση εκτέλεσης απομάκρυνσης με αεροπορική πτήση, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη τις κοινές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τα μέτρα ασφαλείας των από κοινού απομακρύνσεων διά αέρος που καθορίζονται στο παράρτημα της απόφασης 2004/573/ΕΚ του Συμβουλίου ([28]).

Άρθρο 11

Προϋποθέσεις αναβολής της απομάκρυνσης

1. Η κατά το άρθρο 10 απομάκρυνση αναβάλλεται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) όταν αυτή παραβιάζει την αρχή της μη επαναπροώθησης· ή

β) όταν και για όσο διάστημα βρίσκεται σε ισχύ η αναστολή της απόφασης επιστροφής σύμφωνα με το άρθρο 28.

2. Η κατά το άρθρο 10 απομάκρυνση μπορεί να αναβληθεί, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης. Όταν υπάρχει κίνδυνος διαφυγής, μπορούν να εφαρμοστούν πρόσθετα μέτρα δυνάμει της παραγράφου 7 του παρόντος άρθρου.

3. Εάν ο υπήκοος τρίτης χώρας ζητήσει αναβολή της απομάκρυνσης, το αίτημα είναι δεόντως αιτιολογημένο.

([28]) Απόφαση 2004/573/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, περί διοργάνωσης κοινών πτήσεων για την απομάκρυνση από το έδαφος δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών, υπηκόων τρίτων χωρών για τους οποίους έχουν εκδοθεί ατομικές αποφάσεις απομάκρυνσης (ΕΕ L 261 της 6.8.2004, σ. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2004/573/oj).

4. Τα κράτη μέλη παρέχουν στον ενδιαφερόμενο υπήκοο τρίτης χώρας γραπτή επιβεβαίωση της αναβολής σύμφωνα με την παράγραφο 1 ή 2 και των δικαιωμάτων του κατά τη διάρκεια της αναβολής. Η μετάφραση της επιβεβαίωσης μπορεί να κοινοποιηθεί προφορικά στον υπήκοο τρίτης χώρας σε γλώσσα που κατανοεί ή ευλόγως θεωρείται ότι κατανοεί, μεταξύ άλλων με τη χρήση υπηρεσιών διερμηνείας.

5. Η αναβολή της απομάκρυνσης επανεξετάζεται σε περίπτωση μεταβολής των σχετικών περιστάσεων.

6. Όσον αφορά την κατάσταση του υπηκόου τρίτης χώρας, συμπεριλαμβανομένης της συμμόρφωσης του υπηκόου τρίτης χώρας με τις υποχρεώσεις που καθορίζονται στον παρόντα κανονισμό, κατά τις περιόδους για τις οποίες αναβλήθηκε η απομάκρυνση, λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα:

α) οι βασικές ανάγκες·

β) η οικογενειακή ενότητα με μέλη της οικογένειας που βρίσκονται στο έδαφος του κράτους μέλους·

γ) η παροχή επείγουσας υγειονομικής περίθαλψης και απαραίτητης θεραπευτικής αγωγής·

δ) η πρόσβαση των ανηλίκων στο βασικό εκπαιδευτικό σύστημα, ανάλογα με τη διάρκεια της διαμονής τους·

ε) οι ειδικές ανάγκες των ευάλωτων ατόμων.

7. Εάν η απομάκρυνση αναβληθεί, μπορούν να εφαρμοστούν τα μέτρα που καθορίζονται στα άρθρα 18, 23 και 29, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις.

Άρθρο 12

Παρακολούθηση της απομάκρυνσης

Τα κράτη μέλη προβλέπουν ανεξάρτητο σύστημα παρακολούθησης της απομάκρυνσης. Τα κράτη μέλη μπορούν να βασίζονται σε υφιστάμενους μηχανισμούς παρακολούθησης, όπως δομές και εμπειρογνωσία που έχουν θεσπιστεί δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1356, κατά περίπτωση για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 13

Επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών που συνιστούν κίνδυνο για την ασφάλεια

1. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται σε υπηκόους τρίτων χωρών, όταν:

α) συνιστούν απειλή για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την εθνική ασφάλεια, μεταξύ άλλων όταν αποτελούν αντικείμενο καταχώρισης δυνάμει του άρθρου 24 παράγραφος 1 στοιχεία α) του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1861 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([29])·

β) υπάρχουν εύλογες ενδείξεις ότι έχουν διαπράξει σοβαρό ποινικό αδίκημα όπως αναφέρεται στο άρθρο 2 παράγραφος 2 της απόφασης-πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου ([30]) ή ότι έχουν διαπράξει αδίκημα που επισύρει στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον δύο ετών βάσει του εθνικού δικαίου ή ότι έχουν διαπράξει πολλαπλά αδικήματα που επισύρουν το καθένα στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον ενός έτους βάσει του εθνικού δικαίου·

([29]) Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1861 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2018, σχετικά με την εγκατάσταση, τη λειτουργία και τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (SIS) στον τομέα των συνοριακών ελέγχων, την τροποποίηση της σύμβασης εφαρμογής της συμφωνίας Σένγκεν και την τροποποίηση και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1987/2006 (ΕΕ L 312 της 7.12.2018, σ. 14, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1861/oj).

([30]) Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών - Δηλώσεις τις οποίες έκαναν ορισμένα κράτη μέλη με την ευκαιρία της έκδοσης της απόφασης-πλαισίου (ΕΕ L 190 της 18.7.2002, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2002/584/oj).

γ) υπάρχουν εύλογες ενδείξεις ότι εμπλέκονται σε οποιοδήποτε από τα αδικήματα που αναφέρονται στην οδηγία (ΕΕ) 2017/541 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([31])·

δ) υπάρχουν εύλογες ενδείξεις για την πρόθεσή τους να διαπράξουν αδίκημα που αναφέρεται στα στοιχεία β) και γ) της παρούσας παραγράφου στο έδαφος κράτους μέλους·

ε) υπάρχουν εύλογες ενδείξεις ότι συνιστούν οποιαδήποτε άλλη απειλή για την ασφάλεια όπως προσδιορίζεται δυνάμει του εθνικού δικαίου.

2. Η παράγραφος 1 στοιχεία β), γ) και δ) εφαρμόζεται επίσης σε υπηκόους τρίτων χωρών, όταν υπάρχουν εύλογες ενδείξεις ότι έχουν υποκινήσει ή συμμετάσχει με άλλο τρόπο στη διάπραξη των εγκλημάτων ή των πράξεων που αναφέρονται στα εν λόγω στοιχεία.

3. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος άρθρου υπόκεινται σε απομάκρυνση σύμφωνα με το άρθρο 10.

4. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι εξετάζονται και εκτελούνται κατά προτεραιότητα οι αποφάσεις επιστροφής που αφορούν υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

5. Κατά παρέκκλιση από τις σχετικές διατάξεις του παρόντος κανονισμού, οι υπήκοοι τρίτων χωρών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος άρθρου μπορούν:

α) να υπόκεινται σε απαγόρευση εισόδου που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 8 και υπερβαίνει τη μέγιστη διάρκεια που προβλέπεται στο άρθρο 8 παράγραφος 8 ή απαγόρευση εισόδου απεριόριστης διάρκειας, όταν δικαιολογείται και κατ' αναλογία προς τον κίνδυνο που συνιστά ο υπήκοος τρίτης χώρας για την ασφάλεια· σε τέτοιες περιπτώσεις, εφαρμόζεται το άρθρο 9 παράγραφος 4·

β) να τεθούν υπό κράτηση σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 3 στοιχείο γ)·

γ) να τεθούν υπό κράτηση σε σωφρονιστικά καταστήματα, ει δυνατόν χωριστά από τους κρατουμένους του κοινού δικαίου·

δ) να τεθούν υπό κράτηση για πρόσθετες περιόδους που υπερβαίνουν τη μέγιστη διάρκεια που αναφέρεται στο άρθρο 30 παράγραφος 3 και η οποία καθορίζεται από δικαστήριο, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης, και υπόκειται σε επανεξέταση από δικαστήριο τουλάχιστον ανά τρίμηνο.

6. Όταν υπήκοοι τρίτων χωρών που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχείο α) συνιστούν απειλή για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την εθνική ασφάλεια και η απειλή αυτή δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά δυνάμει του παρόντος άρθρου, τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν τη λήψη άλλων μέτρων βάσει του εθνικού δικαίου. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, κατά τη λήψη της σχετικής απόφασης, το μέτρο είναι αναγκαίο και αναλογικό σε σχέση με τη σοβαρότητα της εν λόγω απειλής ή τον κίνδυνο που συνιστά το ενδιαφερόμενο πρόσωπο.

7. Τα κράτη μέλη μπορούν να βασίζονται σε υφιστάμενη ενδελεχή αξιολόγηση ασφάλειας όλων των σχετικών περιστάσεων που έχει διενεργηθεί από τις αρμόδιες αρχές σε προηγούμενα στάδια, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο διαδικασιών ασύλου, θεώρησης και ελέγχου των συνόρων, συμπεριλαμβανομένου του ελέγχου διαλογής.

([31]) Οδηγία (ΕΕ) 2017/541 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2017, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου και για την τροποποίηση της απόφασης 2005/671/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 88 της 31.3.2017, σ. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/541/oj).

Άρθρο 14

Επιστροφή σε τρίτη χώρα με την οποία υπάρχει συμφωνία ή ρύθμιση

1. Η επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, σε χώρα επιστροφής που αναφέρεται στο άρθρο 3 σημείο 3) στοιχείο ζ) απαιτεί τη σύναψη συμφωνίας ή ρύθμισης με την εν λόγω τρίτη χώρα. Τέτοιου είδους συμφωνία ή ρύθμιση μπορεί να συναφθεί μόνο με τρίτη χώρα που σέβεται τα διεθνή πρότυπα και αρχές για τα ανθρώπινα δικαιώματα σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της μη επαναπροώθησης.

2. Η συμφωνία ή η ρύθμιση που συνάπτεται δυνάμει της παραγράφου 1 ορίζει τα ακόλουθα:

α) τις διαδικασίες που εφαρμόζονται στην επιστροφή παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών από το έδαφος των κρατών μελών προς τη χώρα επιστροφής που αναφέρεται στο άρθρο 3 σημείο 3) στοιχείο ζ)·

β) τις προϋποθέσεις για την παραμονή του υπηκόου τρίτης χώρας στη χώρα επιστροφής που αναφέρεται στο άρθρο 3 σημείο 3) στοιχείο ζ), συμπεριλαμβανομένων των αντίστοιχων υποχρεώσεων και ευθυνών των μερών της εν λόγω συμφωνίας ή ρύθμισης·

γ) τις υποχρεώσεις της τρίτης χώρας που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεύτερη περίοδος·

δ) τις συνέπειες των παραβιάσεων της εν λόγω συμφωνίας ή ρύθμισης ή σημαντικής αλλαγής που επηρεάζει δυσμενώς την κατάσταση στη χώρα επιστροφής που αναφέρεται στο άρθρο 3 σημείο 3) στοιχείο ζ).

3. Όταν μια συμφωνία ή ρύθμιση η οποία συνάπτεται δυνάμει της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου ορίζει την περαιτέρω επιστροφή σε χώρα επιστροφής όπως αναφέρεται στο άρθρο 3 σημείο 3) στοιχεία α) έως δ), η εν λόγω συμφωνία ή ρύθμιση, πέραν των προβλεπομένων στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, ορίζει τα ακόλουθα:

α) τις συνέπειες σε περίπτωση που δεν είναι δυνατή η περαιτέρω επιστροφή·

β) τις αντίστοιχες υποχρεώσεις και ευθύνες των μερών της εν λόγω συμφωνίας ή ρύθμισης·

γ) τις συνέπειες σημαντικής αλλαγής που επηρεάζει δυσμενώς την κατάσταση στη χώρα επιστροφής που αναφέρεται στο άρθρο 3 σημείο 3) στοιχείο ζ)·

δ) τον ανεξάρτητο φορέα ή μηχανισμό για την παρακολούθηση της αποτελεσματικής εφαρμογής της συμφωνίας ή της ρύθμισης.

Η συμφωνία ή η ρύθμιση του πρώτου εδαφίου της παρούσας παραγράφου μπορεί να περιλαμβάνει τους όρους κράτησης στη χώρα επιστροφής που αναφέρεται στο άρθρο 3 σημείο 3) στοιχείο ζ).

4. Τα κράτη μέλη ενημερώνουν, σε εύθετο χρόνο, τα σχετικά κράτη μέλη σχετικά με διαπραγματεύσεις για συμφωνία ή ρύθμιση όπως αναφέρεται στην παράγραφο 1 με τρίτη χώρα που συνορεύει με τα εν λόγω κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη για κάθε διμερή ή πολυμερή συμφωνία ή ρύθμιση που συνάπτεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 πριν από την έναρξη ισχύος τους ή, σε περίπτωση που μια συμφωνία ή ρύθμιση πρόκειται να εφαρμοστεί προσωρινά, πριν από την έναρξη της προσωρινής εφαρμογής της. Η Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη ενημερώνονται επίσης για κάθε μεταγενέστερη τροποποίηση ή λύση των εν λόγω συμφωνιών ή ρυθμίσεων.

5. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι δεν επιστρέφουν σε χώρα επιστροφής που αναφέρεται στο άρθρο 3 σημείο 3) στοιχείο ζ) δυνάμει συμφωνίας ή ρύθμισης που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου.

ΤΜΗΜΑ 4

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Άρθρο 15

Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού

Κατά την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Άρθρο 16

Εκτίμηση της ηλικίας ανηλίκων

1. Όταν, ως αποτέλεσμα δηλώσεων του υπηκόου τρίτης χώρας, διαθέσιμων αποδεικτικών εγγράφων ή άλλων σχετικών ενδείξεων, υπάρχουν αμφιβολίες ως προς το αν είναι ανήλικος, η αρμόδια αρχή μπορεί να διεξαγάγει εκτίμηση της ηλικίας του σύμφωνα με το ενωσιακό ή το εθνικό δίκαιο. Για τον σκοπό της εν λόγω εκτίμησης της ηλικίας, η αρμόδια αρχή μπορεί να λάβει υπόψη τη διαδικασία που καθορίζεται στο άρθρο 25 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1348.

2. Η αρμόδια αρχή μπορεί να βασίζεται σε υφιστάμενη εκτίμηση της ηλικίας που έχει διενεργηθεί σε προηγούμενα στάδια της διαδικασίας επιστροφής ή σε άλλες σχετικές διαδικασίες.

3. Κράτος μέλος μπορεί να αναγνωρίζει τα αποτελέσματα εκτίμησης της ηλικίας από άλλο κράτος μέλος όπου διενεργήθηκε η εν λόγω εκτίμηση της ηλικίας σε συμμόρφωση με το ενωσιακό δίκαιο.

4. Η άρνηση υποβολής σε εκτίμηση της ηλικίας, συμπεριλαμβανομένης της ιατρικής εξέτασης, δεν εμποδίζει την αρμόδια αρχή να συνεχίσει τη διαδικασία επιστροφής. Η άρνηση αυτή μπορεί να θεωρηθεί μόνο μαχητό τεκμήριο ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν είναι ανήλικος.

Άρθρο 17

Επιστροφή ασυνόδευτων ανηλίκων

1. Με βάση το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, παρέχεται βοήθεια από κατάλληλους φορείς άλλους από τις αρχές που διενεργούν την επιστροφή.

2. Ορίζεται εκπρόσωπος ή πρόσωπο που καθίσταται αρμόδιο για τη διαφύλαξη του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, προκειμένου να εκπροσωπεί, να συντρέχει τον ασυνόδευτο ανήλικο και να ενεργεί εξ ονόματός του, κατά περίπτωση, στη διαδικασία επιστροφής. Διασφαλίζεται ότι ο διορισμένος εκπρόσωπος διαθέτει τη σωστή εκπαίδευση για μια φιλική προς το παιδί και κατάλληλη για την ηλικία του επικοινωνία και ότι μπορούν να επικοινωνούν, μεταξύ άλλων με τη χρήση υπηρεσιών διερμηνείας, σε γλώσσα που κατανοεί ή ευλόγως θεωρείται ότι κατανοεί ο ανήλικος. Το εν λόγω πρόσωπο μπορεί να είναι το πρόσωπο που ορίζεται να ενεργεί ως εκπρόσωπος βάσει της οδηγίας (ΕΕ) 2024/1346 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([32]), όταν έχει οριστεί σύμφωνα με το άρθρο 27 της εν λόγω οδηγίας.

3. Πραγματοποιείται ακρόαση του ασυνόδευτου ανηλίκου, είτε απευθείας είτε μέσω του εκπροσώπου ή του προσώπου που αναφέρεται στην παράγραφο 2, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του προσδιορισμού του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού. Το αργότερο πριν απομακρυνθεί ασυνόδευτος ανήλικος από το έδαφος κράτους μέλους, οι αρχές του κράτους μέλους αυτού βεβαιώνονται ότι θα επιστρέψει σε μέλος της οικογένειάς του, σε ορισθέντα επίτροπο ή σε κατάλληλες εγκαταστάσεις υποδοχής στη χώρα επιστροφής.

([32]) Οδηγία (ΕΕ) 2024/1346 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (ΕΕ L, 2024/1346, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΥΠΗΚΟΟΥ ΤΡΙΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Άρθρο 18

Υποχρέωση συνεργασίας

1. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών συμμορφώνονται με την υποχρέωση αναχώρησης από το έδαφος των κρατών μελών και έχουν την υποχρέωση να συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών σε όλα τα στάδια της διαδικασίας επιστροφής.

2. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών παρέχουν στις αρμόδιες αρχές, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, πληροφορίες σχετικά με τυχόν αλλαγές στην ατομική τους κατάσταση που είναι κρίσιμες για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού.

3. Με την επιφύλαξη της υποχρέωσης αναχώρησης από το έδαφος των κρατών μελών, οι υπήκοοι τρίτων χωρών:

α) παραμένουν στη διάθεση των αρμόδιων αρχών στο έδαφος του κράτους μέλους που είναι αρμόδιο για τη διαδικασία επιστροφής στην οποία υπόκεινται οι υπήκοοι τρίτων χωρών, δεν διαφεύγουν, μεταξύ άλλων σε άλλο κράτος μέλος, και προσέρχονται για την αναχώρηση του μέσου μεταφοράς για την επιστροφή όπως έχει καθοριστεί από την αρμόδια αρχή·

β) δεν παρεμποδίζουν σωματικά ή φραστικά την επιστροφή·

γ) παρέχουν, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, όλες τις πληροφορίες και τα φυσικά και ψηφιακά έγγραφα και την τεκμηρίωση, συμπεριλαμβανομένων των αντιγράφων και των ηλεκτρονικών αρχείων αυτών, που είναι συναφή για την εξακρίβωση ή την επαλήθευση της ταυτότητας ή της ιθαγένειας ή που είναι για άλλο λόγο συναφή στο πλαίσιο της διαδικασίας επιστροφής και τα οποία κατέχουν ή ευλόγως θεωρείται ότι είναι σε θέση να αποκτήσουν, ιδίως παρέχοντας στις αρμόδιες αρχές έγγραφο ταυτότητας ή ταξιδιωτικό έγγραφο ή μέσω της συνεργασίας τους για την απόκτηση εγγράφου ταυτότητας ή ταξιδιωτικού εγγράφου·

δ) δεν καταστρέφουν, δεν παρακρατούν ούτε απορρίπτουν με άλλον τρόπο τις πληροφορίες, τα έγγραφα και την τεκμηρίωση που αναφέρονται στο στοιχείο γ), δεν χρησιμοποιούν ψευδώνυμα με πρόθεση εξαπάτησης, δεν παρέχουν άλλες ψευδείς πληροφορίες σε προφορική ή γραπτή μορφή ή παραπλανούν με άλλο τρόπο τις αρχές και δεν αντιτίθενται δολίως στη διαδικασία επιστροφής·

ε) παρέχουν εξηγήσεις σε περίπτωση που δεν έχουν στην κατοχή τους έγγραφο ταυτοποίησης ή ταξιδιωτικό έγγραφο·

στ) παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις τρίτες χώρες διέλευσης, τις διαδρομές ταξιδιού ή άλλες τρίτες χώρες με τις οποίες μπορεί να έχουν άλλες συνδέσεις που θα μπορούσαν να διευκολύνουν την επιστροφή·

ζ) παρέχουν βιομετρικά δεδομένα όπως ορίζονται στο ενωσιακό και το εθνικό δίκαιο, μεταξύ άλλων στο άρθρο 2 σημείο 1) στοιχείο ιθ) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1358 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([33])·

η) συμμορφώνονται με τις ταξιδιωτικές απαιτήσεις των μεταφορέων και τις απαιτήσεις εισόδου των αρχών τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των υγειονομικών απαιτήσεων, όταν οι εν λόγω απαιτήσεις επιβάλλονται γενικά στους διεθνείς ταξιδιώτες·

([33]) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1358 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, σχετικά με τη θέσπιση του «Eurodac» για την αντιπαραβολή βιομετρικών δεδομένων προκειμένου να εφαρμόζονται αποτελεσματικά οι κανονισμοί (ΕΕ) 2024/1351 και (ΕΕ) 2024/1350 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και η οδηγία 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου και να ταυτοποιούνται οι παρανόμως διαμένοντες υπήκοοι τρίτων χωρών και οι ανιθαγενείς και σχετικά με αιτήσεις αντιπαραβολής με τα δεδομένα Eurodac που υποβάλλουν οι αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών και η Ευρωπόλ για σκοπούς επιβολής του νόμου, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2018/1240 και (ΕΕ) 2019/818 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 603/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L, 2024/1358, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj).

θ) παρέχουν, όταν τους ζητείται από τις αρμόδιες αρχές, ακριβή στοιχεία επικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων του τρέχοντος τόπου διαμονής, της διεύθυνσης, του αριθμού τηλεφώνου στον οποίο είναι δυνατή η επικοινωνία μαζί τους και, εφόσον υπάρχει, διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου·

ι) παρέχουν, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, πληροφορίες σχετικά με τυχόν αλλαγές στα στοιχεία επικοινωνίας που αναφέρονται στο στοιχείο θ)·

ια) συμμορφώνονται με όποιο μέτρο τους επιβληθεί βάσει του άρθρου 20 παράγραφος 1 και του άρθρου 23 παράγραφος 1, καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας επιστροφής·

ιβ) παρέχουν όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες και δηλώσεις στο πλαίσιο των αιτήσεων που υποβάλλουν στις αρμόδιες αρχές των σχετικών τρίτων χωρών με σκοπό την απόκτηση ταξιδιωτικών εγγράφων και συνεργάζονται με τις εν λόγω αρχές τρίτων χωρών, αν παραστεί ανάγκη·

ιγ) εμφανίζονται αυτοπροσώπως ή μέσω εικονοτηλεδιάσκεψης, ανάλογα με τις απαιτήσεις των αρμόδιων αρχών, ενώπιον των αρμόδιων εθνικών αρχών ή των αρχών της τρίτης χώρας στον τόπο που υποδεικνύουν οι εν λόγω αρχές για τον σκοπό της απόκτησης ταξιδιωτικών εγγράφων και τον προσδιορισμό της ταυτότητας ή της ιθαγένειάς τους·

ιδ) όταν απαιτείται από τις αρμόδιες αρχές, συμμετέχουν σε συμβουλευτικές συνεδρίες σχετικά με θέματα επιστροφής και επανένταξης·

ιε) συμμορφώνονται με άλλα σχετικά πρόσθετα μέτρα σε σχέση με την επιστροφή βάσει του εθνικού δικαίου.

Οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται στον υπήκοο τρίτης χώρας βάσει του παρόντος άρθρου δεν θίγουν τις υποχρεώσεις και τα μέτρα που δεν σχετίζονται με την επιστροφή και προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο.

4. Οι πληροφορίες, τα έγγραφα και η τεκμηρίωση που αναφέρονται στην παράγραφο 3 στοιχείο γ) ή, εάν δεν είναι διαθέσιμα, αντίγραφα και ηλεκτρονικά αρχεία αυτών περιλαμβάνουν ειδικότερα τις δηλώσεις υπηκόων τρίτων χωρών και τυχόν έγγραφα που έχουν στην κατοχή τους σχετικά με:

α) το όνομα, την ημερομηνία και τον τόπο γέννησης, το φύλο και την ιθαγένεια ή τις ιθαγένειές τους ή το γεγονός ότι είναι ανιθαγενείς·

β) τα μέλη της οικογένειάς τους και άλλα προσωπικά τους στοιχεία, εάν είναι κρίσιμα για τη διεξαγωγή της διαδικασίας επιστροφής ή για τον προσδιορισμό της χώρας επιστροφής·

γ) το είδος, τον αριθμό, την περίοδο ισχύος και τη χώρα έκδοσης κάθε εγγράφου ταυτότητας ή ταξιδιωτικού τους εγγράφου και άλλων εγγράφων που παρέχονται από αυτούς και τα οποία η αρμόδια αρχή θεωρεί κρίσιμα για τους σκοπούς της ταυτοποίησής τους, για τη διεξαγωγή της διαδικασίας επιστροφής και για τον προσδιορισμό της χώρας επιστροφής·

δ) τυχόν τίτλο διαμονής ή άλλη άδεια που τους παρέχει δικαίωμα παραμονής και έχει εκδοθεί από άλλο κράτος μέλος ή από τρίτη χώρα·

ε) τυχόν απόφαση επιστροφής, απόφαση με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση ή απαγόρευση εισόδου που έχει εκδοθεί από άλλο κράτος μέλος·

στ) τη χώρα ή τις χώρες και τον τόπο ή τους τόπους προηγούμενης διαμονής, τα δρομολόγια, τις χώρες διέλευσης και τα ταξιδιωτικά έγγραφα.

5. Όταν οι αρμόδιες αρχές αποφασίζουν να παρακρατήσουν οποιοδήποτε έγγραφο είναι αναγκαίο για τον σκοπό της επιστροφής όπως αναφέρεται στην παράγραφο 3 στοιχείο γ), διασφαλίζουν ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας λαμβάνει αμέσως φωτοαντίγραφα ή άλλες κατάλληλες αποδείξεις παρακράτησης των εγγράφων. Σε περίπτωση οικειοθελούς επιστροφής, οι αρμόδιες αρχές είτε επιστρέφουν τα έγγραφα αυτά στον υπήκοο τρίτης χώρας κατά τον χρόνο αναχώρησης είτε κατά την άφιξή του στην τρίτη χώρα.

6. Ο υπήκοος τρίτης χώρας είναι προσιτός με μέσο επικοινωνίας όπως ορίζεται στο εθνικό δίκαιο. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν στο εθνικό δίκαιο τη μέθοδο επικοινωνίας και το χρονικό σημείο κατά το οποίο θεωρείται ότι η επικοινωνία περιήλθε και κοινοποιήθηκε στον υπήκοο τρίτης χώρας ή χρησιμοποιούν ψηφιακά συστήματα που αναπτύσσονται και/ή υποστηρίζονται από τα κράτη μέλη ή από την Ένωση για τον σκοπό της εν λόγω επικοινωνίας.

Άρθρο 19

Κίνδυνος διαφυγής

1. Εκτός εάν αποδεικνύεται διαφορετικά, κίνδυνος διαφυγής σε μια ατομική περίπτωση υπάρχει όταν πληρούται ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα κριτήρια:

α) ο υπήκοος τρίτης χώρας εισήλθε ή μετέβη χωρίς άδεια στο έδαφος κράτους μέλους, μεταξύ άλλων αφού διήλθε από άλλη τρίτη χώρα, ή επιχειρεί να το πράξει·

β) ο υπήκοος τρίτης χώρας υπόκειται σε απόφαση επιστροφής που έχει εκδοθεί από κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο έδαφος του οποίου επί του παρόντος διαμένει παράνομα, μεταξύ άλλων σε περίπτωση που εντοπίστηκε μέσω των καταχωρίσεων που έχουν εισαχθεί στο σύστημα πληροφοριών Σένγκεν δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1860·

γ) ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν συμμορφώνεται με ένα ή περισσότερα από τα μέτρα που επιβάλλονται σύμφωνα με το άρθρο 20 παράγραφος 1 και το άρθρο 22 ή εκφράζει ή επιδεικνύει πρόθεση μη συμμόρφωσης·

δ) ο υπήκοος τρίτης χώρας εισήλθε εκ νέου στο έδαφος των κρατών μελών κατά παράβαση ισχύουσας απαγόρευσης εισόδου.

2. Σε περιπτώσεις που δεν καλύπτονται από την παράγραφο 1, ο κίνδυνος διαφυγής καθορίζεται βάσει συνολικής αξιολόγησης των περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης. Η αξιολόγηση λαμβάνει υπόψη ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα κριτήρια όσον αφορά τον ενδιαφερόμενο παρανόμως διαμένοντα υπήκοο τρίτης χώρας:

α) έλλειψη τόπου διαμονής, σταθερής κατοικίας ή αξιόπιστης διεύθυνσης·

β) μη συμμόρφωση με την υποχρέωση αναχώρησης από το έδαφος των κρατών μελών εντός της προθεσμίας αναχώρησης όπως ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 2 στοιχείο α)·

γ) όταν επίκειται αναχώρηση, υπάρχουν υπόνοιες ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας προτίθεται να αθετήσει την υποχρέωση συνεργασίας όπως ορίζεται στο άρθρο 18 παράγραφος 3 στοιχείο α)·

δ) χρήση πλαστών ή παραποιημένων εγγράφων ταυτότητας ή ταξιδιωτικών εγγράφων, τίτλων διαμονής ή θεωρήσεων ή εγγράφων που δικαιολογούν τους όρους εισόδου, καταστροφή τέτοιων εγγράφων ή απόρριψή τους με άλλο τρόπο, χρήση ψευδωνύμων με πρόθεση εξαπάτησης, παροχή άλλων ψευδών πληροφοριών σε προφορική ή γραπτή μορφή ή άλλη δόλια εναντίωση στη διαδικασία επιστροφής ή επανεισδοχής·

ε) μη παρακολούθηση συμβουλευτικών συνεδριών σε θέματα επιστροφής και επανένταξης, ενώ απαιτείται από τις αρμόδιες αρχές·

στ) έλλειψη σταθερών κοινωνικών σχέσεων, και ειδικότερα απουσία οικογενειακών δεσμών, και ανεπαρκή μέσα διαβίωσης·

ζ) μη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις του άρθρου 18 παράγραφος 3 στοιχεία α) έως δ) και του άρθρου 18 παράγραφος 3 στοιχεία στ), η), ια), ιβ) και ιγ), συμπεριλαμβανομένης της μη συνεργασίας για την απόκτηση ταξιδιωτικών εγγράφων·

η) άλλα κριτήρια εκτός από αυτά που καθορίζονται στα στοιχεία α) έως ζ), εφόσον προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΩΝ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ ΑΝΤΙ ΤΗΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ

Άρθρο 20

Διαθεσιμότητα για τη διαδικασία επιστροφής

1. Με σκοπό την προετοιμασία και τη διασφάλιση αποτελεσματικής επιστροφής ή προκειμένου να δοθούν περαιτέρω κίνητρα για τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις αναχώρησης και συνεργασίας, τα κράτη μέλη δύνανται να επιβάλουν στον υπήκοο τρίτης χώρας ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα μέτρα:

α) την υποχρέωση να παραμείνει σε γεωγραφική περιοχή εντός του εδάφους του κράτους μέλους όπου μπορεί να κυκλοφορεί ελεύθερα·

β) την υποχρέωση διαμονής σε συγκεκριμένη διεύθυνση ή τόπο που καθορίζεται από τις αρμόδιες αρχές·

γ) την υποχρέωση να εμφανίζεται ενώπιον των αρμόδιων αρχών σε συγκεκριμένες χρονικές στιγμές, αυτοπροσώπως ή με άλλο τρόπο, όπως διευκρινίζεται στο εθνικό δίκαιο·

δ) άλλα μέτρα πέραν εκείνων που αναφέρονται στα στοιχεία α) έως γ), εφόσον προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο.

2. Τυχόν μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 εφαρμόζονται μόνο στον βαθμό που είναι συμβατά με τις ειδικές ανάγκες των ευάλωτων ατόμων και το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

3. Τα μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 μπορούν επίσης να επιβάλλονται σε υπηκόους τρίτων χωρών των οποίων η απομάκρυνση δεν είναι εφικτή διότι δεν συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές.

4. Κατόπιν αιτήματος, οι αρμόδιες αρχές μπορούν να χορηγούν στον υπήκοο τρίτης χώρας άδεια να μη συμμορφωθεί προσωρινά με μέτρο που αναφέρεται στην παράγραφο 1.

5. Ο υπήκοος τρίτης χώρας ενημερώνεται αν του χορηγείται ή όχι η άδεια σύμφωνα με την παράγραφο 4.

6. Ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν υποχρεούται να ζητήσει άδεια δυνάμει της παραγράφου 4 προκειμένου να παρουσιαστεί στις αρχές ή να εμφανιστεί ενώπιον δικαστηρίου, όταν το να μην το πράξει θα συνιστούσε παραβίαση των υποχρεώσεων της παραγράφου 1 και η παρουσία του εν λόγω υπηκόου τρίτης χώρας είναι αναγκαία. Ο υπήκοος τρίτης χώρας ενημερώνει τις αρμόδιες αρχές εκ των προτέρων σχετικά με αυτές τις υποχρεώσεις παρουσίας ή εμφάνισης.

7. Οι αποφάσεις που λαμβάνονται σύμφωνα με την παράγραφο 1 στοιχεία β) και γ) εκδίδονται γραπτώς, είναι αναλογικές και λαμβάνουν υπόψη τις ειδικές περιστάσεις του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας.

8. Ο υπήκοος τρίτης χώρας ενημερώνεται για κάθε απόφαση εφαρμογής των μέτρων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου και για τις συνέπειες της μη συμμόρφωσης με την εν λόγω απόφαση, συμπεριλαμβανομένης της κράτησης βάσει του άρθρου 29.

Άρθρο 21

Ερευνητικά μέτρα

1. Με την επιφύλαξη ερευνητικών μέτρων για άλλους λόγους μη συνδεόμενους με την επιστροφή σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών μπορούν, όταν είναι αναγκαίο, αναλογικό και δεόντως αιτιολογημένο για τον σκοπό της προετοιμασίας ή της διασφάλισης αποτελεσματικής επιστροφής:

α) να πραγματοποιούν έρευνα στον υπήκοο τρίτης χώρας και, με την επιφύλαξη προηγούμενης δικαστικής εντολής ή, σύμφωνα με το σχετικό εθνικό δίκαιο, διοικητικής εντολής, όταν αυτό είναι αναγκαίο, αναλογικό και δεόντως αιτιολογημένο από τον επείγοντα χαρακτήρα της εν λόγω έρευνας, στον τόπο διαμονής του ή σε άλλες σχετικές εγκαταστάσεις·

β) να λαμβάνουν διοικητικά μέτρα με σκοπό τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με την υποχρέωση παροχής βιομετρικών δεδομένων όπως ορίζεται στο εθνικό δίκαιο, συμπεριλαμβανομένων των δακτυλικών αποτυπωμάτων, τα οποία θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τη δυνατότητα χρήσης μέσων καταναγκασμού ως έσχατη λύση όταν ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν παρέχει βιομετρικά δεδομένα όπως απαιτείται βάσει του άρθρου 18 παράγραφος 3 στοιχείο ζ)·

γ) να ερευνούν και να κατάσχουν προσωπικά αντικείμενα, ηλεκτρονικές συσκευές και άλλα συναφή αντικείμενα·

δ) να επιβάλλουν άλλα ερευνητικά μέτρα, εφόσον αυτό προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο.

2. Κάθε ερευνητικό μέτρο της παραγράφου 1 στοιχεία α), β) και γ) μπορεί να εκτελείται χωρίς τη συγκατάθεση του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας.

3. Κάθε ερευνητικό μέτρο που επιβάλλεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 στοιχεία α), β) και γ) σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και υπόκειται στις εγγυήσεις και τα μέσα έννομης προστασίας που προβλέπονται στο ενωσιακό και το εθνικό δίκαιο.

Άρθρο 22

Συνέπειες της μη συμμόρφωσης με την υποχρέωση συνεργασίας

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με την υποχρέωση συνεργασίας όπως ορίζεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1 και τις απαιτήσεις που καθορίζονται στο άρθρο 18 παράγραφος 3, τα κράτη μέλη επιβάλλουν στον ενδιαφερόμενο υπήκοο τρίτης χώρας ένα ή περισσότερα από τα μέτρα που ορίζονται στο άρθρο 20 παράγραφος 1 και μπορούν να επιβάλλουν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα μέτρα, τα οποία είναι αποτελεσματικά και αναλογικά:

α) άρνηση χορήγησης ή μείωση ορισμένων παροχών και επιδομάτων, όταν προβλέπεται στο εθνικό δίκαιο, εκτός εάν θα οδηγούσε σε αδυναμία του υπηκόου τρίτης χώρας να καλύψει τις βασικές του ανάγκες·

β) άρνηση χορήγησης ή μείωση των κινήτρων που χορηγούνται για την προώθηση της οικειοθελούς επιστροφής, συμπεριλαμβανομένης της άρνησης χορήγησης στήριξης ή της μειωμένης στήριξης για προγράμματα επιστροφής και επανένταξης κατά το άρθρο 44 παράγραφος 3·

γ) άρνηση χορήγησης ή ανάκληση άδειας εργασίας, όταν προβλέπεται στο εθνικό δίκαιο·

δ) παράταση της διάρκειας της απαγόρευσης εισόδου έως του εφαρμοστέου μέγιστου διαστήματος που προβλέπεται στο άρθρο 8 παράγραφος 8·

ε) ποινικές κυρώσεις, συμπεριλαμβανομένης της φυλάκισης, εφόσον προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο·

στ) οικονομικές κυρώσεις·

ζ) άλλα μέτρα ή συνέπειες πέραν εκείνων που αναφέρονται στα στοιχεία α) έως στ), εφόσον προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο.

Άρθρο 23

Εναλλακτικά μέτρα αντί της κράτησης

1. Τα κράτη μέλη μπορούν να επιβάλλουν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα εναλλακτικά μέτρα αντί της κράτησης, λαμβάνοντας υπόψη τις ατομικές περιστάσεις του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας, συμπεριλαμβανομένου του επιπέδου του κινδύνου διαφυγής που αξιολογείται σύμφωνα με το άρθρο 19:

α) την κατάθεση κατάλληλης οικονομικής εγγύησης·

β) τη χρήση ηλεκτρονικής παρακολούθησης·

γ) άλλα μέτρα πέραν εκείνων που αναφέρονται στα στοιχεία α) και β), εφόσον προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο.

2. Τα μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 αποσκοπούν πρωτίστως στη διασφάλιση της αποτελεσματικής και έγκαιρης επιστροφής του υπηκόου τρίτης χώρας.

3. Η απόφαση για την εφαρμογή των μέτρων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 αναφέρει τους σχετικούς πραγματικούς και νομικούς λόγους.

4. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών ενημερώνονται γραπτώς για κάθε απόφαση εφαρμογής των μέτρων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 και για τις συνέπειες της μη συμμόρφωσης με την εν λόγω απόφαση, συμπεριλαμβανομένης της κράτησης βάσει του άρθρου 29.

5. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι αποφάσεις για την εφαρμογή των μέτρων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 επανεξετάζονται από δικαστήριο κατόπιν αιτήματος του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας ή αυτεπαγγέλτως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΕΝΝΟΜΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ 1

ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ

Άρθρο 24

Δικαίωμα ενημέρωσης

1. Οι αρμόδιες αρχές διασφαλίζουν ότι οι υπήκοοι τρίτων χωρών που υπόκεινται σε επιστροφή ενημερώνονται σχετικά με τα ακόλουθα:

α) τον σκοπό της διαδικασίας·

β) τις υποχρεώσεις των υπηκόων τρίτων χωρών όπως καθορίζονται στα άρθρα 18 και 30, τις συνέπειες της μη συμμόρφωσης κατά το άρθρο 22 και το άρθρο 29 παράγραφος 3 στοιχείο ε), την ύπαρξη καταχώρισης του προσώπου με σκοπό την επιστροφή στο σύστημα πληροφοριών Σένγκεν και την αναγνώριση και εκτέλεση απόφασης επιστροφής ή απόφασης με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση που έχουν εκδοθεί από άλλο κράτος μέλος σύμφωνα με το άρθρο 7·

γ) συμβουλευτικές συνεδρίες σε θέματα επιστροφής και επανένταξης και σχετικά προγράμματα δυνάμει του άρθρου 44·

δ) τα διαδικαστικά τους δικαιώματα σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό και το εθνικό δίκαιο, ιδίως το δικαίωμα νομικής συνδρομής και εκπροσώπησης κατά το άρθρο 25.

2. Οι πληροφορίες της παραγράφου 1 παρέχονται χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση και διατυπώνονται σε γλώσσα την οποία κατανοεί ή ευλόγως θεωρείται ότι κατανοεί ο υπήκοος τρίτης χώρας. Οι εν λόγω πληροφορίες μπορούν να παρέχονται μέσω τυποποιημένων ενημερωτικών δελτίων, είτε σε έντυπη είτε σε ηλεκτρονική μορφή, και, όποτε απαιτείται, να συμπληρώνονται προφορικά, με τη χρήση υπηρεσιών μετάφρασης και διερμηνείας. Στην περίπτωση ασυνόδευτων ανηλίκων, οι πληροφορίες παρέχονται με τρόπο κατάλληλο για την ηλικία τους και με τη συμμετοχή του εκπροσώπου ή του προσώπου που έχει διοριστεί για να συντρέχει τον ανήλικο που αναφέρεται στο άρθρο 17 παράγραφος 2.

3. Όταν η αρμόδια αρχή προβαίνει στην απομάκρυνση βάσει απόφασης επιστροφής ή απόφασης με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση οι οποίες έχουν καθορίσει περισσότερες από μία χώρες επιστροφής, ο υπήκοος τρίτης χώρας ενημερώνεται για τη χώρα επιστροφής στην οποία θα απομακρυνθεί εντός ικανού χρονικού διαστήματος πριν από την απομάκρυνση.

Άρθρο 25

Νομική συνδρομή και εκπροσώπηση

1. Σε περίπτωση προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου σύμφωνα με το άρθρο 27, τα κράτη μέλη, κατόπιν αιτήματος του υπηκόου τρίτης χώρας, μεριμνούν ώστε να του παρασχεθεί η αναγκαία δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση.

2. Οι αρμόδιες αρχές διασφαλίζουν ότι οι ασυνόδευτοι ανήλικοι εκπροσωπούνται και λαμβάνουν συνδρομή κατά τρόπο ώστε να μπορούν να απολαύουν των δικαιωμάτων τους και να συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις τους βάσει του παρόντος κανονισμού.

3. Η δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση παρέχονται από νομικούς συμβούλους ή άλλα κατάλληλα ειδικευμένα πρόσωπα, τα οποία γίνονται δεκτά ή είναι αδειοδοτημένα βάσει του εθνικού δικαίου να συντρέχουν ή να εκπροσωπούν τον υπήκοο τρίτης χώρας, ή από μη κυβερνητικές οργανώσεις που είναι διαπιστευμένες βάσει του εθνικού δικαίου για την παροχή νομικών υπηρεσιών ή εκπροσώπησης προς υπηκόους τρίτων χωρών.

4. Η παροχή δωρεάν νομικής συνδρομής και εκπροσώπησης στο πλαίσιο της διαδικασίας προσφυγής μπορεί να αποκλειστεί από τα κράτη μέλη, εάν:

α) ο υπήκοος τρίτης χώρας θεωρείται ότι διαθέτει επαρκείς πόρους για να εξασφαλίσει νομική συνδρομή και εκπροσώπηση ιδία δαπάνη·

β) θεωρείται ότι η προσφυγή δεν έχει πραγματική πιθανότητα επιτυχίας ή η άσκησή της είναι καταχρηστική·

γ) πρόκειται για προσφυγή ή επανεξέταση στον δεύτερο ή υψηλότερο βαθμό δικαιοδοσίας, όπως προβλέπεται βάσει του εθνικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων νέων συζητήσεων στο ακροατήριο ή επανεξετάσεων της προσφυγής·

δ) ο υπήκοος τρίτης χώρας επικουρείται ή εκπροσωπείται ήδη από νομικό σύμβουλο.

5. Ο υπήκοος τρίτης χώρας που αιτείται δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση γνωστοποιεί την οικονομική του κατάσταση και ενημερώνει αμέσως τις αρμόδιες αρχές για κάθε σημαντική μεταβολή της οικονομικής του κατάστασης, εκτός εάν το εθνικό δίκαιο προβλέπει δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση ανεξάρτητα από την οικονομική του κατάσταση.

6. Με εξαίρεση τυχόν συνδρομή που παρέχεται σε ασυνόδευτους ανηλίκους, τα κράτη μέλη μπορούν:

α) να επιβάλλουν χρηματικά ή χρονικά όρια στην παροχή δωρεάν νομικής συνδρομής και εκπροσώπησης, υπό την προϋπόθεση ότι τα όρια αυτά δεν είναι αυθαίρετα και δεν περιορίζουν αδικαιολόγητα την πρόσβαση σε δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση·

β) να απαιτούν την πλήρη ή μερική επιστροφή τυχόν εξόδων που πραγματοποιήθηκαν, σε περίπτωση που η οικονομική κατάσταση του υπηκόου τρίτης χώρας βελτιώθηκε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας επιστροφής ή εάν η απόφαση για την παροχή δωρεάν νομικής συνδρομής και εκπροσώπησης ελήφθη βάσει ψευδών πληροφοριών που παρασχέθηκαν από τον υπήκοο τρίτης χώρας·

γ) να προβλέπουν ότι, όσον αφορά τα τέλη και τα άλλα έξοδα και την επιστροφή χρηματικών ποσών, η μεταχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών είναι ίση αλλά όχι ευνοϊκότερη από εκείνη που κατά γενικό κανόνα επιφυλάσσεται στους υπηκόους τους σε θέματα σχετικά με τη νομική συνδρομή και εκπροσώπηση.

7. Τα κράτη μέλη προβλέπουν συγκεκριμένους δικονομικούς κανόνες που διέπουν τον τρόπο υποβολής και επεξεργασίας των αιτήσεων χορήγησης δωρεάν νομικής συνδρομής και εκπροσώπησης σε σχέση με προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου σύμφωνα με το άρθρο 27 ή εφαρμόζουν τους κανόνες που ισχύουν για παρεμφερή εγχώρια αιτήματα, υπό τον όρο ότι οι κανόνες αυτοί δεν καθιστούν υπερβολικά δύσκολη ή αδύνατη την πρόσβαση σε δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση.

8. Όταν η απόφαση μη χορήγησης δωρεάν νομικής συνδρομής και εκπροσώπησης λαμβάνεται από αρχή που δεν είναι δικαστήριο με την αιτιολογία ότι η προσφυγή θεωρείται πως δεν έχει πραγματική πιθανότητα επιτυχίας ή ότι η άσκησή της είναι καταχρηστική, ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου κατά της εν λόγω απόφασης.

9. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

ΤΜΗΜΑ 2

ΜΕΣΑ ΕΝΝΟΜΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Άρθρο 26

Το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής

1. Στον ενδιαφερόμενο υπήκοο τρίτης χώρας παρέχεται δικαίωμα πραγματικής προσφυγής προκειμένου να προσβάλει τις αποφάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 5 παράγραφος 1, στο άρθρο 8 και στο άρθρο 10 παράγραφος 3 ενώπιον δικαστηρίου που είναι αρμόδιο βάσει του εθνικού δικαίου.

2. Η πραγματική προσφυγή συνεπάγεται πλήρη εξέταση τόσο των πραγματικών όσο και των νομικών ζητημάτων.

3. Όταν από τα στοιχεία της δικογραφίας που έχουν περιέλθει σε γνώση του δικαστηρίου το οποίο είναι αρμόδιο για την προσφυγή κατά απόφασης επιστροφής ή απόφασης με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση, όπως συμπληρώθηκαν ή διευκρινίστηκαν κατόπιν κατ' αντιμωλία διαδικασίας, προκύπτει ότι ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας βρίσκεται σε κίνδυνο επαναπροώθησης, ελέγχεται η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις που απορρέουν από την αρχή της μη επαναπροώθησης.

4. Η ακύρωση ή η ανάκληση μη ουσιώδους στοιχείου απόφασης επιστροφής δεν έχει ως αποτέλεσμα την ακύρωση ή την ανάκληση του υπολοίπου της σχετικής απόφασης.

Άρθρο 27

Προσφυγή ενώπιον αρμόδιου δικαστηρίου

1. Για τον σκοπό της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, τα κράτη μέλη καθορίζουν στο εθνικό δίκαιο προθεσμία για την άσκηση προσφυγής κατά των αποφάσεων που αναφέρονται στο άρθρο 5 παράγραφος 1, στο άρθρο 8 και στο άρθρο 10 παράγραφος 3 ενώπιον πρωτοβάθμιου δικαστηρίου η οποία δεν υπερβαίνει τις 14 ημέρες.

Κατά παρέκκλιση από το πρώτο εδάφιο, τα κράτη μέλη τα οποία έως τις 16 Οκτωβρίου 2026 προβλέπουν στο εθνικό τους δίκαιο προθεσμίες τουλάχιστον 30 ημερών για την άσκηση προσφυγής μπορούν να διατηρήσουν ή να θεσπίσουν στο εθνικό δίκαιο προθεσμία για άσκηση προσφυγής που δεν υπερβαίνει τις 30 ημέρες.

2. Οι προθεσμίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 υπολογίζονται από την ημερομηνία κατά την οποία οποιαδήποτε από τις αποφάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 5 παράγραφος 1, στο άρθρο 8 και στο άρθρο 10 παράγραφος 3 κοινοποιείται στον υπήκοο τρίτης χώρας ή θεωρείται κοινοποιηθείσα βάσει του εθνικού δικαίου.

3. Όταν μια απόφαση επιστροφής βασίζεται ή εκδίδεται στην ίδια πράξη με απόφαση απόρριψης ή τερματισμού της νόμιμης διαμονής, οι προθεσμίες για την άσκηση προσφυγής κατά της απόφασης επιστροφής μπορεί να είναι αυτές που προβλέπονται στο εθνικό δίκαιο για την άσκηση προσφυγής κατά απόφασης τερματισμού ή απόρριψης της νόμιμης διαμονής.

4. Σε περιπτώσεις όπου μαζί με απόφαση επιστροφής του άρθρου 5 παράγραφος 12 έχει εκδοθεί απαγόρευση εισόδου ή απόφαση με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση, προσβάλλονται μαζί με την απόφαση επιστροφής, ενώπιον του ίδιου δικαστηρίου και στο πλαίσιο της ίδιας διαδικασίας και με τις ίδιες προθεσμίες. Όταν απαγόρευση εισόδου ή απόφαση με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση εκδίδεται χωριστά από απόφαση επιστροφής ή είναι η μόνη απόφαση που προσβάλλεται, μπορεί να προσβληθεί χωριστά.

Άρθρο 28

Ανασταλτικό αποτέλεσμα

1. Παρότι ο παρών κανονισμός δεν προβλέπει αυτόματο ανασταλτικό αποτέλεσμα προσφυγής, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν, με πλήρη σεβασμό του άρθρου 47 του Χάρτη, ότι η απομάκρυνση μπορεί να ανασταλεί από το αρμόδιο πρωτοβάθμιο δικαστήριο πριν από την εκτέλεση των αποφάσεων που εκδίδονται δυνάμει του άρθρου 5 και του άρθρου 10 παράγραφος 3. Η απομάκρυνση μπορεί να ανασταλεί κατόπιν αιτήματος του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας για την περίοδο άσκησης της προσφυγής δυνάμει του άρθρου 27 ή, εάν έχει ασκηθεί προσφυγή, για την περίοδο εν αναμονή της έκβασης της εν λόγω προσφυγής, εκτός εάν το εθνικό δίκαιο προβλέπει επίσης ότι η εκτέλεση της εν λόγω απόφασης μπορεί να ανασταλεί αυτεπαγγέλτως. Η παρούσα παράγραφος δεν θίγει τις διατάξεις του εθνικού δικαίου που προβλέπουν αυτόματο ανασταλτικό αποτέλεσμα των μέσων έννομης προστασίας ενώπιον πρωτοβάθμιου δικαστηρίου.

2. Κατά την αξιολόγηση του αιτήματος δυνάμει της παραγράφου 1, το δικαστήριο μπορεί να βασιστεί στα στοιχεία της δικογραφίας που τέθηκαν υπόψη του, συμπεριλαμβανομένης τυχόν αξιολόγησης των σχετικών περιστάσεων που διενεργήθηκε σε προηγούμενα στάδια της διαδικασίας επιστροφής και, κατά περίπτωση, της διαδικασίας ασύλου.

3. Όταν ασκείται νέα προσφυγή κατά πρώτης ή μεταγενέστερης απόφασης επί προσφυγής, η απομάκρυνση δεν αναστέλλεται, εκτός εάν το εθνικό δίκαιο προβλέπει ανασταλτικό αποτέλεσμα των εν λόγω μέσων έννομης προστασίας ή ο υπήκοος τρίτης χώρας αιτηθεί αναστολή και αρμόδιο δικαστήριο αποφασίσει να τη χορηγήσει, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις ειδικές περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΚΡΑΤΗΣΗ

Άρθρο 29

Λόγοι κράτησης

1. Τα κράτη μέλη μπορούν να θέτουν υπό κράτηση υπήκοο τρίτης χώρας δυνάμει του παρόντος κανονισμού βάσει ατομικής αξιολόγησης κάθε περίπτωσης και μόνο εφόσον η κράτηση είναι αναλογική.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να θέτουν υπό κράτηση υπήκοο τρίτης χώρας μόνο για τον σκοπό της επιστροφής, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας της επιστροφής, της επανεισδοχής ή της εκτέλεσης της απομάκρυνσης.

3. Υπήκοος τρίτης χώρας μπορεί να τεθεί υπό κράτηση μόνο για έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους λόγους κράτησης:

α) κίνδυνος διαφυγής που προσδιορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 19·

β) ο υπήκοος τρίτης χώρας αποφεύγει ή παρεμποδίζει την επανεισδοχή, την προετοιμασία της επιστροφής ή την απομάκρυνση·

γ) ο υπήκοος τρίτης χώρας συνιστά κίνδυνο για την ασφάλεια υπό την έννοια του άρθρου 13·

δ) για να εξυπηρετηθούν σκοποί εξακρίβωσης ή επαλήθευσης της ταυτότητας ή της ιθαγένειάς του·

ε) μη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που καθορίζονται στο άρθρο 18 παράγραφος 3 στοιχεία α) έως δ) και στο άρθρο 18 παράγραφος 3 στοιχεία στ), η), ια), ιβ) και ιγ), συμπεριλαμβανομένης της μη συνεργασίας για την απόκτηση ταξιδιωτικών εγγράφων·

στ) άλλοι αναγκαίοι και αναλογικοί συναφείς λόγοι σχετιζόμενοι με την επιστροφή που προβλέπονται στο εθνικό δίκαιο, για τη διασφάλιση αποτελεσματικών διαδικασιών επιστροφής.

4. Η κράτηση διατάσσεται από τις διοικητικές ή δικαστικές αρχές. Η κράτηση διατάσσεται με γραπτή απόφαση στην οποία αναφέρονται οι πραγματικοί και νομικοί λόγοι στους οποίους βασίζεται, καθώς και πληροφορίες σχετικά με τα διαθέσιμα μέσα έννομης προστασίας. Η απόφαση κοινοποιείται προφορικώς ή γραπτώς στον υπήκοο τρίτης χώρας σε γλώσσα την οποία κατανοεί ή ευλόγως θεωρείται ότι κατανοεί, μεταξύ άλλων με τη χρήση υπηρεσιών διερμηνείας ή μετάφρασης.

5. Κατά τη θέση του υπηκόου τρίτης χώρας υπό κράτηση δυνάμει της παραγράφου 2, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη αν ο υπήκοος τρίτης χώρας είναι ευάλωτο άτομο.

Άρθρο 30

Περίοδος κράτησης

1. Η κράτηση διαρκεί για όσο το δυνατόν μικρότερη χρονική περίοδο και για όσο διάστημα πληρούνται οι λόγοι του άρθρου 29 και είναι αναγκαία για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική και επιτυχής επιστροφή του υπηκόου τρίτης χώρας.

2. Όταν διαφαίνεται ότι δεν συντρέχουν πλέον οι λόγοι του άρθρου 29, ο υπήκοος τρίτης χώρας απολύεται κατ' εφαρμογή του παρόντος κανονισμού. Η απόλυση αυτή δεν αποκλείει την εφαρμογή μέτρων σύμφωνα με τα άρθρα 20 και 23.

3. Η κράτηση δεν υπερβαίνει τους 12 μήνες σε ένα κράτος μέλος. Όταν η διαδικασία επιστροφής είναι πιθανό να διαρκέσει περισσότερο λόγω έλλειψης συνεργασίας από την πλευρά του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας ή λόγω καθυστερήσεων στην απόκτηση των απαραίτητων εγγράφων από τρίτες χώρες ή σε άλλες εξαιρετικές περιστάσεις που προβλέπονται στο εθνικό δίκαιο, η κράτηση μπορεί να διαρκέσει μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, χωρίς όμως να υπερβεί τους 24 μήνες σε ένα κράτος μέλος.

Όταν ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει μετακινηθεί σε άλλο κράτος μέλος και η συμπεριφορά του συνιστά λόγο κράτησης όπως αναφέρεται στο άρθρο 29 παράγραφος 3, εφαρμόζεται νέα περίοδος κράτησης.

4. Η κράτηση μπορεί, μετά τη λήξη της μέγιστης περιόδου κράτησης των 24 μηνών της παραγράφου 3, να εφαρμοστεί για πρόσθετες περιόδους, οι οποίες δεν υπερβαίνουν τους 6 μήνες συνολικά, όταν υπάρχει κίνδυνος διαφυγής και όταν μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες αλλαγές στις περιστάσεις υποδεικνύουν εύλογη προοπτική απομάκρυνσης:

α) υπάρχουν νέες σημαντικές πληροφορίες σχετικά με την ταυτότητα του υπηκόου τρίτης χώρας·

β) ταξιδιωτικό έγγραφο έχει αποκτηθεί ή μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ότι έχει αποκτηθεί λόγω μεταβολής των περιστάσεων·

γ) η συνεργασία με την ενδιαφερόμενη τρίτη χώρα έχει βελτιωθεί.

Κατά την κράτηση υπηκόου τρίτης χώρας σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο, οι αρμόδιες αρχές δίνουν προτεραιότητα στην περίπτωση αυτήν, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η κράτηση διαρκεί για όσο το δυνατόν μικρότερο χρονικό διάστημα.

5. Η λήξη των μέγιστων περιόδων κράτησης σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 4 δεν αποκλείει την εφαρμογή μέτρων σύμφωνα με τα άρθρα 20 και 23.

6. Όταν υπήκοος τρίτης χώρας συνεργάζεται για την επιστροφή του κατά τη διάρκεια της κράτησης, η οικειοθελής επιστροφή του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας οργανώνεται, όπου αρμόζει, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση. Η κράτηση μπορεί, κατά περίπτωση, να διαρκέσει έως την αναχώρηση, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική επιστροφή σε συμμόρφωση με τις παραγράφους 3 και 4.

Άρθρο 31

Επανεξέταση των εντολών κράτησης

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η κράτηση επανεξετάζεται τουλάχιστον ανά εξάμηνο, είτε κατόπιν αιτήματος του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας είτε αυτεπαγγέλτως.

2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η κράτηση ασυνόδευτων ανηλίκων επανεξετάζεται αυτεπαγγέλτως τουλάχιστον κάθε τρεις μήνες ή κατόπιν αιτήματος του ενδιαφερόμενου ασυνόδευτου ανηλίκου ή του εκπροσώπου ή του προσώπου που έχει οριστεί δυνάμει του άρθρου 17 παράγραφος 2.

3. Όταν η κράτηση έχει διαταχθεί ή παραταθεί από διοικητικές αρχές, τα κράτη μέλη:

α) προβλέπουν τη διενέργεια δικαστικού ελέγχου της νομιμότητας της κράτησης και η σχετική απόφαση λαμβάνεται το συντομότερο δυνατόν εντός προθεσμίας που ορίζεται στο εθνικό δίκαιο υπολογιζόμενης από την αρχή της κράτησης· ή

β) παρέχουν στον ενδιαφερόμενο υπήκοο τρίτης χώρας το δικαίωμα να εκκινήσει διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας η νομιμότητα της κράτησης υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο, για την οποία εκδίδεται απόφαση το συντομότερο δυνατόν εντός περιόδου που ορίζεται στο εθνικό δίκαιο μετά την εκκίνηση της σχετικής διαδικασίας. Στις περιπτώσεις αυτές, τα κράτη μέλη ενημερώνουν αμέσως, κατά την έναρξη της κράτησης, τους ενδιαφερόμενους υπηκόους τρίτων χωρών σχετικά με τη δυνατότητα εκκίνησης τέτοιας διαδικασίας.

Όταν υπήκοος τρίτης χώρας κρατείται για περίοδο που υπερβαίνει τη μέγιστη περίοδο κράτησης των 24 μηνών κατά το άρθρο 30 παράγραφος 4 και η εν λόγω παράταση υπερβαίνει τους τρεις μήνες, η κράτηση υπόκειται σε επανεξέταση από δικαστήριο τουλάχιστον κάθε τρεις μήνες.

Άρθρο 32

Συνθήκες κράτησης

1. Γενικά, η κράτηση λαμβάνει χώρα σε ειδικές εγκαταστάσεις, μεταξύ άλλων και στα ειδικά παραρτήματα άλλων εγκαταστάσεων. Σε περίπτωση που ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να εξασφαλίσει την κράτηση σε τέτοιες εγκαταστάσεις και είναι υποχρεωμένο να χρησιμοποιεί σωφρονιστικό κατάστημα, οι υπήκοοι τρίτων χωρών κρατούνται, στον βαθμό που είναι δυνατόν, χωριστά από τους κρατουμένους του κοινού δικαίου.

2. Οι υπό κράτηση υπήκοοι τρίτων χωρών έχουν πρόσβαση σε υπαίθριο χώρο. Η πρόσβαση σε υπαίθριο χώρο μπορεί να περιορίζεται για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, εάν αυτό είναι αναγκαίο και αναλογικό για τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας των εγκαταστάσεων κράτησης.

3. Επιτρέπεται στους υπό κράτηση υπηκόους τρίτων χωρών, κατόπιν αιτήματος, να έρχονται, στον κατάλληλο χρόνο, σε επαφή με τους νόμιμους εκπροσώπους τους, τα μέλη της οικογένειάς τους και τις αρμόδιες προξενικές αρχές.

4. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στις ειδικές ανάγκες των υπό κράτηση ευάλωτων ατόμων. Στους υπό κράτηση υπηκόους τρίτων χωρών παρέχονται επείγουσα υγειονομική περίθαλψη και η απαραίτητη θεραπευτική αγωγή.

5. Οι νόμιμοι εκπρόσωποι, τα μέλη της οικογένειας, οι αρμόδιες προξενικές αρχές και οι σχετικές και αρμόδιες εθνικές, διεθνείς και μη κυβερνητικές οργανώσεις και φορείς έχουν τη δυνατότητα να επισκέπτονται οποιαδήποτε εγκατάσταση κράτησης και να επικοινωνούν με τους υπηκόους τρίτων χωρών και να τους επισκέπτονται υπό συνθήκες που σέβονται την ιδιωτικότητα. Οι επισκέψεις αυτές μπορούν να υπόκεινται σε έγκριση και άλλους κατάλληλους όρους, συμπεριλαμβανομένης της προηγούμενης έκδοσης από αρμόδια αρχή κατάλληλης εξουσιοδότησης ασφάλειας σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Τα κράτη μέλη μπορούν να επιβάλλουν περιορισμούς στην πρόσβαση αυτή δυνάμει του εθνικού δικαίου, εφόσον οι περιορισμοί αυτοί είναι αντικειμενικά αναγκαίοι για την ασφάλεια, τη δημόσια τάξη ή τη διοικητική διαχείριση της εγκατάστασης.

6. Στους υπηκόους τρίτων χωρών που τελούν υπό κράτηση παρέχονται πληροφορίες που εξηγούν τους κανόνες που εφαρμόζονται στην εγκατάσταση και αναφέρουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους σε γλώσσα που κατανοούν ή ευλόγως θεωρείται ότι κατανοούν. Οι πληροφορίες αυτές περιλαμβάνουν στοιχεία σχετικά με το δικαίωμά τους, κατά το εθνικό δίκαιο, να έρχονται σε επαφή με τα πρόσωπα και τους φορείς που αναφέρονται στις παραγράφους 3 και 5.

7. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που συνιστούν κίνδυνο για την ασφάλεια κατά το άρθρο 13 μπορούν να υπαχθούν σε ενισχυμένες ρυθμίσεις ασφάλειας εντός των εγκαταστάσεων κράτησης, συμπεριλαμβανομένων αυστηρότερων μέτρων διαχωρισμού ή αυξημένης εποπτείας, για χρονικό διάστημα που είναι αυστηρά απαραίτητο για τη διαχείριση του κινδύνου και τη διευκόλυνση της επιστροφής τους.

Άρθρο 33

Συνθήκες κράτησης ασυνόδευτων ανηλίκων και οικογενειών με ανηλίκους

1. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι και οι οικογένειες με ανηλίκους τίθενται υπό κράτηση μόνο ως έσχατη λύση και για το ελάχιστο απαιτούμενο χρονικό διάστημα, λαμβανομένου υπόψη του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού.

2. Στους ασυνόδευτους ανηλίκους και τις οικογένειες με ανηλίκους παρέχεται, κατά τη διάρκεια της περιόδου κράτησης, χωριστό κατάλυμα που εγγυάται επαρκή προστασία της ιδιωτικότητας. Το προσωπικό είναι κατάλληλα εκπαιδευμένο και οι εγκαταστάσεις είναι προσαρμοσμένες ώστε να λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες των ανηλίκων και της ηλικίας τους και του φύλου τους.

3. Οι υπό κράτηση ανήλικοι έχουν τη δυνατότητα να ασχολούνται με δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, όπως δραστηριότητες παιχνιδιού και ψυχαγωγικές δραστηριότητες που αρμόζουν στην ηλικία τους, και έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση ή σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες, στην πλέον κατάλληλη μορφή ανάλογα με τη διάρκεια της κράτησής τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

ΕΠΑΝΕΙΣΔΟΧΗ

Άρθρο 34

Επανεισδοχή

1. Μετά την έκδοση απόφασης επιστροφής, οι αρμόδιες αρχές, με την κατά περίπτωση υποστήριξη του Frontex, εκκινούν κατά περίπτωση διαδικασία επανεισδοχής, μεταξύ άλλων, όπου είναι εφαρμοστέες, σε σχέση με την επιβεβαίωση της ιθαγένειας του υπηκόου τρίτης χώρας, την έκδοση ταξιδιωτικού εγγράφου για τον υπήκοο τρίτης χώρας και την οργάνωση επιχείρησης επιστροφής.

Όπου απαιτείται, χρησιμοποιείται το ευρωπαϊκό ταξιδιωτικό έγγραφο για την επιστροφή σε συμμόρφωση με το εφαρμοστέο μέσο επανεισδοχής και τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/1953 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([34]).

2. Η επανεισδοχή σε τρίτες χώρες υποστηρίζεται από ειδικούς αξιωματικούς-συνδέσμους της Ένωσης για θέματα επιστροφής οι οποίοι λαμβάνουν χρηματοδότηση από την Ένωση. Οι εν λόγω αξιωματικοί-σύνδεσμοι αποτελούν μέρος της δομής των αντιπροσωπειών της Ένωσης και συνεργάζονται στενά με την Επιτροπή για την επίτευξη των σχετικών προτεραιοτήτων πολιτικής της Ένωσης.

Άρθρο 35

Εξωτερική διάσταση και συνεργασία με τρίτες χώρες

Η Ένωση και τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η εξωτερική διάσταση της πολιτικής για τις επιστροφές αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ολοκληρωμένης προσέγγισης για τη διαχείριση της μετανάστευσης.

([34]) Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1953 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Οκτωβρίου 2016, σχετικά με τη θέσπιση ενός ευρωπαϊκού ταξιδιωτικού εγγράφου για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών και για την κατάργηση της σύστασης του Συμβουλίου της 30ής Νοεμβρίου 1994 (ΕΕ L 311 της 17.11.2016, σ. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1953/oj).

Όταν διαπιστώνεται έλλειψη συνεργασίας από τρίτη χώρα ή όταν ένα ή περισσότερα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη συνεργασία με τρίτες χώρες για την επανεισδοχή, η Ένωση και τα κράτη μέλη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της θέσης προϋποθέσεων σε σχέση με όλες τις σχετικές πολιτικές και εργαλεία, όπως η πολιτική θεωρήσεων, καθώς και το εμπόριο και η ανάπτυξη, όπως προβλέπεται στις νομοθετικές πράξεις της Ένωσης που τα ρυθμίζουν και για τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από τις εν λόγω πράξεις, με σκοπό τη στήριξη προβλέψιμων και αποτελεσματικών διαδικασιών επιστροφής με τρίτες χώρες και τη διασφάλιση αποτελεσματικής και διαρκούς συνεργασίας για την επανεισδοχή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII

ΚΟΙΝΗ ΧΡΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Άρθρο 36

Κοινή χρήση πληροφοριών μεταξύ κρατών μελών

1. Τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν όλα τα κατάλληλα μέσα συνεργασίας και ανταλλαγής πληροφοριών για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού.

2. Η ανταλλαγή πληροφοριών πραγματοποιείται κατόπιν αιτήματος κράτους μέλους και είναι δυνατή μόνο μεταξύ των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών.

3. Τα κράτη μέλη, κατόπιν αιτήματος, κοινοποιούν μεταξύ τους διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με υπήκοο τρίτης χώρας που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού για τους σκοπούς της διεξαγωγής της διαδικασίας επιστροφής και της παροχής βοήθειας για την επιστροφή και την επανένταξη.

4. Όταν οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου μπορούν να ανταλλαγούν μέσω των συστημάτων πληροφοριών της ΕΕ όπως ορίζονται στο άρθρο 4 σημείο 15) του κανονισμού (ΕΕ) 2019/818 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([35]) ή μέσω συμπληρωματικών πληροφοριών σε συμμόρφωση με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1860, οι εν λόγω πληροφορίες ανταλλάσσονται, κατά γενικό κανόνα, μόνο με τα εν λόγω μέσα.

5. Το αίτημα παροχής πληροφοριών περιλαμβάνει τους λόγους στους οποίους βασίζεται.

6. Στις πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 3 μπορούν να περιλαμβάνονται ειδικότερα:

α) πληροφορίες που απαιτούνται για την εξακρίβωση της ταυτότητας του υπηκόου τρίτης χώρας και, κατά περίπτωση, της ταυτότητας των μελών της οικογένειάς του, των συγγενών του και τυχόν άλλων οικογενειακών δεσμών·

β) πληροφορίες σχετικά με τα βιομετρικά δεδομένα που έχουν ληφθεί από τον υπήκοο τρίτης χώρας σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1358·

γ) πληροφορίες σχετικά με την ιθαγένεια και τυχόν ταξιδιωτικά έγγραφα του υπηκόου τρίτης χώρας·

δ) πληροφορίες σχετικά με τους τόπους διαμονής του υπηκόου τρίτης χώρας, τα δρομολόγια που ακολούθησε, τις γλώσσες που ομιλεί και τα στοιχεία επικοινωνίας, όπως διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και αριθμοί τηλεφώνου·

ε) πληροφορίες σχετικά με τυχόν καθεστώς διαμονής ή άδειες που παρέχουν δικαίωμα διαμονής, συμπεριλαμβανομένων των εγγράφων διαμονής ή των θεωρήσεων, καθώς και τυχόν αιτήσεων ή παρατάσεων αυτών, που έχουν εκδοθεί από κράτος μέλος ή από τρίτη χώρα·

([35]) Κανονισμός (ΕΕ) 2019/818 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2019, για τη θέσπιση πλαισίου διαλειτουργικότητας μεταξύ των συστημάτων πληροφοριών της ΕΕ στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας, του ασύλου και της μετανάστευσης και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2018/1726, (ΕΕ) 2018/1862 και (ΕΕ) 2019/816 (ΕΕ L 135 της 22.5.2019, σ. 85, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/818/oj).

στ) πληροφορίες σχετικά με την επιχείρηση επιστροφής του υπηκόου τρίτης χώρας·

ζ) πληροφορίες σχετικά με την επανένταξη του υπηκόου τρίτης χώρας, κατά περίπτωση, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών σχετικά με την ευαλωτότητα·

η) οι λόγοι τυχόν απόφασης επιστροφής που έχει ληφθεί σχετικά με τον υπήκοο τρίτης χώρας·

θ) πληροφορίες σχετικά με τη συμμόρφωση του υπηκόου τρίτης χώρας με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 18 ή τα μέτρα του άρθρου 30·

ι) πληροφορίες σχετικά με το αν ο υπήκοος τρίτης χώρας τέθηκε υπό κράτηση ή αν εφαρμόστηκαν εναλλακτικά μέτρα αντί της κράτησης·

ια) πληροφορίες σχετικά με το ποινικό μητρώο του υπηκόου τρίτης χώρας ή σχετικά με το αν αυτός συνιστά απειλή για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την εθνική ασφάλεια·

ιβ) πληροφορίες σχετικά με την ευαλωτότητα, την υγεία και τις ιατρικές ανάγκες του υπηκόου τρίτης χώρας.

7. Το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση υποχρεούται να απαντήσει το συντομότερο δυνατόν και το αργότερο εντός δύο εβδομάδων.

8. Η έλλειψη απάντησης, η ελλιπής απάντηση ή η καθυστερημένη απάντηση κράτους μέλους σε αίτηση που υποβάλλεται δυνάμει του παρόντος άρθρου δεν εμποδίζει ούτε καθυστερεί την εκτέλεση απόφασης επιστροφής ή απόφασης με την οποία διατάσσεται απομάκρυνση που έχει κινηθεί από άλλο κράτος μέλος. Το αιτούν κράτος μέλος μπορεί να ενεργήσει βάσει των πληροφοριών που έχουν ήδη στη διάθεσή τους οι αρμόδιες αρχές του, σύμφωνα με το ενωσιακό και το εθνικό δίκαιο.

9. Οι πληροφορίες που ανταλλάσσονται μπορούν να χρησιμοποιούνται μόνο για τους σκοπούς που προβλέπονται στην παράγραφο 3. Σε κάθε κράτος μέλος, οι πληροφορίες αυτές μπορούν, ανάλογα με το είδος τους και τις εξουσίες της αποδέκτριας αρχής, να κοινοποιούνται μόνο σε αρχές, δικαστικές ή άλλες, που είναι επιφορτισμένες με τη διαδικασία επιστροφής, τη διαδικασία επανεισδοχής ή την παροχή βοήθειας για την επανένταξη.

10. Τα κράτη μέλη διαβιβάζουν μεταξύ τους, κατόπιν αιτήματος, τα πρωτότυπα ταξιδιωτικά έγγραφα υπηκόου τρίτης χώρας, όταν τα εν λόγω ταξιδιωτικά έγγραφα είναι αναγκαία για τη διασφάλιση της επιστροφής.

Άρθρο 37

Διαβίβαση δεδομένων σε τρίτες χώρες σχετικά με υπηκόους τρίτων χωρών με σκοπό την επιστροφή, την επανεισδοχή και την επανένταξη

1. Με την επιφύλαξη των άρθρων 38 και 39, τα δεδομένα που αναφέρονται στο άρθρο 36 παράγραφος 6 στοιχεία α) έως η) μπορούν να υποβάλλονται σε επεξεργασία και να διαβιβάζονται από αρμόδια αρχή και, κατά περίπτωση, από τον Frontex σε αρμόδια αρχή τρίτης χώρας ή σε τρίτους αρμόδιους για την παροχή βοήθειας για την επανένταξη ή για άλλα καθήκοντα που σχετίζονται με την υλοποίηση της επιστροφής, όπως αεροπορικές εταιρείες ή πάροχοι ιατρικών υπηρεσιών, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο για τους σκοπούς της επιστροφής, της επανεισδοχής ή της επανένταξης.

2. Τα κράτη μέλη και ο Frontex που διαβιβάζουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δυνάμει της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου διασφαλίζουν ότι οι εν λόγω διαβιβάσεις συμμορφώνονται με το κεφάλαιο V του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 και το κεφάλαιο V του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1725, αντίστοιχα.

3. Όταν πραγματοποιείται διαβίβαση δυνάμει της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, η εν λόγω διαβίβαση τεκμηριώνεται και η τεκμηρίωση τίθεται, κατόπιν αιτήματος, στη διάθεση της αρμόδιας εποπτικής αρχής που έχει συσταθεί σύμφωνα με το άρθρο 51 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 και το άρθρο 52 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1725, συμπεριλαμβανομένων της ημερομηνίας και της ώρας της διαβίβασης και των πληροφοριών σχετικά με την παραλήπτρια αρμόδια αρχή της τρίτης χώρας. Η εν λόγω τεκμηρίωση περιορίζεται στις πληροφορίες που είναι απολύτως αναγκαίες για την απόδειξη της συμμόρφωσης με τη νομική βάση για τη διαβίβαση και δεν συνεπάγεται πρόσθετες υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων για τα κράτη μέλη.

Άρθρο 38

Διαβίβαση δεδομένων σε τρίτες χώρες σχετικά με ποινικές καταδίκες υπηκόων τρίτων χωρών για τους σκοπούς της επιστροφής, της επανεισδοχής και της επανένταξης

1. Δεδομένα που αφορούν μία ή περισσότερες ποινικές καταδίκες υπηκόου τρίτης χώρας μπορούν να υποβάλλονται σε επεξεργασία και να διαβιβάζονται σε ατομικές περιπτώσεις από αρμόδια αρχή και, κατά περίπτωση, από τον Frontex σε αρμόδια αρχή τρίτης χώρας ή σε τρίτους αρμόδιους για την παροχή βοήθειας για την επανένταξη ή για άλλα καθήκοντα που σχετίζονται με την υλοποίηση της επιστροφής, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) ο υπήκοος τρίτης χώρας του οποίου τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα διαβιβάζονται έχει καταδικαστεί κατά τα προηγούμενα 25 έτη για τρομοκρατικό έγκλημα ή κατά τα προηγούμενα 15 έτη για οποιαδήποτε άλλη αξιόποινη πράξη που απαριθμείται στο παράρτημα του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1240 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([36]) ή έχει διαπράξει αδίκημα που επισύρει στερητική της ελευθερίας ποινή διάρκειας τουλάχιστον δύο ετών βάσει του εθνικού δικαίου ή έχει διαπράξει πολλαπλά αδικήματα που επισύρουν στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον ενός έτους βάσει του εθνικού δικαίου του κράτους μέλους καταδίκης·

β) η διαβίβαση δεδομένων είναι απαραίτητη για τους σκοπούς της επιστροφής, της επανεισδοχής ή της παροχής εξατομικευμένης μη οικονομικής βοήθειας για την επανένταξη·

γ) η αρμόδια αρχή έχει επαληθεύσει και, κατά περίπτωση, ο Frontex έχει εξακριβώσει ότι η διαβίβαση δεδομένων δεν ενέχει τον κίνδυνο παραβίασης της αρχής της μη επαναπροώθησης·

δ) η αρμόδια αρχή έχει επαληθεύσει και, κατά περίπτωση, ο Frontex έχει εξακριβώσει ότι η διαβίβαση δεδομένων δεν ενέχει τον κίνδυνο παραβίασης του άρθρου 50 του Χάρτη.

2. Όταν τα κράτη μέλη και ο Frontex διαβιβάζουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δυνάμει της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, διασφαλίζουν ότι οι εν λόγω διαβιβάσεις συμμορφώνονται με το κεφάλαιο V του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 και το κεφάλαιο V του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1725, αντίστοιχα.

3. Όταν πραγματοποιείται διαβίβαση δυνάμει της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, η εν λόγω διαβίβαση τεκμηριώνεται και η τεκμηρίωση τίθεται, κατόπιν αιτήματος, στη διάθεση της αρμόδιας εποπτικής αρχής που έχει συσταθεί σύμφωνα με το άρθρο 51 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 και το άρθρο 52 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1725 και περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την ημερομηνία και την ώρα της διαβίβασης, τις πληροφορίες σχετικά με την παραλήπτρια αρμόδια αρχή της τρίτης χώρας, την αιτιολόγηση βάσει της οποίας η διαβίβαση συμμορφώνεται με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου και τα διαβιβαζόμενα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Η εν λόγω τεκμηρίωση περιορίζεται στις πληροφορίες που είναι απολύτως αναγκαίες για την απόδειξη της συμμόρφωσης με τη νομική βάση για τη διαβίβαση και δεν συνεπάγεται πρόσθετες υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων για τα κράτη μέλη.

([36]) Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1240 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Σεπτεμβρίου 2018, για τη θέσπιση Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού (ETIAS), καθώς και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1077/2011, (ΕΕ) αριθ. 515/2014, (ΕΕ) 2016/399, (ΕΕ) 2016/1624 και (ΕΕ) 2017/2226 (ΕΕ L 236 της 19.9.2018, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1240/oj).

Άρθρο 39

Διαβίβαση δεδομένων υγείας υπηκόων τρίτων χωρών σε τρίτες χώρες για τους σκοπούς της διεξαγωγής της επιχείρησης επιστροφής και της επανένταξης

1. Δεδομένα σχετικά με την ιατρική βοήθεια που πρέπει να παρέχεται σε υπηκόους τρίτων χωρών κατά τη διάρκεια επιχείρησης επιστροφής μπορούν να υποβάλλονται σε επεξεργασία και να διαβιβάζονται σε ατομικές περιπτώσεις από αρμόδια αρχή και, κατά περίπτωση, από τον Frontex σε αρμόδια αρχή τρίτης χώρας ή σε τρίτους αρμόδιους για την παροχή βοήθειας για την επανένταξη ή για άλλα καθήκοντα που σχετίζονται με την υλοποίηση της επιστροφής, όπως πάροχοι ιατρικών υπηρεσιών, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) η διαβίβαση δεδομένων είναι απαραίτητη για τους σκοπούς της διεξαγωγής της επιχείρησης επιστροφής·

β) η αρμόδια αρχή έχει επαληθεύσει και, κατά περίπτωση, ο Frontex έχει εξακριβώσει ότι η διαβίβαση δεδομένων δεν ενέχει τον κίνδυνο παραβίασης της αρχής της μη επαναπροώθησης·

2. Δεδομένα που αφορούν την υγεία και τις ιατρικές ανάγκες υπηκόων τρίτων χωρών μπορούν να υποβάλλονται σε επεξεργασία και να διαβιβάζονται σε ατομικές περιπτώσεις από αρμόδια αρχή και, κατά περίπτωση, από τον Frontex σε τρίτο φορέα αρμόδιο για την παροχή βοήθειας για την επανένταξη ή για άλλα καθήκοντα που σχετίζονται με την υλοποίηση της επιστροφής, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) η διαβίβαση δεδομένων είναι απαραίτητη για τους σκοπούς της παροχής βοήθειας για την επανένταξη που αναφέρεται στο άρθρο 44 και η οποία είναι προσαρμοσμένη στις ιατρικές ανάγκες του υπηκόου τρίτης χώρας·

β) ο υπήκοος τρίτης χώρας του οποίου τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα διαβιβάζονται έχει συναινέσει στην εν λόγω διαβίβαση.

3. Όταν τα κράτη μέλη και ο Frontex διαβιβάζουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δυνάμει της παραγράφου 1 ή 2 του παρόντος άρθρου, διασφαλίζουν ότι οι εν λόγω διαβιβάσεις συμμορφώνονται με το κεφάλαιο V του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 και το κεφάλαιο V του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1725, αντίστοιχα.

4. Όταν πραγματοποιείται διαβίβαση δυνάμει της παραγράφου 1 ή 2 του παρόντος άρθρου, η εν λόγω διαβίβαση τεκμηριώνεται και η τεκμηρίωση τίθεται, κατόπιν αιτήματος, στη διάθεση της αρμόδιας εποπτικής αρχής που έχει συσταθεί σύμφωνα με το άρθρο 51 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 και το άρθρο 52 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1725 και περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την ημερομηνία και την ώρα της διαβίβασης, τις πληροφορίες σχετικά με την παραλήπτρια αρμόδια αρχή της τρίτης χώρας, την αιτιολόγηση βάσει της οποίας η διαβίβαση συμμορφώνεται με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στην παράγραφο 1 ή 2 του παρόντος άρθρου και τα διαβιβαζόμενα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Η εν λόγω τεκμηρίωση περιορίζεται στις πληροφορίες που είναι απολύτως αναγκαίες για την απόδειξη της συμμόρφωσης με τη νομική βάση για τη διαβίβαση και δεν συνεπάγεται πρόσθετες υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων για τα κράτη μέλη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IX

ΚΟΙΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ

Άρθρο 40

Συνιστώσες ενός κοινού συστήματος για τις επιστροφές

1. Ένα κατά τον παρόντα κανονισμό κοινό σύστημα για τις επιστροφές αποτελείται από:

α) κοινή διαδικασία για την επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών χωρίς δικαίωμα παραμονής στο έδαφος των κρατών μελών·

β) σύστημα αναγνώρισης και εκτέλεσης των αποφάσεων επιστροφής και των αποφάσεων με τις οποίες διατάσσεται απομάκρυνση μεταξύ των κρατών μελών·

γ) ψηφιακά συστήματα για τη διαχείριση της επιστροφής, της επανεισδοχής και της επανένταξης υπηκόων τρίτων χωρών·

δ) συνεργασία μεταξύ κρατών μελών·

ε) επαρκές επίπεδο ικανότητας κράτησης όπως καθορίζεται από τα κράτη μέλη, λαμβανομένων υπόψη των πραγματικών αναγκών·

στ) χρηματοδοτική στήριξη από την Ένωση και επιχειρησιακή στήριξη από όργανα, υπηρεσίες και οργανισμούς της Ένωσης σύμφωνα με τις αντίστοιχες εντολές τους.

2. Η ανάπτυξη ψηφιακών συστημάτων βασίζεται, στον μέγιστο δυνατό βαθμό, σε υφιστάμενες εθνικές υποδομές και διαλειτουργικά συστήματα της Ένωσης και δεν δημιουργεί πρόσθετο φόρτο υποβολής εκθέσεων ή διαδικαστικό φόρτο για τα κράτη μέλη.

3. Η Ένωση και τα κράτη μέλη προσδιορίζουν κοινές προτεραιότητες στον τομέα της επιστροφής και της επανένταξης και διασφαλίζουν την αναγκαία συνέχεια, λαμβάνοντας υπόψη την ευρωπαϊκή στρατηγική για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης που εγκρίθηκε δυνάμει του άρθρου 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1351, την εφαρμογή της διαδικασίας επιστροφής στα σύνορα δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1349, την αξιολόγηση του επιπέδου συνεργασίας τρίτων χωρών με τα κράτη μέλη για την επανεισδοχή σύμφωνα με το άρθρο 25α του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 810/2009 και τα μέσα επανεισδοχής της Ένωσης και κάθε άλλο μέσο της Ένωσης που αφορά τη συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής.

4. Η Ένωση και τα κράτη μέλη διασφαλίζουν την καλόπιστη συνεργασία και τον στενό συντονισμό μεταξύ των αρμόδιων αρχών και μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών, καθώς και τη συνέργεια μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών συνιστωσών.

Άρθρο 41

Αρμόδιες αρχές

Κάθε κράτος μέλος ορίζει, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, τις αρμόδιες αρχές που είναι υπεύθυνες για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον παρόντα κανονισμό.

Άρθρο 42

Συνεργασία μεταξύ κρατών μελών

1. Η συνεργασία και η συνδρομή μεταξύ των αρμόδιων αρχών που ορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 41 πραγματοποιούνται, κατά γενικό κανόνα:

α) προκειμένου να επιτραπεί η διέλευση μέσω του εδάφους τους, ώστε να καταστεί δυνατή η συμμόρφωση με απόφαση επιστροφής άλλου κράτους μέλους ή η απόκτηση ταξιδιωτικών εγγράφων·

β) για την παροχή υλικοτεχνικής ή άλλης υλικής βοήθειας ή βοήθειας σε είδος σε σχέση με τη διέλευση μέσω του εδάφους τους κατά το στοιχείο α)·

γ) για τη διευκόλυνση της μεταφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο β)·

δ) για τη στήριξη της αναχώρησης υπηκόου τρίτης χώρας προς το κράτος μέλος στο οποίο έχει δικαίωμα διαμονής σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3.

2. Η συνεργασία και η συνδρομή μεταξύ των αρμόδιων αρχών που ορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 41 μπορούν να πραγματοποιούνται, μεταξύ άλλων:

α) για την καθοδήγηση ή υποστήριξη του πολιτικού διαλόγου και των ανταλλαγών με τις αρχές τρίτων χωρών με σκοπό τη διευκόλυνση της επανεισδοχής·

β) για την επικοινωνία με τις αρμόδιες αρχές τρίτων χωρών με σκοπό την επαλήθευση της ταυτότητας υπηκόων τρίτων χωρών και την απόκτηση έγκυρου ταξιδιωτικού εγγράφου·

γ) για την οργάνωση, εξ ονόματος του αιτούντος κράτους μέλους, των πρακτικών ρυθμίσεων για την εκτέλεση της επιστροφής·

δ) για την παροχή υλικοτεχνικής ή άλλης υλικής βοήθειας ή βοήθειας σε είδος.

Άρθρο 43

Υποστήριξη από τον Frontex

1. Τα κράτη μέλη μπορούν να ζητούν να επικουρούνται οι αρμόδιες αρχές τους από εμπειρογνώμονες που αποστέλλονται ή υποστηρίζονται από τον Frontex, συμπεριλαμβανομένων αξιωματικών-συνδέσμων επιστροφής και άλλων αξιωματικών-συνδέσμων, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1896.

2. Τα κράτη μέλη παρέχουν στον Frontex σχετικές πληροφορίες όσον αφορά τις προγραμματισμένες ανάγκες για στήριξη από τον Frontex με σκοπό τον αναγκαίο σχεδιασμό της εν λόγω στήριξης σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1896.

Άρθρο 44

Στήριξη για την επιστροφή και την επανένταξη

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι διατίθεται παροχή συμβουλών σε θέματα επιστροφής και επανένταξης για την παροχή, κατά περίπτωση, πληροφοριών και καθοδήγησης στους υπηκόους τρίτων χωρών σχετικά με τις επιλογές επιστροφής και επανένταξης, συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων που αναφέρονται στην παράγραφο 3, όσο το δυνατόν νωρίτερα στη διαδικασία επιστροφής. Η παροχή συμβουλών σε θέματα επιστροφής και επανένταξης μπορεί να συνδυάζεται με άλλες συμβουλευτικές υπηρεσίες στο πλαίσιο άλλων διαδικασιών μετανάστευσης στο κράτος μέλος.

2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι πληροφορίες σχετικά με την επιστροφή και την επανένταξη παρέχονται το αργότερο κατά την έκδοση της απόφασης επιστροφής.

3. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν τη διαθεσιμότητα προγραμμάτων επιστροφής και επανένταξης, που λαμβάνουν στήριξη ή χρηματοδότηση σε ενωσιακό ή εθνικό επίπεδο. Τα εν λόγω προγράμματα περιλαμβάνουν υλικοτεχνική, οικονομική ή άλλη υλική βοήθεια ή βοήθεια σε είδος ή κίνητρα, συμπεριλαμβανομένης της βοήθειας για την επανένταξη στη χώρα επιστροφής, που παρέχονται σε υπήκοο τρίτης χώρας.

4. Η βοήθεια για την επιστροφή και την επανένταξη δεν αποτελεί ατομικό δικαίωμα και δεν αποτελεί προϋπόθεση για τη διαδικασία επανεισδοχής.

5. Η βοήθεια που παρέχεται μέσω των προγραμμάτων επιστροφής και επανένταξης αντικατοπτρίζει το επίπεδο συνεργασίας και συμμόρφωσης του υπηκόου τρίτης χώρας και μπορεί να μειωθεί με την πάροδο του χρόνου ή να ανακληθεί. Κατά τον καθορισμό του είδους και της έκτασης της βοήθειας για την επιστροφή και την επανένταξη, κατά περίπτωση, μπορούν να λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα κριτήρια:

α) συνεργασία του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας κατά τη διαδικασία επιστροφής και επανεισδοχής, όπως προβλέπεται στο άρθρο 18·

β) αν ο υπήκοος τρίτης χώρας επιστρέφει οικειοθελώς ή υπόκειται σε απομάκρυνση·

γ) αν ο υπήκοος τρίτης χώρας είναι υπήκοος τρίτης χώρας που απαριθμείται στον κατάλογο του παραρτήματος ΙΙ του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1806 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([37])·

δ) αν ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει καταδικαστεί για ποινικό αδίκημα·

ε) αν ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει συγκεκριμένες ανάγκες λόγω του ότι είναι ευάλωτο άτομο, ανήλικος, ασυνόδευτος ανήλικος ή μέλος οικογένειας·

στ) πρόσθετα κριτήρια βάσει του εθνικού δικαίου.

6. Η βοήθεια που αναφέρεται στο παρόν άρθρο δεν χορηγείται σε υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι έχουν ήδη επωφεληθεί από άλλη ή την ίδια στήριξη που έχει παρασχεθεί από κράτος μέλος ή την Ένωση. Η Ένωση, τα κράτη μέλη και ο Frontex διασφαλίζουν τη συνοχή και τον συντονισμό όσον αφορά τη βοήθεια για την επανένταξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Χ

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 45

Καταστάσεις έκτακτης ανάγκης

1. Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες ο εξαιρετικά υψηλός αριθμός υπηκόων τρίτων χωρών προς επιστροφή δημιουργεί απρόβλεπτο και μεγάλο φόρτο για το δυναμικό των εγκαταστάσεων κράτησης κράτους μέλους ή για το διοικητικό ή δικαστικό προσωπικό του, το εν λόγω κράτος μέλος μπορεί, ενόσω η έκτακτη κατάσταση διαρκεί, να αποφασίσει να παράσχει μεγαλύτερες προθεσμίες από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 27 παράγραφος 1, στο άρθρο 31 παράγραφος 3 και στο άρθρο 36 παράγραφος 7 και να λαμβάνει επείγοντα μέτρα όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης, κατά παρέκκλιση από τα προβλεπόμενα στο άρθρο 32 παράγραφος 1 και στο άρθρο 33 παράγραφος 2. Τα κράτη μέλη μπορούν να προσαρμόζουν προσωρινά τις διοικητικές διαδικασίες και τις εσωτερικές απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων με γνώμονα την επίσπευση των επιχειρήσεων επιστροφής, υπό την προϋπόθεση ότι οι προσαρμογές αυτές είναι απολύτως αναγκαίες για την αντιμετώπιση της έκτακτης κατάστασης.

2. Το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, όταν προσφεύγει σε τέτοια έκτακτα μέτρα, ενημερώνει αμέσως την Επιτροπή. Ενημερώνει επίσης την Επιτροπή μόλις παύσουν να ισχύουν οι λόγοι για την εφαρμογή αυτών των έκτακτων μέτρων.

3. Ουδεμία διάταξη του παρόντος άρθρου ερμηνεύεται ως επιτρέπουσα στα κράτη μέλη να παρεκκλίνουν από τη γενική υποχρέωσή τους να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, είτε γενικά είτε ειδικά, ώστε να εξασφαλίζεται η εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους βάσει του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 46

Στατιστικά στοιχεία

1. Για την παρακολούθηση της συνεργασίας με τρίτες χώρες όσον αφορά την επανεισδοχή, η Επιτροπή μπορεί σε ετήσια βάση να ζητεί να κοινοποιούνται στον Frontex τα ακόλουθα δεδομένα, όσον αφορά τις σχετικές τρίτες χώρες, ομαδοποιημένα ανά τρίτη χώρα:

α) τον αριθμό των αιτήσεων επιβεβαίωσης ιθαγένειας και τον αριθμό των θετικών και αρνητικών απαντήσεων που ελήφθησαν σχετικά με αιτήσεις επιβεβαίωσης ιθαγένειας·

β) τον αριθμό αιτήσεων για την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων, εκ των οποίων τον αριθμό αιτήσεων για την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων για περιπτώσεις στις οποίες επιβεβαιώθηκε η ιθαγένεια, τον αριθμό ταξιδιωτικών εγγράφων που εκδόθηκαν από τις αρχές της τρίτης χώρας και τον αριθμό αρνητικών απαντήσεων σχετικά με την αίτηση για την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων.

([37]) Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1806 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, περί του καταλόγου τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών, και του καταλόγου των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή (ΕΕ L 303 της 28.11.2018, σ. 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1806/oj).

2. Ο Frontex παρέχει στην Επιτροπή πρόσβαση στα δεδομένα που αναφέρονται στην παράγραφο 1. Τα δεδομένα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχεία α) και β), ομαδοποιημένα ανά κράτος μέλος, μπορούν να κοινοποιούνται σε τρίτες χώρες, προκειμένου να παρακολουθείται η εκπλήρωση των υποχρεώσεων περί επανεισδοχής και η συμμόρφωση με αυτές, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των ενωσιακών μέσων επανεισδοχής.

3. Κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής, τα κράτη μέλη παρέχουν τις απαραίτητες πληροφορίες για την ολοκλήρωση της αξιολόγησης δυνάμει του άρθρου 7 παράγραφος 9, ιδίως στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των υπηκόων τρίτων χωρών που υπόκεινται σε αποφάσεις επιστροφής που εκδόθηκαν από άλλο κράτος μέλος και τον αριθμό των υπηκόων τρίτων χωρών που έχουν απομακρυνθεί ή επιστρέψει εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος βάσει αναγνωρισμένων αποφάσεων επιστροφής και, κατά περίπτωση, αποφάσεων με τις οποίες διατάχθηκε απομάκρυνση που εκδόθηκαν από άλλο κράτος μέλος.

4. Η Επιτροπή χρησιμοποιεί, για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου και όπου είναι δυνατόν, τις πληροφορίες που διατίθενται δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 862/2007.

5. Όταν η Επιτροπή υποβάλλει νομοθετική πρόταση δυνάμει του άρθρου 7 παράγραφος 10, προτείνει, εάν είναι αναγκαίο, τροποποιήσεις του παρόντος άρθρου, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές νομοθετικές εξελίξεις στον τομέα της ψηφιοποίησης.

Άρθρο 47

Διαδικασία επιτροπής

1. Η Επιτροπή επικουρείται από επιτροπή. Η εν λόγω επιτροπή αποτελεί επιτροπή κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.

2. Όταν γίνεται παραπομπή στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζεται το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011. Εάν η επιτροπή δεν διατυπώσει γνώμη, η Επιτροπή δεν εκδίδει το σχέδιο εκτελεστικής πράξης, και εφαρμόζεται το άρθρο 5 παράγραφος 4 τρίτο εδάφιο του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.

Άρθρο 48

Υποβολή εκθέσεων

1. Έως τις 17 Οκτωβρίου 2031 και ανά πέντε έτη έκτοτε, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο έκθεση για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού στα κράτη μέλη και, όπου τυχόν απαιτείται, προτείνει τροποποιήσεις.

2. Τα κράτη μέλη, κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής, διαβιβάζουν τις διαθέσιμες πληροφορίες που απαιτούνται για την κατάρτιση της έκθεσης της παραγράφου 1, το αργότερο εννέα μήνες πριν από τη λήξη της προθεσμίας για την υποβολή της έκθεσης. Η Επιτροπή χρησιμοποιεί, όπου είναι δυνατόν, τις πληροφορίες που διατίθενται δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 862/2007.

Άρθρο 49

Κατάργηση

1. Η οδηγία 2008/115/ΕΚ, η οδηγία 2001/40/ΕΚ και η απόφαση 2004/191/ΕΚ καταργούνται για τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από τον παρόντα κανονισμό, με ισχύ από τις 17 Οκτωβρίου 2027.

2. Οι παραπομπές στις καταργούμενες οδηγίες και στην καταργούμενη απόφαση νοούνται ως παραπομπές στον παρόντα κανονισμό και διαβάζονται σύμφωνα με τον πίνακα αντιστοιχίας του παραρτήματος.

Άρθρο 50

Έναρξη ισχύος και εφαρμογή

1. Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την επομένη της δημοσίευσής του στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Το άρθρο 1, το άρθρο 2 παράγραφοι 1, 2 και 3, το άρθρο 3 σημείο 3), το άρθρο 4, το άρθρο 5, παράγραφοι 13 και 15 και τα άρθρα 14, 15, 16, 34, 35, 41, 43, 47, 48 και 49 εφαρμόζονται από τις 16 Οκτωβρίου 2026.

3. Οι υπόλοιπες διατάξεις του παρόντος κανονισμού εφαρμόζονται από τις 17 Οκτωβρίου 2027.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα στα κράτη μέλη σύμφωνα με τις Συνθήκες.

Στρασβούργο, 7 Οκτωβρίου 2026.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	*Για το Συμβούλιο*
Η Πρόεδρος	*Ο Πρόεδρος*
R. METSOLA	T. BYRNE

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας αντιστοιχίας

Οδηγία 2001/40/ΕΚ	Απόφαση 2004/191/ΕΚ	Οδηγία 2008/115/ΕΚ	Παρών κανονισμός
		Άρθρο 1	Άρθρο 1
		Άρθρο 2	Άρθρο 2
		Άρθρο 3 σημείο 1	Άρθρο 3 σημείο 1)
		Άρθρο 3 σημείο 2	Άρθρο 3 σημείο 2)
		Άρθρο 3 σημείο 3	Άρθρο 3 σημεία 3) και 5)
		Άρθρο 3 σημείο 4	Άρθρο 3 σημείο 4)
		Άρθρο 3 σημείο 5	Άρθρο 3 σημείο 7)
		Άρθρο 3 σημείο 6	Άρθρο 3 σημείο 10)
		Άρθρο 3 σημείο 7	Άρθρο 19
		Άρθρο 3 σημείο 8	Άρθρο 3 σημείο 8)
		Άρθρο 3 σημείο 9	—
		Άρθρος 4 παράγραφοι 1 έως 3	—
		Άρθρο 4 παράγραφος 4	Άρθρο 2 παράγραφος 7
		Άρθρο 5	Άρθρο 4 και άρθρο 15
		Άρθρο 6 παράγραφος 1	Άρθρο 5 παράγραφοι 1, 9 και 10
		Άρθρο 6 παράγραφος 2	Άρθρο 6 παράγραφοι 2 και 3
		Άρθρο 6 παράγραφος 3	Άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο β)
		Άρθρο 6 παράγραφος 4	—
		Άρθρο 6 παράγραφος 5	—
		Άρθρο 6 παράγραφος 6	Άρθρο 5 παράγραφος 12
		Άρθρο 7 παράγραφος 1	Άρθρο 5 παράγραφοι 2 και 3
		Άρθρο 7 παράγραφος 2	Άρθρο 5 παράγραφος 4
		Άρθρο 7 παράγραφος 3	Άρθρο 20 και άρθρο 23
		Άρθρο 7 παράγραφος 4	Άρθρο 5 παράγραφος 2 στοιχείο β) και άρθρο 5 παράγραφος 5
		Άρθρο 8 παράγραφοι 1 έως 5	Άρθρο 10
		Άρθρο 8 παράγραφος 6	Άρθρο 12

Οδηγία 2001/40/ΕΚ	Απόφαση 2004/191/ΕΚ	Οδηγία 2008/115/ΕΚ	Παρών κανονισμός
		Άρθρο 9	Άρθρο 11 παράγραφοι 1 έως 5 και άρθρο 11 παράγραφος 7
		Άρθρο 10	Άρθρο 17
		Άρθρο 11	Άρθρο 8 και άρθρο 9
		Άρθρο 12	Άρθρο 5 παράγραφοι 7, 8 και 11 και άρθρο 8 παράγραφος 3
		Άρθρο 13 παράγραφοι 1 και 2	Άρθρο 26, άρθρο 27 και άρθρο 28
		Άρθρο 13 παράγραφοι 3 και 4	Άρθρο 25
		Άρθρο 14 παράγραφος 1	Άρθρο 11 παράγραφος 6
		Άρθρο 14 παράγραφος 2	Άρθρο 11 παράγραφος 4
		Άρθρο 15 παράγραφος 1	Άρθρο 29 παράγραφοι 1 και 2 και άρθρο 29 παράγραφος 3 στοιχεία α) και β)
		Άρθρο 15 παράγραφος 2	Άρθρο 29 παράγραφος 4, άρθρο 30 παράγραφος 2 και άρθρο 31 παράγραφος 3
		Άρθρο 15 παράγραφος 3	Άρθρο 31 παράγραφοι 1 και 2
		Άρθρο 15 παράγραφος 4	Άρθρο 30 παράγραφος 2
		Άρθρο 15 παράγραφος 5	Άρθρο 30 παράγραφος 1 και άρθρο 30 παράγραφος 3 πρώτη περίοδος
		Άρθρο 15 παράγραφος 6	Άρθρο 30 παράγραφος 3 πρώτο εδάφιο δεύτερη περίοδος και άρθρο 30 παράγραφος 3 δεύτερο εδάφιο
		Άρθρο 16	Άρθρο 32
		Άρθρο 17	Άρθρο 33
		Άρθρο 18	Άρθρο 45
Άρθρα 1 έως 6		—	Άρθρο 7 παράγραφοι 1 έως 8
	Άρθρα 1 έως 3	—	—